



# Udenrigspolitisk Redegørelse 2018



Billede: National Aeronautics and Space Administration (NASA)

EM 2018/14

Sags nr. 2018 – 2195

## 1. Indledning

For at sikre Grønlands synlighed og interesser internationalt, er det vigtigt at vores land er en aktiv aktør i den internationale politik. Det er derfor vigtigt med en nødvendig repræsentation i vores primære samarbejdslande, samt videre vigtigt at deltage og markere sig i internationale møder og konferencer.

Jeg havde således fornøjelsen, sammen med Udenrigsminister Anders Samuelsen, den 22. og 23. maj 2018, at markere 10 året for vedtagelsen af Ilulissat erklæringen, en absolut skelsættende begivenhed for vores land og Arktisk og en erklæring som har været med til at sikre fred og stabilitet i den arktiske region.

Foruden værterne deltog repræsentanter fra USA, Canada, Rusland, Finland, Sverige, Norge, Island og Færøerne samt repræsentanter for ICC og Samerådet. Alle medlemslandene fra Arktisk Råd, samt de 6 oprindelige folks organisationer repræsenteret i Arktisk Råd, var således inviteret til markeringen, således en større kreds, end de 5 arktiske kyststater, der vedtog erklæringen tilbage i 2008. Den nye udvidelse af kredsen blev gennemført med henblik på større medinddragelse af de aktører, som implementerer principperne i erklæringen.

På ministermødet blev vigtigheden af at fokusere på den arktiske befolkning fremhævet. Vores mest fremtrædende opgave i Arktisk er at vi som folk er med til at lede dialogen om, og udviklingen af, vores region.

Den grønlandske repræsentation i Reykjavik er nu under etablering, og forventes endelig officielt åbnet i 4. kvartal af 2018. Repræsentationen forventes at bidrage til at vedligeholde og udvide de eksisterende samarbejder med Island, samt styrke de politiske og handelsmæssige forbindelser. Jeg forventer her særligt et forstærket samarbejde vedrørende infrastruktur, herunder luftfart og søfragt, men også fiskerisektoren, turisme og anlægsindustri vil være oplagte områder for udvidet samarbejde.

Det handelsmæssige samarbejde udvides til stadighed med de asiatiske hovedeksportmarkeder, Japan, Kina og Sydkorea. Der er således et særligt behov for en grønlandsk synlighed og tilstedeværelse i Asien. Som følge heraf ønsker koalitionen, at etablere en repræsentation i Kina, et ønske som jeg forventer, bliver en særlig prioritet og indsats i det kommende år. Jeg forventer at vores land bliver stadigt mere forbundet med de østasiatiske markeder, i takt med disse økonomiers stadige vækst, og ser frem til etableringen af en grønlandsk repræsentation i Beijing.

Vi forventer således et udvidet økonomisk samarbejde med de enkelte østasiatiske lande, i særdeleshed Kina og Japan. Ved etableringen af en grønlandsk repræsentation i Kina, vil Grønland således kunne udleve mere effektivt de mange ønsker der er til samarbejdet.

Grønlands udenrigstjeneste etablerer således en stadig større kontaktflade, og vurderer løbende på de udfordringer vi står overfor. Vi står overfor spændende muligheder, men også til stadighed udfordrende udviklinger. Ved at udvikle vores naturlige samarbejde med andre lande, vil udenrigsområdet være med til at sikre Grønlands politiske og økonomiske udvikling.

På anmodning fra Naalakkersuisut, har Danmark igangsat klimaundersøgelser og en miljømæssig vurdering af den forladte amerikanske base Camp Century. Forureningen fra basen er en potentiel trussel mod miljø og mennesker, særligt som følge af de konstaterede klimaforandringer. Der har i det forløbne år været en løbende dialog mellem de danske og grønlandske myndigheder om undersøgelserne vedrørende Camp Century, om end Selvstyret ikke påtager sig et juridisk ansvar for afdækning, undersøgelse og oprydning af forurening eller for mulige skader på mennesker og miljø. Denne position står fortsat ved magt, og den ansvarlige må være forurenere eller den, der har givet tilladelse til forureningen.

Forhandlingerne om servicekontrakten på Pituffik/Thule Air Base er stadig i gang, og er noget som jeg særligt prioriterer meget højt. Der må således forventes en fortsat forhandlingsforløb i den kommende tid, og Naalakkersuisut er fast besluttet på at finde en langvarig løsning og en aftale i forståelse med USA for at sikre, at vort land får et større udbytte af den amerikanske militære tilstedeværelse i Grønland.

Brexit er fortsat en realitet og Storbritanniens farvel til EU vil påvirke Grønlands forhold til EU og til Storbritannien særligt på uddannelses-, veterinær- og fiskeriområdet. Vi skal forsøge at forhandle et så godt udgangspunkt som muligt for vores fremtidige aftaleforhold med EU, som kan sikre midler til uddannelsesområdet i mange år frem, det er så klart en udfordring og en stadig indsats er nødvendig, men vi er positive og optimistiske.

Storbritannien er en af de store importører af grønlandske fiskeriprodukter. De vigtigste eksportprodukter til Storbritannien er kogte og pillede rejer, imens skallede rejer, torsk, kuller og laks udgør de resterende hovedeksportprodukter. Grønlandske fiskeriprodukter har todfri adgang til EU's markeder under vores fiskeriaftale, hvilket har været basis for den grønlandske eksport til Storbritannien. Dertil har Grønland i kraft af vores status som Oversøisk Land og Territorium (OLT), told- og veterinærkontrollfri adgang til EU's indre marked. Sådanne aftaler skal evalueres og vurderes, hvis Grønlands nuværende handelsadgang til Storbritannien skal bevares.

For at sikre Grønlands interesser bedst muligt, arbejder Udenrigsdepartementet ihærdigt og leder desuden en ad-hoc Brexit tværdepartemental arbejdsgruppe internt i Selvstyret som arbejder på at afklare de konkrete grønlandske interesser i forhold til Brexit. Arbejdet forløber samtidig i dialog med Udenrigsministeriet som ligeledes skal varetage Grønlands interesser til EU forhandlingsteamet.



Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Kirke og Udenrigsanliggender Vivian Motzfeldt.  
Nuuk, juli 2018

## Disposition

En ny koalition i Naalakkersuisut blev indsat den 15. maj 2018 efter valg til Inatsisartut den 24. april 2018. Valget har resulteret i ændringer i Naalakkersuisut medlemmernes ansvarsområder. Departementet for Udenrigsanliggender er dermed blevet et selvstændigt departement fra at være en afdeling i Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug.

I nærværende udgivelse af udenrigspolitisk redegørelse, refereres der flere steder til Afdelingen for Udenrigsanliggender i betragtning af, at redegørelsen reflekterer status over Naalakkersuisuts indsats på centrale området over det sidste år, samt perspektiver for udviklingen i den nærmeste fremtid.

Redegørelsen er som tidligere delt i to: Del I behandler de centrale emner af udenrigspolitisk karakter, mens Del II omhandler de udenrigspolitiske aspekter af ressortområderne, hvis aktiviteter fortsat i stigende grad påvirkes og defineres af globaliseringen.

Redaktion afsluttet den 4. juni 2018

## Indhold

1.	Indledning.....	2
	Disposition .....	4
2.	Departementet for Udenrigsanliggenders organisation.....	11
2.1	Departementet for Udenrigsanliggenders rådgivende rolle .....	11
2.2	Departementet for Udenrigsanliggenders i Nuuk .....	12
2.3	Grønlands Repræsentation i København.....	12
2.4	Grønlands Repræsentation i Bruxelles .....	13
2.5	Grønlands Repræsentation i Washington.....	14
2.6	Grønlands Repræsentation i Reykjavik.....	14
2.7	Public Diplomacy.....	15
	Twitter-profiler for @GreenlandDFA og @Greenland in USA&CDA.....	15
2.8	Deltagelse ved Internationale Konferencer .....	16
3.	Rigsfællesskabets Fælles Udenrigs-, Forsvars- og Sikkerhedspolitik.....	18
3.1	Rigmøder.....	18
3.2	Samarbejdet med det danske Udenrigsministerium.....	18
3.3	Samarbejde med det danske forsvarsministerium .....	19
4.	Det Arktiske Samarbejde.....	21
4.1	Arktisk Råd.....	21
	Finsk formandskab i Arktisk Råd 2017-2019 .....	21
	Arktisk Råds strategiske arbejde.....	21
4.2	Oprindelige Folks Sekretariat (IPS).....	21
4.3	Arbejdsgruppen vedrørende Bæredygtig Udvikling (SDWG) .....	21
4.4	Arktisk Højsøfiskeri.....	22
4.5	Kontinentalsokkelprojektet.....	22
5.	Det nordiske og vestnordiske samarbejde.....	23
5.1.	Samarbejdet på ministerniveau.....	23
5.2	Samarbejdsaktiviteter i 2018.....	23
5.3	Vestnordisk Samarbejde og årsmøde.....	23
5.4	Vestnordisk Råds temakonference 2018 .....	24
5.5	Øvrige besøg og møder med Island og Færøerne.....	25
6.	Det europæiske samarbejde – EU .....	26
6.1	Fiskeriaftalen .....	26
6.2	Fællesdeklarationen .....	26
6.3	Partnerskabsaftalen mellem den Europæiske Union og Grønland.....	27
	Midtvejsevalueringen i 2017 .....	27

Policy dialogmøder under uddannelsesområdet.....	28
6.4 Associeringsaftalen (OLT-ordningen) .....	28
6.5 Samarbejdet i Oversøiske Lande og Territorier (OLT) .....	29
6.6 Brexit.....	31
6.7 Hav.....	31
Our Oceans 2017.....	31
Large Ocean Nation Forum .....	32
6.8 Programsamarbejder med EU .....	32
Northern Periphery and Arctic Programme (NPA).....	32
Den Europæiske Investeringsbank (EIB) .....	32
Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI).....	32
Horizon 2020 .....	33
BEST 2.0.....	33
Erasmus+.....	33
COSME .....	33
6.9 EU's Arktiske politik.....	34
Arctic Stakeholder Forum .....	34
6.10 Forordning om forbud mod handel med sælprodukter i EU.....	34
Sælskind og Quick Response kode (QR Kode – ”hurtig reaktion kode”) .....	35
6.11 Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS) .....	35
6.12 EU's liste over ikke-samarbejdende tredjelands skattejurisdiktioner .....	35
6.13 Redegørelse om Grønlands muligheder for øget samarbejde med EU og fora med tilknytning til EU .....	36
6.14 Arctic Futures Symposium.....	36
6.15 European Arctic Dialogue Seminar.....	36
6.16 Øvrige besøg og møder.....	37
7. Samarbejde med USA og Canada.....	37
7.1 Samarbejdet med USA.....	38
Joint Committee.....	39
Permanent Committee .....	39
Pituffik/Thule Air Base .....	39
Grønland på kortet i den Amerikanske hovedstad .....	39
7.2 Samarbejde med Canada .....	41
North American Arctic Leaders' samarbejdet .....	41
8. Samarbejde med Asiatiske og andre lande.....	43
8.1 Samarbejdet med asiatiske og andre lande .....	43

8.2 Samarbejdet med Rusland .....	43
8.3 Samarbejdet med Sydkorea .....	43
8.4 Samarbejdet med Japan .....	43
8.5 Samarbejdet med Kina.....	43
9. Det globale samarbejde FN.....	45
9.1 FN's Menneskerettighedsråd .....	45
9.2 Ekspertmekanisme for oprindelige folks Rettigheder.....	45
9.3 Opfølgning på FN's Verdenskonference om oprindelige folk 2014 .....	45
9.4 Eksamination i borgerlige og politiske rettigheder .....	45
10. Udenrigshandelspolitik.....	47
10.1 Grønland og Den internationale handelsudvikling .....	47
10.2 BREXIT .....	47
10.3 CETA .....	47
10.4 Forbedring af toldadgangen for grønlandske fiskeriprodukter til asiatiske markeder .....	47
10.5 Multilaterale Aftaler – World Trade Organization (WTO).....	48
11. Formandens Departement.....	50
Den årlige nytårsreception på repræsentationen i København.....	50
12. Departementet for Sundhed.....	51
12.1 Samarbejde mellem sundhedsvæsenet i Island og Grønland .....	51
12.2 Arjeplog-aftalen .....	51
12.3 Mærkning af lægemidler i de nordiske lande.....	51
12.4 Rising-Sun.....	52
13. Landslægeembedet.....	53
13.1 NORDCAN .....	53
13.2 WHO.....	53
13.3 Nordisk gruppe for helsepersonale .....	53
13.4 Øvrige aktiviteter.....	53
14. Departementet for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger.....	54
15. Departementet for Finanser og Skatter .....	55
15.1 Ny topografisk kortlægning .....	55
15.2 FN's 17 globale udviklingsmål.....	55
16. Departementet for Råstoffer (AIN).....	57
Udvikling på råstofområdet.....	57
Markedsføring og Data .....	57
Multilaterale aktiviteter.....	58
Bilaterale aktiviteter.....	59

17. Departementet for Fiskeri og Fangst .....	60
17.1 North Atlantic Fisheries Ministers Conference – NAFMC.....	60
17.2 Nordisk Ministerråd.....	61
17.3 International fiskeriaftale i den arktiske højsø .....	61
17.4 NAFO (Northwest Atlantic Fisheries Organization) .....	63
17.5 NEAFC.....	64
17.6 NASCO .....	64
17.7 EU-Fiskeriprotokol.....	65
17.8 Fiskeriaftale samt gennemførelse af Protokol for 2018 mellem Grønland og Rusland .....	66
17.9 Fiskeriaftale samt gennemførelse af protokol for 2017 mellem Grønland og Norge .....	66
17.10 Fiskeriaftale samt gennemførelse af protokol for 2017 mellem Grønland og Færøerne.....	66
17.11 Fælles Islandsk-Grønlandsk Fiskerikommission .....	66
17.12 North Atlantic Marine Mammal Commission - NAMMCO.....	66
17.13 Den Internationale Hvalfangstkommission - IWC.....	67
17.14 Convention on International Trade in Endangered Species.....	68
17.15 Isbjørne i CITES COP17 .....	68
17.16 The International Union for Conservation of Nature - IUCN.....	68
17.17 Joint Commission on Narwhal and Beluga - JCNB.....	69
17.18 Oslo-Konventionen om isbjørne .....	69
17.19 Joint Commission on Polar Bear - JCPB.....	69
18. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi .....	71
18.1 Rammebetingelser .....	71
18.2 Markedsføring og handelsfremstød .....	71
18.3 Energi .....	72
Nukissiorfiit.....	72
18.4 Multilaterale aktiviteter .....	73
Uran .....	73
ILO-Konventioner.....	74
Extractive industries transparency initiative (EITI) .....	74
18.5 Nordisk Samarbejde .....	75
Ministerråd for bæredygtig vækst (MR-VÆKST).....	75
Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A).....	75
19. Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen.....	76
19.1 FNs konvention om rettigheder for personer med handicap (CRPD) .....	76
FNs Børnekonvention: Afrapportering, opfølgning og eksamination (september 2017).....	76
CEDAW (FNs konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder) .....	77



19.2 Indgåelse af vestnordisk socialministeraftale på socialområdet .....	77
19.3 Deltagelse i møde med den stående komité af arktiske parlamentarikere den 15. maj 2017 i Kangerlussuaq .....	78
19.4 Deltagelse i Barbershop-konference om ligestilling, 12. oktober 2017 i FN-Byen, København.....	78
19.5 Deltagelse i konferencen "The SDGs in the Arctic – Local and Global Perspectives" den 1. december 2017 i Udenrigsministeriet, København.....	79
20. Departementet for Natur og Miljø.....	80
20.1 Arktisk Råd.....	80
Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF) .....	80
Arctic Monitoring Assessment Programme (AMAP) .....	80
Protection of the Arctic Marine Environment (PAME).....	80
Task Force of Arctic Marine Cooperation i regi af Arktisk Råd (TFAMC) .....	81
20.2 International biodiversitet.....	81
Konventionen om Biologisk Mangfoldighed (CBD) .....	81
FN vedr. Beskyttelse og Bæredygtig Udnyttelse af Biodiversitet udenfor National Jurisdiktion (BBNJ – Biodiversity Beyond Areas of National Jurisdiction) .....	81
20.3 OSLO-PARIS Konventionen (OSPAR).....	82
20.4 Nordisk Ministerråd.....	82
21. Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug .....	83
22. Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke .....	84
22.1 Uddannelse.....	84
22.2 Partnerskabsaftalen mellem den Europæiske Union og Grønland.....	84
Policy dialogue-møder om uddannelsesområdet.....	84
Midtvejsevaluering og forhandling af ny aftale.....	84
22.3 GUX .....	85
22.4 Kultur .....	85
22.5 Forskning.....	86
Arctic Science Summit Week 2018 (ASSW).....	86
22.6 Digitaliseringsstyrelsen .....	86
Kgl. Anordning af persondatalov .....	86
Grunddataprogrammet.....	86

---

*DEL I: Naalakkersuisuts tværgående  
udenrigs-, sikkerheds- og  
forsvarspolitik*

*(Departementet for  
Udenrigsanliggender)*

---



## 2. Departementet for Udenrigsanliggenders organisation

Departementet for Udenrigsanliggender er ansvarlig for at udvikle, koordinere og forsvare Naalakkersuisuts udenrigspolitiske interesser. Herudover rådgiver Departementet for Udenrigsanliggender Naalakkersuisut i sager om sikkerheds- og forsvarspolitik.

Grønlands Repræsentation til EU i Bruxelles hører organisatorisk under Departementet for Udenrigsanliggender. Repræsentationen til EU blev etableret i 1992 for at varetage Grønlands interesser overfor EU efter Grønlands udmeldelse, og i 2014 åbnede en tilsvarende Repræsentation til USA i Washington D.C. Ansvarsområderne for Repræsentationen i Washington D.C. er i det forløbne år blevet udvidet, idet den nu også formelt er blevet akkrediteret som Repræsentation både til USA og til Canada.

Der har i det forløbne år været grønlandsk deltagelse ved en række internationale møder og konferencer, ligesom Grønland i endnu højere grad end tidligere har været vært for store besøg fra udlandet.

Under Inatsisartut forårssamling 2017 vedtog Inatsisartut med stort flertal at Naalakkersuisut etablerer en grønlandsk repræsentation på Island. Dette er et vigtigt fremskridt i at sikre det gode samarbejde vi har med Island.

Den kommende repræsentation i Reykjavik vil flugte med Naalakkersuisuts prioriteringer og kunne bidrage til at vedligeholde de eksisterende samarbejder med Island, samt bidrage til at videreudvikle og styrke væsentlige politiske og handelsmæssige forbindelser, hvilket forventes at give samfundsøkonomiske fordele for Grønland.

I det forløbne år, har Udenrigsafdelingen været placeret under Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug. Denne placering afsluttedes pr. 11. maj 2018, med sammensætningen af den nye koalition efter Inatsisartut-valget, hvor Vivian Motzfeldt blev udpeget som ny Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender.

Departementet for Udenrigsanliggender varetager den overordnede koordinering, kontakt og rådgivning indenfor Naalakkersuisuts udenrigsrelationer. Dog prioriteres arbejdet indenfor visse områder.

Departementet for Udenrigsanliggender vigtigste arbejdsområder kan samles i nedenstående overskrifter:

- Arktisk samarbejde
- EU
- FN
- Nordisk samarbejde
- Oprindelige folk
- Bilateralt samarbejde
- Udenrigs- og sikkerhedspolitik
- Udenrigshandelspolitik
- Handels- og eksportfremme
- Territorium og havret
- Protokol

### 2.1 Departementet for Udenrigsanliggenders rådgivende rolle

Departementet for Udenrigsanliggender rådgiver og bistår omkring internationale forhold under de forskellige departementers ressortområder efter anmodning fra de respektive departementer.

Rådgivningen kan f.eks. vedrøre arbejdsgange i forskellige internationale fora, international jura eller konkret fagligt input til en given sag.

## 2.2 Departementet for Udenrigsanliggender i Nuuk

Departementet for Udenrigsanliggender arbejder for Grønlands interesser og værdier i forhold til vores samarbejdspartner og omverdenen på en måde, der fremmer Naalakkersuisuts målsætninger for det udenrigspolitiske virke. Departementet for Udenrigsanliggender har som mål sætning at sikre stabilitet, faglighed og professionalisme i samarbejdet med omverdenen.

Departementet for Udenrigsanliggenders arbejde omfatter ikke blot forholdet til andre lande, men også en række nordiske -, vestnordiske - og internationale organisationer og aktører, der påvirker Grønland. Departementet for Udenrigsanliggender samarbejder også tæt med det danske Udenrigsministerium i sager som har Grønlands interesse, for at sikre at Grønland i endnu højere grad deltager i et internationalt samarbejde og bedst muligt kan agere i en globaliseret verden.

Departementet for Udenrigsanliggender varetager koordinering, kontakt og rådgivning indenfor Naalakkersuisuts udenrigsrelationer.

Departementet for Udenrigsanliggender samarbejder ligeledes med den grønlandske repræsentation i København omkring servicering af det diplomatiske korps i København.

Departementet for Udenrigsanliggender har 9 ansatte i Nuuk, 1 i København, 3 i Bruxelles og 2 i Washington D.C.. Derudover er der en deltidsansat til at varetage officielle møder og repræsentative opgaver i Hans Egedes Hus, og en praktikant i Bruxelles, Washington D.C. og i Nuuk.

## 2.3 Grønlands Repræsentation i København

Grønlands Repræsentation i København varetager de opgaver for Naalakkersuisut og administrationen, der mest hensigtsmæssigt varetages i eller fra Danmark. Fællesudgifterne afholdes i henhold til en bevilling under Formandens Departement. Ressourceforbruget vedrørende faglig sagsbehandling for departementer/styrelser i Nuuk afholdes af de ansvarlige departementer/styrelser. Repræsentationens opgaver på udenrigsområdet vedrører især kontakt til det diplomatiske korps, herunder afholdelse af informationsmøder om Grønland. Repræsentationschefen varetager funktionen som Naalakkersuisuts og som Selvstyrets repræsentant i Danmark ved henvendelser udefra. Repræsentationen varetager kursus for nyansatte, hvor nyansatte orienteres om kultur og samfundsforhold i Grønland. Endvidere udgives NAP Bryggen nyhedsbrevet, som led i arbejdet som Repræsentation i Danmark. Endelig varetager nogle af repræsentationens medarbejdere efter nærmere aftale sagsbehandlingsopgaver på udenrigsområdet.



Billede: Ambassadør briefing forud for rejsen til Grønland, af Udenrigsministeriets protokol sammen med Repræsentationschefen Lida Lennert.



Billede: ambassadørrejsen, midnatssejlad på isfjorden, maj 2017.

## 2.4 Grønlands Repræsentation i Bruxelles

Repræsentationen har kontor i samme bygning som Danmarks Faste Repræsentation ved den Europæiske Union, Danmarks Ambassade i Belgien og Færøernes Mission til EU. Grønlands Repræsentation i Bruxelles varetager Grønlands interesser og synlighed ved EU's institutioner, og ved lejlighed ved eventuelle relevante events i Europa. Hovedopgaven er at rådgive Naalakkersuisut i relation til Grønlands aftalemæssige relationer til EU. Desuden går en stor del af arbejdet for repræsentationen med at varetage Grønlands medlemskab og varetage Grønlands interesser i de Oversøiske Lande og Territoriers organisation, OCTA (Overseas Countries and Territories Association to the EU).

Personalet på Grønlands Repræsentation består af en repræsentationschef og en fuldmægtig/specialkonsulent med titel af ambassadesekretær. Begge udsendte på repræsentationen har diplomatisk status.

Der er ligeledes en lokalansat sekretær på repræsentationen, og siden 2002 har der været ansat en fast praktikant. Praktikantordningen er sådan indrettet, at der hvert halve år ansættes en ny praktikant. Det er et krav, at alle praktikanter skal have bestået bachelorgraden på universitetet og have mulighed for at få meritoverført deres praktikophold på deres kandidatstudie.

Grønlands Repræsentation udsender et nyhedsbrev, "BXLimit". Nyhedsbrevet indeholder korte nyhedsartikler om repræsentationens arbejde, evt. besøg, synligheden i Bruxelles og nyheder om begivenheder i EU/Bruxelles ofte med relevans for Grønlands aftaler med EU.

Repræsentationen spiller en central rolle i forhold til at påvirke beslutningstagere og gennemføre forhandlinger, herunder midtvejsevalueringen for Grønland, således at fornyelse af Grønlands aftalekompleks med EU - herunder; fiskeriaftalen (som udløber i 2020); den politiske fællesdeklaration imellem EU, Grønland og Danmark; OLT associeringsaftalen, samt EU-Grønland Partnerskabsaftalen (de to sidstnævnte udløber begge i 2020) – sikres til størst mulig vinding for Grønland. Det skal dog samtidig bemærkes, at særligt Brexit, samt flygtningekrisen vil få negative økonomiske konsekvenser for EU's samlede budget. Dette kan give et pres på det økonomiske niveau for Grønlands aftaler med EU, idet der helt sikkert vil komme et større pres på hele EU's samlede budget efter, at Det Forenede Kongerige, som er en nettobidragyder til EU's samlede budget, indenfor en overskuelig fremtid træder ud af EU.

I forhold til de kommende Brexit-forhandlinger, vil Repræsentationen skulle løfte opgaven, sammen med Departementet for Udenrigsanliggender, med at forsøge at sikre, at Grønlands interesser overfor EU's institutioner i de kommende år som kan sikre midler til uddannelsesområdet fremover.

Derudover er Arktis til stadighed på vej op på dagsordenen i EU og Bruxelles, og den stadig tiltagende internationale aktivitet indenfor blå vækst – udvikling af hav-relaterede økonomisk bæredygtige aktiviteter. Disse områder prioriterer Repræsentationen også i det daglige arbejde.

## 2.5 Grønlands Repræsentation i Washington

Grønlands Repræsentation i Washington D.C. blev officielt indviet i september 2014. Grønlands Repræsentation i Washington D.C. har ligesom i Bruxelles sine egne lokaler i tilknytning til den danske ambassade.

Indtil udgangen af 2016 blev Repræsentationen bemandet af én udsendt medarbejder. Med ansættelsen af en sagsbehandler fra januar 2017, voksede Repræsentationen i løbet af 2017 til samme størrelse som Repræsentationen i Bruxelles med en repræsentationschef og en ambassadesekretær. Begge udsendte har diplomatisk status. I 2017 kom praktikantordningen endvidere op og køre og repræsentationen havde dermed sin første praktikant i efterårssemestret 2017. Desuden vil der i medfør af det danske udenrigsministeriums sagsbehandlertakst blive ansat en sekretær. Den arktiske dagsorden gennemgår i USA en stigende interesse. Det er i Grønlands interesse at være fast repræsenteret i det nordamerikanske kontinent med henblik på, at udbrede og varetage de grønlandske synspunkter og interesser.

Ikke kun på det politiske plan, men også de kommercielle, økonomiske, kulturelle og forskningsmæssige sektorer er vigtige at opdyrke for at gøre Grønland, og de muligheder der eksisterer i Grønland, synlige overfor amerikanske beslutningstagere og det amerikanske marked.

Repræsentationschefen blev i slutningen af 2015 formelt også akkrediteret til Canada, hvorfor Grønland nu er repræsenteret i begge disse lande.

## 2.6 Grønlands Repræsentation i Reykjavik

Naalakkersuisut har ligeledes siden fremlæggelsen af den udenrigspolitiske strategi fra 2011 arbejdet for at udbygge vores relationer til vores nærmeste samhandelspartnere, hvorfor forberedelse af handelsdialoger med vores naboer og primære eksportmarkeder fortsat planlægges med bl.a. egen handelsanalyse samt indgåelsen i en Vestnordisk handelsarbejdsgruppe.

Under Inatsisartut forårssamling 2017 vedtog Inatsisartut med stort flertal, at Naalakkersuisut etablerer en grønlandsk repræsentation på Island. Dette er et vigtigt fremskridt i at sikre det gode samarbejde vi har med Island. Den kommende repræsentation i Reykjavik vil bygge på Naalakkersuisuts prioriteringer og kunne bidrage til at vedligeholde de eksisterende samarbejder med Island, samt bidrage til at videreudvikle og styrke væsentlige politiske og handelsmæssige forbindelser, hvilket forventes at give samfundsøkonomiske fordele for Grønland. Departementet for Udenrigsanliggender håber at etablere repræsentationen i efteråret 2018.

Island prioriterer samarbejde i Arktis højt, og der er bred politisk konsensus i Island om, at Arktis fortsat er en top prioritet herunder samarbejdet med Grønland. Dette er især kommet til udtryk ved etablering af et islandsk konsulat i Nuuk i 2013. Åbningen af Islands General Konsulat er den første diplomatiske repræsentation i Grønland siden 2. verdenskrig og et væsentligt skridt i udviklingen af det bilaterale samarbejde.



## 2.7 Public Diplomacy

Public Diplomacy anvendes primært af Departementet for Udenrigsanliggender til at orientere om Grønlands internationale aktiviteter og grønlandske synspunkter i sager primært af international karakter. Public Diplomacy, også kaldet "soft power", har vist sig at være stigende nødvendig i takt med at offentligheden primært orienterer sig, og danner meninger, på baggrund af informationer videregivet på forskellige medier.

Departementet for Udenrigsanliggenders Public Diplomacy indsats har som udgangspunkt to hovedformål. For det første at øge Grønlands indflydelse gennem påvirkning af interessenter. For det andet har Public Diplomacy indsatsen til formål løbende at styrke Grønlands internationale omdømme. Om Grønland fremstår i et positivt lys udadtil kan have betydning bl.a. for Grønlands anseelse og indflydelse internationalt, eksport, turisme og investeringstiltrækning. Departementet for Udenrigsanliggender er derfor opmærksom på vigtigheden af denne opgave, også på tværs af sektorer.

Opgaven er således uddelegeret til Departementet for Udenrigsanliggenders ansatte. Løbende er de ansatte opmærksomme på hvilke aktiviteter og emner der bør belyses i offentligheden.

Departementet for Udenrigsanliggender har en twitterprofil @GreenlandDFA hvor Public Diplomacy indsatsen i største omfang udføres. Her deles budskaber og billeder enten fra aktiviteter, som Naalakkersuisoq med ansvar for Udenrigsanliggender, Departementet for Udenrigsanliggenders ansatte, eller i nogle tilfælde andre i Selvstyret, deltager ved.



Twitter-profiler for @GreenlandDFA og @Greenland in USA&CDA.

Derudover deles relevante informationer fra andre kilder. Repræsentationen i Washington D.C. har etableret den selvstændige Twitter-konto @Greenland in USA&CDA til varetagelse af Grønlands Public Diplomacy indsats i USA og Canada. Repræsentationen i Bruxelles bruger Facebook kontoen @Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia til Public Diplomacy indsatsen for aktiviteterne i Bruxelles.

Foruden Twitter profilen har Departementet for Udenrigsanliggender en underside under Naalakkersuisuts hjemmeside, og anvender nyhedsfunktionen til vigtige nyheder på området. Departementet for Udenrigsanliggender har bl.a. på hjemmesiden Udenrigspolitisk Redegørelse og en Nordisk Redegørelse for alle år, på dansk og grønlandsk og en international håndbog over alle Grønlands internationale aftaler o. lign.

Public Diplomacy udføres desuden ved finansiel støtte til grønlandske aktiviteter, der fremmer Naalakkersuisuts prioriteter på det udenrigspolitiske område. Departementet for Udenrigsanliggender

havde således i 2018 et beløb på 400.000 DKK, der bevilliges til rejser, deltagelse ved arrangementer eller konkrete aktiviteter. Således repræsenterer andre aktører Grønlands interesser med støtte fra Departementet for Udenrigsanliggender.

Endeligt har både Grønlands repræsentationer i Bruxelles og Washington, samt Departementet for Udenrigsanliggenders kontor i Nuuk, etableret en praktikantordning, hvor studerende lærer om Naalakkersuisuts udenrigspolitiske virke.

Fremadrettet vil Departementet for Udenrigsanliggender prioritere at skabe endnu større synlighed i udlandet, hvor det bl.a. overvejes, såfremt der er tilstrækkelige ressourcer til det, at den Udenrigspolitiske Redegørelse forberedes også på engelsk som opfølgning på Inatsisartuts behandling af den.

## 2.8 Deltagelse ved Internationale Konferencer

Deltagelse ved internationale konferencer er en mulighed for at præsentere Grønlands politik og grønlandske prioriteter samt tegne Grønland internationalt. Ikke mindst er det en chance for at skabe opmærksomhed omkring de muligheder der eksisterer i vort land, både som turist, erhvervs- og investeringsdestination samt samarbejdspartner.

Tidligere Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug deltog ved et EU højniveau event under navnet: "A Sustainable Arctic – Innovative approaches," i dagene 15. – 16. juni 2017. Eventet handlede om at tage højde for unikke levevilkår og værdier i Arktis. I sin tale lagde tidligere Naalakkersuisoq bl.a. vægt på, at et forstærket samarbejde mellem Grønland og EU er af fælles interesse, men at prioriteringer for udvikling i Europa ikke nødvendigvis er de samme i Grønland. Et af hovedbudskaberne fra grønlandsk side var således, at ved gennemførelsen af en bæredygtig udvikling i Arktis, bør lokalbefolkningen altid inddrages.



Billede: Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug med andre arktiske ledere til EU's højniveau konference, bl.a. med deltagelse af [EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik](#), Federica Mogherini.

Den 1. december 2017 var daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug medvært for højniveau konferencen "SDG's in the Arctic", i København, arrangeret af Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, det danske Udenrigsministerium samt det færøske Udenlands- og Erhvervsministerium. Hovedtemaet for konferencen var FN's 17 bæredygtighedsmål, også kaldet SDG'erne. H.K.H Kronprins Frederik indledte konferencen med en tale, som tog udgangspunkt i hans tilknytning til, og erfaringer i, Grønland.

På konferencen understregede daværende Naalakkersuisoq vigtigheden af at forbinde de lokale behov i Grønland med de globale bæredygtighedsmål. Inklusiv ifm. den værdsatte internationale forskning, som foregår i Grønland, men som i højere grad kan gøres relevant for lokalbefolkningen.

Daværende Naalakkersuisoq for Finansier og Skatter talte ligeledes under konferencen hvor han berettede om de strukturelle, uddannelsesmæssige, digitale samt klimatiske udfordringer som der bør imødekommes for at sikre en reel bæredygtig udvikling i Grønland.



Den 23. februar 2018 blev den årlige ministerkonference for de Oversøiske Lande og Territorier (OLT) afholdt i Bruxelles. På vegne af Naalakkersuisut deltog daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug ved begivenheden. Ministerkonferencen fungerer som det øverste beslutningstagende organ imellem OLT'erne. Konferencen har til formål at vedtage fælles politiske prioriterer som skal gennemføres i løbet af det kommende år. I den forbindelse underskrev daværende Naalakkersuisoq og alle tilstedeværende OLT-ministre, den årlige Politiske Erklæring og godkendte de Administrative Resolutioner.

## 3. Rigsfællesskabets Fælles Udenrigs-, Forsvars- og Sikkerhedspolitik

### 3.1 Rigsmøder

Rigsmøderne mellem statsministeren, Lagmanden og Formanden for Naalakkersuisut afholdes årligt efter tur i de tre rigsdele. De seneste rigsmøder fandt sted den 29. april 2016 i Grønland og den 12. april 2017 i Danmark.

På embedsmandsplan afholdes tilsvarende bilaterale embedsmandsmøder mellem Statsministeriets departementschef og departementschefen i Formandens Departement, henholdsvis departementschefen i Lagmandens kontor og Statsministeriets departementschef.

På de nævnte rigsmøder blev bl.a. drøftet deltagelse i internationale fiskeriforvaltningsorganisationer, hvor Grønland og Færøerne er repræsenteret og hvor det er aftalt, at dialog og samarbejde inden for rigsfællesskabet skal evalueres og styrkes. Færøernes og Grønlands arbejde med egen forfatning blev desuden drøftet, hvor statsministeren har tilbudt assistance i arbejdet, såfremt dette ønskes.

### 3.2 Samarbejdet med det danske Udenrigsministerium

Der er et tæt samarbejde mellem det danske udenrigsministerium og Departementet for Udenrigsanliggender. Udenrigsministeriet og Departementet for Udenrigsanliggender deltager derudover ofte ved de samme internationale arrangementer, af relevans. Korrespondancen foregår særligt med Udenrigsministeriets afdeling for Arktis og Nordamerika (ANA), som koordinerer udenrigssager med relevans for Grønland i Udenrigsministeriet.

Ledelsen i Departementet for Udenrigsanliggender og Udenrigsministeriets ledelse har løbende dialog om sikkerheds- og udenrigspolitiske sager af relevans for Grønland. Dette er primært på overordnet plan i tillæg til den løbende dialog på embedsmandsniveau samt som forberedelse til, og opfølgning på, møder mellem de ansvarlige ministre på hhv. dansk og grønlandsk side.

#### **Administrativt Forum**

Departementet for Udenrigsanliggendes medarbejdere på Grønlands Repræsentationer i udlandet udstationeres i henhold til aftale mellem Grønlands Selvstyre og det danske Udenrigsministerium. Selvstyret betaler til Udenrigsministeriet efter samme regler som de danske ministerier, der har udsendt specialmedarbejdere ved danske ambassader. Taksten er blandt andet afhængig af den lokale pris og lønniveau og fastsættes årligt efter aftale med Udenrigsministeriet. Disse generelle takster er i de senere år steget markant, blandt andet begrundet i behovet for yderligere sikkerhedsforanstaltninger for udsendte medarbejdere på grund af den skærpede trusselsituation i mange lande. Aflønning af medarbejdere samt udetillæg sker via Udenrigsministeriet.

Beslutning om åbning af nye grønlandske Repræsentationer sker således også i samarbejde med Udenrigsministeriet, hvor disse generelt placeres i tilknytning til danske ambassader med akkreditering til modtagerlandet via Udenrigsministeriet.

Der afholdes faste årlige møder imellem Departementet for Udenrigsanliggender og det danske Udenrigsministerium i Administrativt Forum hvor administrative spørgsmål særligt omkring sagsbehandlertakst, udsendelse og oprettelse og drift af Grønlands Repræsentationer i udlandet drøftes.

Medlemmer af Administrativt Forum er Departementschefen/afdelingschefen i Departementet for Udenrigsanliggender og Udenrigsministeriets centerchef/afdelingschef for Koncernrådgivning og Support (KRS). Møderne afholdes fast skiftevis i Danmark og i Grønland.

### **Samarbejde med Udenrigsministeriets Borgerservice og den Internationale Operationsstab**

Det danske Udenrigsministeriums Borgerservice bistår alle danske statsborgere i individuelle problemsituationer opstået under rejse i udlandet, som for eksempel sygdom, dødsfald, fængsling, mistet pas mv.. Dette sker normalt via Kongeriget Danmarks Ambassader, der etablerer kontakt til pårørende, sygehus, advokat, mv.. Det danske Udenrigsministerium kan ikke bistå rejsende økonomisk og ”hjemrejse på ambassadens regning” er ikke muligt uden garanti for betaling fra familie eller bank. Det er de danske myndigheder som er fuldt ansvarlige for konsulær bistand også til grønlandske borgere på rejse, og Departementet for Udenrigsanliggender arbejder sammen med Udenrigsministeriets Borgerservice i disse år på i højere grad at medvirke til at informere i Grønland herom.

Der har i de seneste år været løbende dialog med Udenrigsministeriets Borgerservice, som i dag har ca. 30 medarbejdere. I katastrofesituationer sammenkaldes den Internationale Operationsstab (IOS) i København af Udenrigsministeriets Borgerservice med repræsentanter for en række myndigheder, rejsebranchen og forsikringsbranchen for at sikre at den relevante information formidles hurtigt og ensartet. Der er etableret et call-center som pårørende kan kontakte, hvis man har et familiemedlem i et katastrofeområde. Den Internationale Operationsstab består af offentlige myndigheder inklusive Udenrigsministeriet, Statsministeriet, Forsvarsministeriet, Beredskabsstyrelsen, Politiet samt private aktører herunder repræsentanter for rejse- og forsikringsbranchen.

Som opfølgning på terrorangrebene som fandt sted 22. marts 2016 i Bruxelles, har Selvstyret og Udenrigsministeriet valgt yderligere at formalisere samarbejdet om kriseberedskab. Grønlands Repræsentation i København er i dag fast tilknyttet den Internationale Operative Stab som medlemmer, og al information vedrørende krisesituationer i udlandet formidles af Repræsentationen i København til Formandens Departement og Departementet for Udenrigsanliggender i Nuuk. Det er Departementet for Udenrigsanliggender som er ansvarlig for opfølgning, politisk orientering, samt orientering af den grønlandske offentlighed i tæt samarbejde med Tusagassivik i Formandens Departement. Ved krisesituationer formidles nødvendig information 24/7.

### **3.3 Samarbejde med det danske forsvarsministerium**

Departementet for Udenrigsanliggender er overordnet ansvarlig for at rådgive Naalakkersuisut vedrørende sikkerheds- og forsvarspolitiske sager af relevans for Grønland. Departementet for Udenrigsanliggender er også ressortmyndighed i forhold til det danske forsvars opgaveløsning i Grønland generelt. Herudover er der mange direkte samarbejdsrelationer imellem grønlandske myndigheder og Forsvarsministeriet, særligt vedrørende beredskab, Search and Rescue, fiskeriovervågning mv. som varetages af Selvstyrets individuelle departementer.

#### **Arktisk Kommando**

Der er et tæt samarbejde imellem Departementet for Udenrigsanliggender og Arktisk Kommando i Nuuk. Arktisk Kommando er en værnsmæssig kommando direkte underlagt Forsvarschefen i Danmark. Arktisk Kommando har kommandoen over alle militære styrker i Grønland og på Færøerne, samt over et mindre støtteelement i Danmark.

Forsvarsministeriet har desuden en forbindelsesofficer placeret ved Thule Air Base.

På centrale steder langs Grønlands kyst råder Arktisk Kommando over militære landingsbaner og basefaciliteter til forsvarets fly og slædepatruljen Sirius.

Den primære opgave for Arktisk Kommando er Grønlands og Færøernes forsvar og i fredstid overvågning og suverænitetshævdelse. Løsningen af disse opgaver er en forudsætning for Rigsfællesskabets territoriale krav; både til søs samt i luften og på land. Indenfor rammerne af den militære hovedopgave har Arktisk Kommando desuden ansvaret for en række mere civilt orienterede opgaver. F.eks. koordinerer Arktisk Kommando indsatsen, i forbindelse med eftersøgning på havet omkring Grønland så som Joint Maritime Rescue Coordination Centre (JMRCC).

Andre opgaver, som Arkstisk Kommando koordinerer, er fiskeriinspektionen til søs i Grønland, havmiljøovervågning og assistance til forureningsbekæmpelse samt den praktiske gennemførelse af søopmålingen i Grønland. På vegne af Politimesteren i Grønland udøver Slædepatruljen Sirius politimyndighed i nationalparken i Nord- og Nordøstgrønland, ligesom der ydes hjælp til lokale samfund langs kysten.

## 4. Det Arktiske Samarbejde

### 4.1 Arktisk Råd

Arktisk Råd er et rådgivende forum bestående af de 8 Arktiske stater; USA, Canada, Island, Norge, Sverige, Finland, Rusland og Kongeriget Danmark, herunder Grønland og Færøerne. Arktisk Råd anses på nuværende tidspunkt som det vigtigste internationale forum for arktiske anliggender.

Derudover har Arktisk Råd en række observatører, som kan observerer Arktisk Råds åbne møder og bidrage til Rådets arbejde gennem arbejdsgrupperne. Grønland er Head of Delegation på vegne af Kongeriget i arbejdsgrupperne Conservation of the Arctic Flora and Fauna (CAFF) og Sustainable Development Working Group (SDWG) samt co-chair på Task Force on Improved Connectivity in the Arctic (TFICA).

Arktisk Råds formandskab roterer mellem de 8 arktiske stater. Kongeriget Danmark havde formandskabet i 2009-2011 og har således formandskabet igen i 2025-2027. På nuværende tidspunkt varetages formandskabet af Finland, som efterfølges af Island i 2019.

#### Finsk formandskab i Arktisk Råd 2017-2019

Finland overtog formandskabet ved Ministermødet d. 11. maj og de 4 prioriteter som er rammerne for de kommende 2 år er: Miljøbeskyttelse, forbindelse (primært internetforbindelse), meteorologisk samarbejde og uddannelse. Finland afholder således ministermødet i maj 2019 i Rovaniemi. I løbet af det finske formandskab er der blev afholdt højniveau møder om Arktis i Finland. I juni 2017 var Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug således en af hovedtalerne ved EU's Arctic Stakeholder Forum i Oulu, Finland.

#### Arktisk Råds strategiske arbejde

Ved Ministermødet i 2017 vedtog de arktiske ministre en deklARATION, hvor prioriteterne for de kommende 2 år var nedfældet. Heri blev Arktisk Råd blandt andet pålagt at udarbejde en strategi for Arktisk Råd til vedtagelse ved det næstkommende ministermøde i 2019. Det finske formandskab har påbegyndt arbejdet på embedsmandsniveau hos de såkaldte Senior Arctic Officials. Grønland er her repræsenteret ved Naalakkersuisuts Departement for Udenrigsanliggender. Der blev således afholdt et strategiseminar i januar 2018 i London og der forventes at foreligge en del arbejde for at sikre Grønlands, og Naalakkersuisuts, prioriteter bedst muligt i strategiarbejdet.

### 4.2 Oprindelige Folks Sekretariat (IPS)

Oprindelige Folks Sekretariat (IPS) understøtter de oprindelige folks repræsentanters (Permanent Participants) deltagelse i Arktisk Råd, herunder Inuit Circumpolar Council (ICC). Sekretariatet er placeret under Arktisk Råds sekretariat i Tromsø og finansieres delvis af Danmark. Sekretariatet udpegede i slutningen af 2016 en ny sekretariatschef. Chefen blev Anna Degteva som tilhører den russiske oprindelige folks gruppe kaldet Veps.

### 4.3 Arbejdsgruppen vedrørende Bæredygtig Udvikling (SDWG)

Grønlands Selvstyre ved Departementet for Udenrigsanliggender varetager Rigsfællesskabets deltagelse i Arbejdsgruppen for Bæredygtig Udvikling (SDWG), som Head of Delegation for Kongeriget. Dette er i forlængelse af Departementet for Udenrigsanliggendes varetagelse af Grønlands interesser internationalt ift. oprindelige folks rettigheder, herunder kontakten med de oprindelige folk i Arktis. Befolkningen i Arktis

er i fokus i SDWG, som omhandler medinddragelse og involvering af de oprindelige Arktiske befolkninger i samfundsudviklingen.

Departementet for Udenrigsanliggender har således en koordinerende og udøvende rolle ift. Kongerigets position og deltager i de halvårlige SDWG møder mv. SDWG har til formål at fremme bæredygtig udvikling i Arktis bl.a. gennem samarbejde på sundhedsområdet, samt udvikling af redskaber til fælles forståelse af bæredygtig økonomisk, social, kulturel og miljømæssig udvikling i det arktiske område og af arktiske samfund med respekt for oprindelige folks rettigheder.

Under det finske formandskab deltager Grønland blandt andet i et projekt om miljøpåvirkningsvurderinger i en arktisk kontekst, Environmental Impact Assessment (EIA). Derudover deltager Grønland i ekspertgruppen vedr. sundhed, Arctic Human Health Expert Group (AHHEG) der bistår arbejdsgruppen med ekspertviden og udarbejdelse af projekter og rapporter vedr. sociale, økonomiske, sundhedsmæssige og kulturelle forhold.

#### 4.4 Arktisk Højsøfiskeri

Der henvises til afsnit 17.3.

#### 4.5 Kontinentalsokkelprojektet

Den danske regering har sammen med henholdsvis Færøernes Landsstyre og Grønlands Selvstyre indgivet i alt 5 delsubmissioner i kontinentalsokkelprojektet, på områder nord og syd for Færøerne (2 krav) samt områder syd, nordøst og nord for Grønland (3 krav).

”Submission” er det videnskabelige datamateriale, som indgives til FN’s såkaldte Sokkelkommission (the Commission on the Limits of the Continental Shelf, ”CLCS”) i henhold til den procedure, der er fastlagt i FN’s Havretskonvention.

Departementet for Udenrigsanliggender varetager sammen med Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi, Grønlands deltagelse i dette arbejde. Der var derfor deltagelse fra både Departementet for Udenrigsanliggender samt Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi ved præsentationen af de tre delsubmissioner for Grønland medio august 2016 i FN’s hovedkvarter i New York. Her præsenterede en embedsmandsdelegation fra Grønland og Danmark delsubmissionerne for Sokkelkommissionen, som skal behandle Kongeriget Danmarks krav på udvidet kontinentalsokkel.

En omfattende dokumentation fra en række andre stater afventer behandling af Sokkelkommissionen, og det er derfor vanskeligt at forudsige, hvornår behandlingen af Kongerigets krav går i gang. Selve behandlingen vil kunne vare flere år. Efter behandlingen i Sokkelkommissionen vil det være op til de relevante kyststater med overlappende krav at forhandle afgrænsningsaftaler.

Der afholdes årligt et Arctic Ocean Workshop samt møde for de fem arktiske kyststater (A5) på embedsmandsniveau. Her præsenteres forskellige aspekter af landenes submissioner og de juridiske og geologiske fortolkninger af kravene til submissionerne. Det seneste Arctic Ocean Workshop blev afholdt i Ottawa i december 2017, med deltagelse fra Departementet for Udenrigsanliggender og den næste workshop forventes afholdt i Rusland i september 2018.

## 5. Det nordiske og vestnordiske samarbejde

På nærværende samling får Inatsisartut omdelt Naalakkersuisuts nordiske redegørelse for 2018, som går i dybden med de udenrigsrelationer, som Naalakkersuisut håndterer i forbindelse med arbejdet i det nordiske samarbejde. Her er samarbejdet i Nordisk Ministerråd og dets institutioner og samarbejdsorganer centralt for Naalakkersuisuts udenrigspolitik, fordi man her er i direkte dialog med andre lande om de emner, der er på den nordiske dagsorden. Det er Naalakkersuisuts klare opfattelse, at den grønlandske indsats i det nordiske samarbejde nyder almindelig anerkendelse hos alle parter. Ved de årlige møder i Nordisk Råd – sessionen i oktober – deltager Naalakkersuisut dels i Nordisk Råds forhandlinger, og formanden for Naalakkersuisut deltager i det møde mellem de nordiske regeringsledere, der finder sted i forbindelse med sessionen. Ved Nordisk Råds session i Helsingfors i oktober 2017 blev der offentliggjort en opinionsundersøgelse der viste at 78 % af de adspurgte i Grønland ønskede mere nordisk samarbejde.

### 5.1. Samarbejdet på ministerniveau

I 2018 er det Sverige, der har formandskabet i Nordisk Ministerråd. Programmet blev præsenteret på Nordisk Råds session i oktober 2017, og det blev ligeledes præsenteret på Nordisk seminar i Nuuk i slutningen af februar. Programmet har 3 hovedoverskrifter: Et inkluderende Norden, et bæredygtigt og Innovativt Norden og et trygt og åbent Norden.

Samarbejdsministrene vedtog i efteråret 2017 to vigtige programmer for de kommende års samarbejde. Der er dels tale om samarbejdsministrenes arktiske samarbejdsprogram for 2018 – 2021 og om Generation 2030, som er det nordiske program for opfølgning af FN's 2030 mål om bæredygtig udvikling.

Det arktiske samarbejdsprogram understøtter Naalakkersuisuts arbejde i andre arktiske fora herunder Arktisk Råd, medens Generation 2030 er et vigtigt redskab i det nationale arbejde med udvikling af det grønlandske arbejde med FN's 2030 mål, hvor særligt udviklingen af nye indikatorer er et vigtigt nordisk bidrag til arbejdet.

### 5.2 Samarbejdsaktiviteter i 2018

Samarbejdet mellem Åland, Færøerne og Grønland i forbindelse med Nordisk Ministerrådsarbejdet – Nordisk Samarbejdsforum – har fungeret godt og de gensidige konsultationer er særligt vigtige i forbindelse med ministermøderne i og omkring Nordisk Råds session.

På sessionen i 2017 havde Nordisk Råd også spørgsmålet om fuldt medlemskab af Nordisk Råd på dagsordenen og sagen blev støttet på debatten i plenum af både Naalakkersuisut og Grønlands parlamentariske repræsentanter.

På samarbejdsministrene første møde i februar måned blev det besluttet at det samlede udgiftsniveau for det nordiske samarbejde i Nordisk ministerråd skal fastholdes i 2019 på 2018 niveau, hvilken vil sige 950 mio. DKK. De nordiske statsministre har prioriteret digitalisering, mobilitet og profilering af Norden i Verden og de omprioriteringer, der er foretaget i budget 2019, viser denne prioritering. Det nordiske samarbejde i 2019 bliver særligt vigtigt for Naalakkersuisut, fordi Island har formandskabet, og der skal forberedes grønlandske indspil til det danske formandskabsprogram for Nordisk Ministerråd i 2020.

Samarbejdet på politisk niveau blev genoptaget efter forårsvalget bl. a. i forbindelse med ministermøde i maj og juni måned i Sverige.

### 5.3 Vestnordisk Samarbejde og årsmøde

Vestnordisk Råd er et parlamentarisk samarbejde mellem Grønland, Færøerne og Island og relaterer sig til samarbejdet i Nordisk Råd. Ligeledes foreligger en samarbejdsaftale mellem Vestnordisk Råd og de vestnordiske regeringer, som skaber en overordnet ramme for samarbejdet.



Vestnordisk Råds årsmøde blev afholdt i dagene 31. august – 1. september 2017, i Islands parlament Altinget, i Reykjavik.

På programmet for årets møde var der som noget nyt blandt andet planlagt et indledende topmøde for de vestnordiske udenrigsministre under titlen: "Vestnorden som en stærk region i Arktis", hvortil Vestnordisk Råd opfordrede de tre lande til et tættere samarbejde om arktiske spørgsmål.

Under topmødet deltog daværende Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger som stedfortræder for daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug foruden Færøernes landstyredelem for udenrigsanliggender og Islands udenrigsminister. Ligesom de andre to vestnordiske udenrigsministre, fremhævede daværende Naalakkersuisoq ideer om hvordan han så den vestnordiske region bruge sin strategiske position i Arktis i fremtiden, samt hvordan de tre lande kan styrke deres samarbejde om arktiske anliggender yderligere.

Under mødet fremhævede Naalakkersuisoq, at de tre landes mulighed for at påvirke den arktiske dagsorden bedst kan aktualiseres ved at benytte sig af de kanaler der allerede er til rådighed. Herunder for Grønlands vedkommende primært ved aktiv deltagelse i Arktisk Råd, men også ved indspil og deltagelse i diskussionerne om arktiske anliggender i Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd.

På årsmødet vedtager Vestnordisk Råd rekommandationer, som sidenhen sendes til de nationale parlamenter i Grønland, Island og på Færøerne. Denne gang blev der vedtaget 3 nye rekommandationer, den første opfordrer regeringerne til at samarbejde om at undersøge og bekæmpe mængden af mikroplast i havmiljøet og plastforurening generelt. Den anden rekommandation omhandler en anbefaling om at regeringerne overvejer mulighederne for øget samarbejde på fiskeriområdet inklusivt omkring viden om øget ressourceudnyttelse, fiskeriteknologi samt innovation. Med sidste og tredje rekommandation anmoder Vestnordisk Råd de tre regeringer om at nedsætte en arbejdsgruppe på kulturområdet, som får til opgave at udarbejde en fælles vestnordisk nodesæt vise- og sangbog.



Foto: Vestnordisk Råd, vestnordiske ministre, nordiske gæster. Fotograf: Bragi Þór Jósefsson. Vestnordisk.is

#### 5.4 Vestnordisk Råds temakonference 2018

Vestnordisk Råds temakonference med titlen "Udfordringer og muligheder for bæredygtig turisme" blev afholdt den 30. – 31. januar 2018 på Hotel Arctic i Ilulissat. Naalakkersuisut var repræsenteret af daværende Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi som bl. a. berettede om Grønlands turismestrategi. Konkret blev nævnt den vedtagne strategi med opbygningen af visitors centre 4 steder i Grønland, hvor det første bliver anlagt i Ilulissat. Åbningen er planlagt til efteråret 2020.



## 5.5 Øvrige besøg og møder med Island og Færøerne

### *De vestnordiske udenrigsministres møde den 31. august 2017*

Efter Vestnordisk Råds årsmøde mødtes daværende Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger som stedfortræder for daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, med Færøernes landstyremedlem for udenrigsanliggender og Islands udenrigsminister til det årlige vestnordiske udenrigsministermøde.

Som det vigtigste punkt på dagsordenen blev handel i Vestnorden drøftet og en vestnordisk samarbejdsaftale på handelsområdet i form af en hensigtserklæring underskrevet.

Dette kom i forlængelse af Vestnordisk Råds rekommandation 1/2015 der gav Naalakkersuisut, Islands Regering og Færøernes Landstyre til opgave at kortlægge de fælles gevinster der kunne være ved, at de tre vestnordiske lande indgik en frihandelsaftale og etablerede et vestnordisk handelsråd.

Den underskrevne samarbejdsaftale (hensigtserklæring) indebærer nedsættelsen af en vestnordisk arbejdsgruppe på embedsmandsniveau, som får til opgave at arbejde videre med kortlægning af muligheder for øget samhandel og styrket samarbejde på en række områder af fælles interesse. Derudover indeholder aftalen en beslutning om, at de vestnordiske udenrigsministre mødes årligt og i så vidt muligt omfang i forlængelse af Vestnordisk Råds årsmøder.

Udenrigsministeriet oplyste i november 2017, at man havde meddelt den islandske regering, at aftalen efter dansk opfattelse var ugyldig, med henvisning til at procedurene i henhold til fuldmagtsordningen for Færøernes vedkommende og Selvstyreloven for Grønlands vedkommende ikke var blevet fulgt, og aftalen henviser til et samarbejde om "udenrigspolitik". Grønland har efterfølgende meddelt Udenrigsministeriet, at man ikke ser problemer i at justere aftaleteksten således at dens karakter af hensigtserklæring bliver mere tydelig. For Grønland er det vigtigt at man gennem møder på ministerniveau i vestnorden løbende kan diskutere mulighederne for konkrete samarbejdstiltag på bl.a. handelsområdet.



*Foto: Fra venstre Færøernes minister for Erhverv og Udenrigsanliggender, Poul Michelsen, Islands udenrigsminister, Guðlaugur Þ. Þórðarson og daværende Naalakkersuisoq for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger Erik Jensen.*

## 6. Det europæiske samarbejde – EU

Grønland har siden sin udmeldelse af de europæiske fællesskaber i 1985, indgået i en række aftalemæssige relationer til EU. Derudover er det sket en betydelig udvikling af samarbejdet med EU og en kompetenceudvikling af medarbejdere, både på Grønlands Repræsentation i Bruxelles og i Selvstyrets centraladministration. Samarbejdet har over årene udviklet sig fra et fiskeripartnerskab, til en associering til EU med udenrigspolitiske og programmeringsmæssige fordele, budgetstøtte til uddannelsesområdet og ikke mindst afledte aftaler som følge af et stadig mere udviklet og flerfacetteret partnerskab med EU.



Grønlands aftalemæssige relationer til EU består af:

- En protokol til EU-traktaten om Grønlands udmeldelse af EU
- En rådsbeslutning om de oversøiske lande og territoriers associering til EU herunder adgang til EU-programmer samt toldfrihedsaftale (kumulation) omkring specifikke fiskeprodukter
- En fiskeripartnerskabsaftale med tilhørende fiskeriprotokol
- En politisk fællesdeklaration
- En rådsbeslutning om partnerskab med fokus på uddannelse
- En deltagelse i EU's Northern Periphery and Arctic Programme
- En rådsbeslutning om deltagelse i EU's Kimberleyproces, om eksport af rådiamanter
- En rådsbeslutning om veterinær kontrol
- Letter of Intent – hensigtserklæring - på råstofområdet

Med et samlet årligt bidrag til landskassen fra EU's institutioner på ca. 320 millioner DKK, er EU den største bidragsyder til landskassen, foruden bloktilskuddet fra den danske stat. Derudover er EU en vigtig samarbejdspartner for Grønland. Dette er både i relation til adgangen til EU-programmer, og i relationer til øvrige relevante sagsområder, som ikke direkte modtager budgetstøtte. Grønlands inkludering i EU-traktatens Kapitel 4 om OLT-områderne åbner op for en række samarbejdsmuligheder, herunder toldfrihed, lånemuligheder fra den Europæiske Investeringsbank (EIB), m.fl.

Fællesdeklarationen, der på politisk plan omkranser alle aftalerelationerne parterne imellem, blev i marts 2015 underskrevet af formanden for Naalakkersuisut, Europa-Kommissionens formand og den danske statsminister.

### 6.1 Fiskeriaftalen

Grønlands Repræsentation i Bruxelles bistår Departementet for Fiskeri og Fangst (APN) i forbindelse med fiskeriaftalen mellem Grønland og EU, særligt når forhandlingerne foregår i Bruxelles. Se derudover APN's bidrag om samme emne til nærværende redegørelse.

### 6.2 Fællesdeklarationen

Den 19. marts 2015 underskrev formanden for Naalakkersuisut, Kim Kielsen, Europa-Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker og daværende statsminister Helle Thorning-Schmidt, fællesdeklarationen for samarbejde mellem Grønland og Danmark med Europa-Kommissionen. Deklarationen har til hensigt at

skabe et overordnet politisk overblik over samtlige aftalemæssige forpligtelser som påhviler parterne og nedfælder hensigten om udvikling af samarbejdet. Implementering af partnerskabsaftalen og fiskeriaftalen og videre dialog om muligt samarbejde på råstoffer, samt mulige investeringer i Grønland, er ligeledes samarbejdsområder stadfæstet i fællesdeklarationen.

### 6.3 Partnerskabsaftalen mellem den Europæiske Union og Grønland

Grønland har med rådsbeslutning af den 12. marts 2014 om relationerne mellem EU og Grønland sikret en forholdsvis konstant indtægt fra EU i en 7-årig periode, på op imod 1,6 mia. DKK, mod at skulle afrapportere for og nå de opstillede mål i programmeringsdokumentet.

Programmeringsdokumentet blev godkendt af Europa-Kommissionen i september 2014 efter omfattende høringer mellem Europa-Kommissionen samt Grønlands og Danmarks regeringer.

Uddannelse er blevet valgt som fokusområde for samarbejdet, hvormed parterne grundlæggende har valgt at fortsætte med samme fokusområde som programmeringen i 2007-2013. I indeværende programperiode, 2014-2020, bliver der lagt særlig vægt på erhvervsuddannelser og folkeskolen.

Implementering og dermed arbejdet omkring Partnerskabsaftalen vil fortsat blive varetaget af Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke i samarbejde med Departementet for Finanser og Skatter samt både Grønlands som Danmarks faste Repræsentation ved den Europæiske Union.

Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen og Europa-Kommissær for internationalt samarbejde og udvikling Neven Mimica mødtes den 1. juni 2017 i Nuuk, hvor de fik lejlighed til at drøfte den aktuelle økonomiske og politiske situation i Grønland, fremtiden for Partnerskabsaftalen, og mulighed for udvikling af samarbejdet.

Mødet sluttede af med underskrivelsen af den finansielle aftale for 2017, som muliggjorde fortsat udbetaling af midler fra EU til Grønland under Partnerskabsaftalen i 2017.



*Formanden for Naalakkersuisut Kim Kielsen og Europa-Kommissær Neven Mimica mødtes og underskrev den finansielle aftale for 2017 under Partnerskabsaftalen i Naalakkersuisuts mødelokale i Nuuk.*

### Midtvejsevalueringen i 2017

Grønlandsinstrumentet (Rådets afgørelse 2014/137/EU), er det instrument, der regulerer forholdet mellem Grønland, Danmark og EU. I daglig tale er instrumentet i Grønland kendt som Partnerskabsaftalen. Den er både en aftale mellem Grønland, Danmark og EU, og udgør også en afgørelse i Rådet for Den Europæiske Union. Formålet med Grønlandsinstrumentet er at bevare de nære og varige bånd mellem parterne efter, at Grønland forlod Det Europæiske Fællesskab og blev forbundet med EU gennem status som Oversøisk land og territorie (OLT) i 1985.

Partnerskabsaftalen har i 2017 været genstand for en EU-midtvejsevaluering, sammen med EU's andre eksterne finansieringsinstrumenter. EU's eksterne finansieringsinstrumenter, er aftaler som danner grundlag for overførsel af midler fra EU til tredjelande, såsom til Grønland under Partnerskabsaftalen. Repræsentationen i Bruxelles har koordineret Grønlands Selvstyres input i denne proces. EU's midtvejsevaluering af Partnerskabsaftalen er nået frem til konklusionen, at Partnerskabsaftalen passer til sit

formål, har været effektiv i at bidrage til den bæredygtige udvikling af Grønland, og at den har skabt tætte og varige forbindelser mellem EU og Grønland. Derudover konkluderes, at aftalen er bredt nok formuleret til at være platform for fremtidig dialog og samarbejde indenfor diverse områder af gensidig interesse. Disse er vigtige konklusioner, som vil tælle positivt i bestræbelserne på at fortsætte partnerskab mellem EU og Grønland fra 2021 og sandsynligvis til 2028, hvor en ny flerårig finansiel ramme -periode for EU vil gælde.

#### Policy dialogmøder under uddannelsesområdet

I august 2017, blev der afholdt policy dialogue-møde i Nuuk under Partnerskabsaftalen. Ved dette møde deltog de førnævnte departementer, som arbejder med implementeringen af Partnerskabsaftalen. Derudover deltog Kommuneqarfik Sermersooq og Qaasuitsup Kommunea, som informerede om deres arbejde med folkeskolen og ungeindsatsen. Fra Europa-Kommissionen deltog embedsfolk fra General-direktoratet for internationalt samarbejde og udvikling, som har ansvaret for implementeringen af Partnerskabsaftalen på EU's side. Under møderne blev det også til et besøg i Kapisillit, hvor EU-repræsentanterne fik set forholdene og udfordringerne for en bygdeskole.

I marts 2018 blev det næste policy dialogue-møde afholdt i Bruxelles, hvor status vedrørende programmeringsdokumentet blev drøftet. Kommune Kujalleq deltog for første gang i mødet, og bidrog med oplysninger om forskellige målingsresultater under folkeskolen og arbejdet med at holde de unge indenfor uddannelsessystemet, og om kommende planer i kommunen. Under mødet i Bruxelles, deltog for første gang Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi, da departementet har overtaget udbudsområdet fra Departementet for Finanser og Skatter.

Særligt kommunernes deltagelse i policy-dialogue-møderne har klart været et positivt element og bidraget med reelle oplysninger omkring uddannelsesindsatserne rundt omkring i Grønland. Det giver Europa-Kommissionen et mere nuanceret og håndgribeligt indtryk af de grønlandske forhold i relation til særligt folkeskolen.

#### 6.4 Associeringsaftalen (OLT-ordningen)

OLT associeringsaftalen blev vedtaget den 25. november 2013 og dækker perioden 2014-2020 hvori formålet med associeringen mellem EU og de 25 oversøiske lande og territorier, herunder Grønland, er stadfæstet. Associeringen søger at fremme OLT-medlemmernes økonomiske og sociale udvikling og fastholde de nære økonomiske forbindelser mellem OLT og EU som helhed. OLT-medlemmerne har en forfatningsmæssig tilknytning til fire EU-medlemslande, Storbritannien, Holland, Frankrig og Danmark. OLT-medlemmerne har typisk vidtrækkende selvstyre og er ikke en del af EU's toldområde eller indre marked og står uden for EU-lovgivningen.

OLT-medlemmerne er ikke udviklingslande, men karakteriseres ved at have en række særlige udfordringer som konsekvens af, at de har meget små økonomier, befolkninger og administrationer og er isoleret geografisk i forhold til EU. OLT-indbyggere regnes som statsborgere i et EU-medlemsland, men er ikke EU-borgere i deres egne lande og territorier.

I associeringsaftalen er der fokus på områder af fælles interesse, bl.a. klimaændringer, grøn vækst, biodiversitet, forskning og innovation. På handelsområdet stadfæster aftalen told- og kvotefrihed ved OLT'ernes adgang til det indre marked. Endeligt stadfæster aftalen den Europæiske Udviklingsfonds finansiering af OLT-programmer med i alt 2,7 mia. DKK over en 7-årig periode, hvoraf Danmarks bidrag er ca. 50 mio. DKK. Midlerne fra Den Europæiske Udviklingsfond er opdelt i hhv. territoriale og regionale puljer. Grønland er sammen med andre OLT'er ikke støtteberettiget under den territoriale pulje grundet Grønlands BNP-niveau. Grønland er dog støtteberettiget i medfør af den regionale puljes tematiske samlede allokering på 120-135 mio. DKK. Det overordnede emne for den tematiske allokering er: "Bæredygtig udnyttelse af naturressourcer" delt i underemnerne "Klimaændringer og reduktion af risiko

ved katastrofer” og ”Vedvarende Energi”. Der blev ved hjælp af disse midler afholdt et OLT-topmøde om vedvarende energi på ministerniveau i december 2017 i Bruxelles, hvor repræsentationen deltog.

Grønlandske projekter har mulighed for at optage lån ved den Europæiske Investerings Bank. OLT’erne har en fælles pulje der skal dække perioden 2014-2020, som udgør samlet 750 mio. DKK.

I relation til den kommende flerårige finansielle ramme gældende for 2021-2028 (perioden er dog endnu ikke endeligt fastlagt), er det højt sandsynligt, at EU’s finansiering af den økonomiske assistancetil OLT’erne, samt finansieringen af selve samarbejdet mellem EU og OLT’erne skal ændres. Denne proces har OLT’erne naturligvis interesse i, og de oversøiske lande og territoriers association, OCTA<sup>1</sup>, arbejder derfor med at skabe overblik over de mulige konstruktioner i samarbejdet med EU, navnligt Europa-Kommissionen. I denne sammenhæng er der ligeledes det ubekendte forhold, at 9 ud af 22 beboede ø-medlemmer af OCTA, er tilknyttet Det Forenede Kongerige, der som bekendt er på vej imod en udtræden af EU. Højest sandsynligt skal de 9 ud af samarbejdet med EU og de resterende OLT’ere, men der ses også på mulige konstruktioner, hvor samarbejdet kan fortsætte mellem de 9 og de resterende medlemmer af OCTA og EU.

## 6.5 Samarbejdet i Oversøiske Lande og Territorier (OLT)

De årlige OLT-ministermøder fastsætter de politiske rammer for samarbejdet i OCTA. Tidligere Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug deltog på vegne af Grønland med sin delegation ved det sidste OLT-Ministermøde, samt OLT-EU Forum i februar 2018 i Bruxelles. I forbindelse ministermødet og forum i februar var Grønlands Repræsentation sammen med OLT’ernes arbejdsgruppe for klima og miljø, hovedarrangør for et sideevent med fokus på blå vækst i OLT’ernes havområder. Formålet med arrangementet var at udforske mulighederne for at udarbejde en OLT-specifik strategi på havområdet i fremtiden. Oplægsholderne inkluderede repræsentanter fra Europa-Kommissionen, OLT’erne, videnskabelige organisationer, Danmarks Arktiske Ambassadør og FN’s Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO). Det blev besluttet under ministermødet, at OCTA skal forsøge at udarbejde en sådan hav-strategi for OCTA.

Emnerne under ministermødet og forum var således den internationale udvikling indenfor hav-relateret udviklinger og relateret politik, inklusiv blå økonomi-potentialer. Det omhandlede også det fremtidige samarbejde mellem OLT’erne og EU, Brexit og de under Det Forenede Kongerige berørte OLT’eres stilling i det fremtidige samarbejde i relation til EU, mulig fremtidig undersøgelse af OLT’ernes mulighed og interesse for at blive inkluderet i EU’s frihandelsaftaler og en administrativ styrkelse af associationen med flere ansatte i sekretariatet til at servicere organisationen - fra 1 til 3 ansatte i sekretariatet.

Grønland betaler årligt et kontingent for at være en del af OCTA. Ved OLT Ministermødet i 2018 blev det fastholdt, at Grønland betaler et kontingent på EUR 4.500 - ca. 33.500 DKK i alt.

I forbindelse med sin deltagelse i det årlige ministermøde og forum for de Oversøiske Lande og Territorier (OLT) og EU, mødtes Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug også med Europa-Kommissær for Internationalt Samarbejde og Udvikling, Neven Mimica. Kommissær Mimica, er blandt andet ansvarlig for OLT-samarbejdet og Partnerskabsaftalen med Grønland. Fra dansk side deltog også EU-ambassadør Kim Jørgensen. Under mødet udtrykte begge parter interesse for fortsat samarbejde mellem EU og Grønland under Partnerskabsaftalen, også i den kommende flerårige finansielle ramme-periode fra 2021 til sandsynligvis 2028. Begge parter udtrykte ligeledes åbenhed for at afsøge mulighederne for nye samarbejdsområder, udover uddannelse, under Partnerskabsaftalen. Kommissæren takkede ligeledes for besøget i Grønland, som havde gjort et stort indtryk på ham.

---

<sup>1</sup> OCTA: Overseas Countries and Territories Association.



Grønland havde ligeledes et trilateralt møde mellem Grønland, Danmark og Europa-Kommissionen på et mere teknisk plan omhandlende de samme emner. Hertil blev tilføjet, at Inatsisartut har behandlet en redegørelse udarbejdet af Naalakkersuisut om mulighederne for øget samarbejde med EU - efter ønske fra Inatsisartut. Kommissionen udtrykte ønske om en engelsk version af redegørelse, og det blev aftalt, at en oversættelse af redegørelsen skal udarbejdes til Europa-Kommissionen. Derudover var der en dialog omkring de øvrige sager i EU med relevans for Grønland herunder Brexit, samt fremtiden for OLT-samarbejdet.



*Billede: Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug Suka K. Frederiksen med Europa-Kommissær med ansvar for internationalt samarbejde og udvikling Neven Mimica*



*Billede: Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug ved OLT EU Forum i Bruxelles.*

## 6.6 Brexit

Det Forenede Kongerige (UK) stemte den 23. juni 2016 for at forlade den Europæiske Union. Premierminister af UK, Theresa May aktiverede EU-traktatens artikel 50 den 29. marts 2017, hvilket betød at processen for UK's udmeldelse af EU officielt blev sat i gang. EU og briterne har herefter 2 år til at gennemføre forhandlingerne, hvorefter EU-traktaterne ophører med at gælde for UK, med mindre andet er aftalt. Forhandlingerne startede officielt i juni 2017, og er delt op i to faser. Fase 1 har hovedsageligt haft fokus på forhandlinger omkring borgerrettigheder, UK's betaling til en række EU-projekter og -ordninger som de har været med til at vedtage som medlemsland, samt strukturen for den fremtidige grænse mellem Irland og Nordirland. I forbindelse med forhandlingerne i fase 1, blev der i december 2017 vedtaget en principaftale, der fastsætter følgende:

- Briter og EU-borgere får ret til at blive boende i det land de bor i (hvad enten det er i UK eller et EU-land) på det tidspunkt UK forlader EU, så længe de bor der lovligt
- UK fortsætter med at betale til EU-projekter og -ordninger, som de har været med til at vedtage, også efter de forlader EU
- Nordirland forlader EU sammen med UK, men UK forpligter sig til at beskytte den åbne grænse og samarbejdet mellem Irland og Nordirland

På baggrund af aftalen vurderede EU-lederne, at der var sket tilstrækkeligt fremskridt i forhandlingerne i fase 1 til at kunne påbegynde forhandlingerne i fase 2, som derfor blev sat i gang i starten af 2018. Forhandlingerne i fase 2 drejer sig om det fremtidige forhold mellem UK og EU og fokuserer sig på en potentiel handelsaftale mellem UK og EU, og en overgangsordning for UK's første to år udenfor EU.

I april blev EU-lederne enige om en overgangsordning, der skal sikre at UK fortsat kan forblive i EU's indre marked og toldunion frem til 2021.

Grønlands Repræsentation og Departementet for Udenrigsanliggender har holdt møder med de forskellige departementer i Selvstyret for at afdække, hvilke konsekvenser Brexit kan få for Grønland. Der er således efterfølgende indsamlet informationer for at have størst mulig overblik over Grønlands snitflader med de britiske OLT'er og mulige konsekvenser ved Brexit. I slutningen af 2017 udfærdigede Selvstyret et notat over hvilke konsekvenser Brexit forventes at medføre overfor Grønland i forhold til bl.a. fiskeri og uddannelse, og forslag til at forhindre negative udfald for Grønland. Notatet er blevet overleveret til Inatsisartut's Udenrigs-, og Sikkerhedspolitiske udvalg, og til EU-forhandlerne for Brexit området i Europa-Kommissionen i december 2017, inden fase 2 blev påbegyndt.

## 6.7 Hav

### Our Oceans 2017

Den bæredygtige forvaltning af hav og dets ressourcer har i løbet af de sidste par år fået en fremtrædende plads på den internationale dagsorden. I oktober 2017 deltog Grønlands Repræsentation i "Our Oceans Conference" i Malta, som var arrangeret af Europa-Kommissionen. Konferencen havde til formål at sætte fokus på havet og de tilhørende udfordringer i forhold til blandt andet havforurening, bæredygtigt fiskeri og klima.

Talerne på programmet inkluderede blandt andet Hans Kongelige Højhed Prins Charles, Fyrst Albert 2. af Monaco, USA's tidligere udenrigsminister John Kerry, samt Europa-Kommissærerne Karmenu Vella og Neven Mimica. Alle fremhævede vigtigheden af at sikre rene og bæredygtigt forvaltede havområder. Adskillige regeringer, virksomheder, NGO'er og internationale organisationer deltog til konferencen og fik mulighed for at annoncere løfter om tiltag til at forbedre havets tilstand. I alt blev 437 løfter afgivet, herunder EUR 7.2 milliarder i finansielle løfter. Den næste Our Oceans Conference vil blive afholdt i Indonesien i 2018, hvor der blandt andet vil blive fuldt op på de 437 løfter.

### Large Ocean Nation Forum

I forbindelse med Our Oceans Conference i Malta, deltog Grønlands Repræsentation også i "Large Ocean Nation Forum on Blue Growth", som var arrangeret af Færøerne og det Nordiske Ministerråd i tæt samarbejde med FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO) og Commonwealth of Nations. Der var omkring 50 deltagere fra Færøerne, Island, Grønland, Seychellerne, Mauritius, Papua Ny Guinea, Cabo Verde, Sao Tome e Principe, Vanuatu og Grenada.

Konferencen havde til formål at samle disse lande, der har det tilfælles, at de besidder store havområder, for herved at dele viden og ideer omkring udnyttelsen af marine ressourcer på nye og innovative måder, samt at fremme den blå vækst i disse lande. Igennem konferencen blev udfordringerne og mulighederne i forhold til dette udpeget og der blev tilmed givet forslag til hvordan de pågældende udfordringer kunne løses.

### 6.8 Programsamarbejder med EU

Grønland har adgang til at søge om midler til projekter igennem adskillige EU finansieringsmekanismer. Disse inkluderer:

- Northern Periphery and Arctic Programme (NPA)
- Den Europæiske Investeringsbank (EIB)
- Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI)
- Horizon 2020
- BEST 2.0
- Erasmus +
- COSME

#### Northern Periphery and Arctic Programme (NPA)

Grønland har adgang til programmet Northern Periphery and Arctic Programme (NPA) som løber i perioden 2014 – 2020.

Grønlands deltagelse i NPA programmet er med til at give den grønlandske private sektor og offentlige institutioner mulighed for at få støtte til erhvervsudvikling og innovation, ved at indgå i projektpartnerskaber med andre deltagende NPA lande. Projekter kan tage form som udvikling af et konkret produkt- og service-innovation, men også vidensdeling, kompetenceudvikling og indgåelse af fagligt netværk. Det økonomiske og faglige udbytte af programmet skal dermed forstås ud fra den akkumulerede viden Grønlands deltagere opnår gennem samarbejdet indenfor projekterne og ud fra deltagelse i større internationale samarbejder. Grønlands deltagelse i programmet er endvidere vigtigt, da NPA i stigende grad er udmøntningsorgan for EU's arktiske politik.

#### Den Europæiske Investeringsbank (EIB)

EIB ejes af EU-medlemsstaterne. EIB støtter normalt projekter, som udvikler infrastruktur, energiforsyning eller miljøstandarder til forholdsvis lave renter. EIB støtter også ikke-EU-lande, såsom nabostater og udviklingslande. Ifølge OLT-associeringsaftalen med EU stiller EIB EUR 100 mio. til rådighed, udelukkende til OLT for perioden 2014-2020. Det betyder, at Grønland kan søge om midler fra EIB til projekter, som støtter Grønlands økonomiske og industrielle udvikling. Dette kan være i form af ventu rekapital eller for at facilitere lån i Grønland. Midlerne er primært rettet mod den private sektor og produktionsvirksomheder.

#### Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI)

EFSI blev etableret i 2015 som en del af "Investeringsplanen for Europa". Fonden er oprettet af EIB, Den Europæiske Investeringsfond og Europa-Kommissionen med det formål at lancere flere investeringer i



Europa. Fonden har til formål at finansiere projekter med højere risikoprofiler end traditionelle EIB-aktiviteter.

EFSI var oprindeligt planlagt at skulle vare fra 2015-2017, men eftersom programmet har haft stor succes, har formanden for Europa-Kommissionen Juncker foreslået at forlænge programmet frem til 2020 og at det oprindelige investeringsmål på EUR 315 mia. forhøjes til mindst EUR 500 mia. Det forlængede program kaldes EFSI 2.0 og trådte i kraft d. 30. december 2017.

I EFSI 2.0 lægges der større vægt på additionalitet, projekter på tværs af lande og projekter som bidrager til at nå COP21-forpligtelserne, støtte til SMV'er og forbedring af EFSI's geografiske dækning.

EFSI er efterspørgselsdrevet og er ikke forudbestemt til bestemte sektorer eller regioner. Virksomheder, programmer, offentlige organer, banker og investeringsfonde er berettigede til at ansøge.

### Horizon 2020

Horizon 2020 er det største EU-forsknings- og innovationsprogram med næsten EUR 80 milliarder til rådighed for 2014-2020, som Grønland også er berettiget til at søge. Programmet har til formål at tackle samfundsmæssige udfordringer gennem finansiering af forskningsprojekter og innovation. Juridiske enheder (f.eks. regeringer, kommuner, firmaer, ngo'er) er berettiget til at ansøge, herunder små og mellemstore virksomheder (SMV'er).

### BEST 2.0

BEST-initiativet blev lanceret for at sikre finansieringsmekanismer der har til formål at fremme bevarelsen af biodiversitet og bæredygtig anvendelse af økosystemtjenester. Initiativet er rettet mod OLT'er og regionerne i den yderste periferi (Outermost Regions), der har en rig biodiversitet men er sårbare overfor invasive arter, udvikling og klimaændringer. BEST-konsortiet er vedtaget af Europa-Parlamentet og ledet af International Union for Conservation of Nature, IUCN.

### Erasmus+

Erasmus+ programmet er EU's program til støtte for uddannelse, praktik, ungdom og sport i Europa. Budgettet er på EUR 14,7 milliarder og skal give mulighed for at over 4 millioner europæere kan studere, træne, få erfaring og være frivillige i udlandet. Programmet fremmer også de studerendes muligheder for at tage på udveksling i Europa. Grønlandske studerende og organisationer er berettiget til at modtage finansiering og legater igennem programmet.

### COSME

Grønland kan igennem sin status som et OLT-land også søge om midler igennem COSME programmet. Programmet har til formål at:

1. Øge små og mellemstore virksomheders (SMV'er) adgang til finansiering i alle faser af deres livscyklus.
2. Hjælpe SMV'er til at få adgang til markeder i EU og udenfor.
3. Reducere den administrative og lovgivningsmæssige byrde for SMV'er ved at skabe et business-venligt miljø.
4. Fremme iværksætterier

Programmet varer fra 2014-2020 og har et budget på EUR 2,3 mia.

## 6.9 EU's Arktiske politik

Den 27. april 2016 præsenterede Europa-Kommissionen og EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik en fælles meddelelse om en integreret EU-politik for Arktis. Et vigtigt element i denne integrerede EU-politik er Arctic Stakeholders Forum.

### Arctic Stakeholder Forum

I Europa-Kommissionen og EU's højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik fælles politik om Arktis, er en af de konkrete anbefalinger at etablere et Forum for interessenter i den europæiske del af Arktis – hertil regnes Grønland delvist med. Baggrunden for anbefalingen er, at Europa-Kommissionen og EU's Fælles Udenrigstjeneste, gennem høringer, har konkluderet, at det tyder på, at den europæiske del af Arktis lider af underinvestering. Kommissionen vil derfor oprette et interessentforum med henblik på at styrke samarbejdet og koordineringen mellem de forskellige EU-finansieringsprogrammer. Forummet har til hensigt at udpege de væsentligste investerings- og forskningsprioriteter for EU-finansiering i Arktis igennem samarbejde mellem EU-institutionerne, medlemsstaterne og de regionale og lokale myndigheder.

Grønlands Repræsentation har været facilitator for indsamling af input til Arctic Stakeholder Forum, på vegne af Grønland. Repræsentationen har desuden arrangeret et interessentmøde med deltagelse af Kommuneqarfiq Sermersooq, Selvstyret, uddannelses- og forskningsinstitutioner samt private aktører med erfaring indenfor samarbejde med EU's finansieringsmuligheder.

I forbindelse med dette, har Repræsentationen også mødtes med relevante interessenter for at skabe dialog om EU-finansieringsmuligheder og indsamle erfaring fra interessenterne.

I den sammenhæng har Repræsentationen udsendt et spørgeskema for at samle input om de grønlandske interessenters erfaring vedrørende deltagelse i EU-programmer, samt input vedrørende områder i Grønland der mangler investering. Det indsamlede input blev leveret til Europa-Kommissionen, hvilket andre arktiske lande også gjorde.

I begyndelsen af 2018 præsenterede Europa-Kommissionen en rapport, der således identificerer hovedprioriteterne for investeringer i Arktis, baseret på input fra de arktiske lande. Europa-Kommissionen har forsikret om, at rapporten vil blive inkorporeret i Kommissionens drøftelser omkring EU's fremtidige budget (MFF 7-årige finansielle ramme for 2021-2028).

## 6.10 Forordning om forbud mod handel med sælprodukter i EU

Europa-Kommissionen fremsatte ved skrivelsen "COM(2012) 45 Final" af 6. februar 2015, sit forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om ændring af forordning (EF) nr. 1007/2009 om handel med sælprodukter. Forslaget blev vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet, med flertal efter almindelig lovgivningsprocedure den 1. oktober 2015, efter et halvt års intensivt administrativt og politisk forsøg på at gøre revideringen så lidt skadelig for Grønland som mulig.

Sælforordningen, som oprindeligt blev vedtaget i 2009, forbyder handel med sælprodukter af hensyn til europæiske borgeres bekymringer ved sælfangst. Import og handel med bl.a. sælprodukter fra Inuitsamfund er dog fortsat undtaget.

I EU er der ikke forbrugertillid til lovligheden af Inuit-sælprodukter og netop det forhold er en af årsagerne til den stramning der blev vedtaget den 6. oktober 2015, da EU vedtog forordning 2015/1775, herunder artikel 5a om informationspligten.

Kommissionen ønskede med den reviderede forordning at bringe EU's lovgivning i overensstemmelse med WTO-afgørelsen fra 2014, og dermed opfylde EU's og medlemsstaternes internationale forpligtelser.

Grønlands Repræsentation modtager fortsat besøg fra forskellige politiske delegationer fra Grønland, hvor sæl-forordningen ofte er i fokus.

#### Sælskind og Quick Response kode (QR Kode – ”hurtig reaktion kode”)

Fur Europe har sammen med Great Greenland udviklet et nyt informationsforslag i relation til salg og eksport af skind, hvor QR koder skal anvendes til at hjælpe med at fjerne usikkerhed omkring lovligheden af sælskind som kommer fra sæler der er fanget af Inuit. Initiativet kan være med til at hjælpe eventuelle toldmyndigheder og kunden ude i butikkerne, i tvivlstilfælde om lovligheden af Inuitfangede skindprodukter. Naalakkersuisut bakker op om dette initiativ, hvor QR koder benyttes. Departementet for Fiskeri og Fangst og Grønlands Repræsentation i Bruxelles har givet delbidrag til forslaget. Igennem processen har der været et tæt samarbejde med Europa-Kommissionen, som også har støttet op omkring initiativet. Sammen med Kommissionen er layout og tekst til QR-koden blevet koordineret, samt indholdet af den tilhørende hjemmeside.

I november 2017 var QR-koden færdigudviklet og klar til at blive introduceret til offentligheden. I denne forbindelse arrangerede Grønlands Repræsentation to seminarer ved Europa-Parlamentet og ved Danmarks Faste Repræsentation ved EU. Seminarerne havde til formål at introducere QR-kode-initiativet og informere relevante parter omkring lovligheden af at sælge sælskindsprodukter i EU, der stammer fra Inuit-samfund. Seminaret ved Europa-Parlamentet blev beværtet af Medlem af Europa-Parlamentet Jørn Dohrmann (DF), hvorefter Grønlands Repræsentation var vært for seminaret ved Danmarks Faste Repræsentation ved EU. Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst, Karl-Kristian Kruse, kom til Bruxelles for at støtte op omkring initiativet og holdte oplæg ved begge seminarer. De øvrige oplægsholdere inkluderede repræsentanter fra Great Greenland, Europa-Kommissionen, KNAPK, Naturinstituttet, NAMMCO, Canada samt WWF.

#### 6.11 Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)

Kimberley-processen er et internationalt samarbejde mellem stater, diamantindustrien samt NGO'er, og har til formål at standse handlen med konflikt diamanter. Kimberley samarbejdet varetages af afdelingen med ansvaret for erhverv i Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi, hvor repræsentationen fra tid til anden deltager i møderne under EU på vegne af departementet. Grønland har siden 2008 undersøgt mulighederne for at blive omfattet af Kimberley Processen og Kimberley Processens Certificerings Ordning gennem EU's deltagelse.

Rådet vedtog den 20. februar 2014 en beslutning, der gør det muligt for Grønland at deltage i Kimberley-processens certificeringsordning for uslebne diamanter, gennem et samarbejde med EU.

Ordningen forudsætter at al import og eksport af uslebne diamanter bliver kontrolleret og for eksportens vedkommende, certificeret af EU-myndigheder i henhold til bestemmelserne i EU forordningen om international handel med uslebne diamanter.

EU fulgte Rådets beslutning op med en ændring af forordning 2368/2002, der fastsætter at Grønland deltager i Kimberley Processens Certificerings Ordning gennem EU. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi, har implementeret regelsættet i Grønland, bl.a. gennem udstedelse af en bekendtgørelse.

#### 6.12 EU's liste over ikke-samarbejdende tredjelandes skattejurisdiktioner

I den sidste del af 2016 igangsattes EU's initiativ imod ikke-samarbejdende tredjelandes skattejurisdiktioners unddragelse af udveksling af skatteoplysninger, hvor første liste af ikke-samarbejdende jurisdiktioner blev præsenteret i 2017. Kriterierne for listen er: skatte-transparens, fair beskatning, og tilslutning til internationale skattestandarder. I denne proces er OLT'erne også blevet vurderet, hvilket har medført, at Grønland også nu er kommet ind i en proces med at opdatere

skattestandarder og vedtage ny lovgivning. Grønland er ikke på den kritiske liste, men derimod på en anden liste, idet Grønland har tilkendegivet opdatering og iværksat processen. Se mere under Departementet for Finanser og Skatter's afsnit.

### 6.13 Redegørelse om Grønlands muligheder for øget samarbejde med EU og fora med tilknytning til EU

Til Inatsisartut's efterårssamling i 2017, afleverede Naalakkersuisut *Redegørelse om Grønlands muligheder for øget samarbejde med EU og fora med tilknytning til EU* efter, at Inatsisartut ved efterårssamlingen i 2016, havde ønsket redegørelsen fremlagt. Redegørelsen blev taget til efterretning i 2017. Der var bred enighed om, at redegørelsen kunne danne grundlag for den fremtidige politiske dialog omkring mulighederne for øget samarbejde med EU.

I sagens natur, har Repræsentationen haft en central rolle i udfærdigelsen af redegørelsen.

### 6.14 Arctic Futures Symposium

Den. 20. november 2017 blev der afholdt Arctic Futures Symposium.

Titlen på dette års Arctic Futures Symposium var "Smart and sustainable Investment for the Arctic's Future".

Konferencen kan betegnes som værende den årlige konference om Arktis og arktiske emner i Bruxelles. Under åbnings-sessionen deltog tidligere Formand for Naalakkersuisut Kuupik Kleist, på vegne af ICC, hvor han blandt andet satte fokus på de arktiske folks ønsker og behov for økonomisk udvikling for at hæve levestandarden.

Under panel-sessionen med de arktiske landes chef-repræsentanter til Arktisk Råd, Arctic Senior Officials deltog Mira Kleist på vegne af Grønland. Hun fremhævede, at udvikling uden deltagelse af de lokale folk ikke kan være bæredygtig, særligt taget i betragtning af, at de lokale kender Arktis bedst.

I panelet med titlen "Investing in Education and Economic Opportunities for Arctic Residents" deltog Formandens Departments bestyrelsessekretariats afdelingschef Lars Balslev, som talte om de selvstyre-ejede selskabers nødvendighed og om hvorledes de skaber økonomiske muligheder i Grønland.

I det næste panel "Opportunities in the Arctic Bioeconomy" deltog Ulrik Maki Lyberth, der oplyste om de økonomiske potentialer indenfor udnyttelsen af havtang. Han præsenterede ligeledes data, som viste hvor meget markedet i disse år vokser for hvert år og oplyste om den store nærings- og sundhedsmæssige værdi af tang.

Grønlands Repræsentation sidder med i styregruppen for Arctic Futures Symposium, sammen med andre arktiske lande og regioners repræsentanter i Bruxelles. Arrangør og tovholder for konferencen er International Polar Foundation, som støtter videnskabeligt arbejde ved polerne samt bæredygtig udvikling af samfund.

### 6.15 European Arctic Dialogue Seminar

Finland er som bekendt formand for Arktisk Råd i indeværende periode, 2017-2019, og som led i dette, havde EU's udenrigstjeneste "Tjenesten for EU's Optræden Udadtil" arrangeret en heldagsworkshop sammen med det finske "University of Lapland" dagen efter Arctic Futures Symposium. Det betød, at mange af konference-deltagerne fra dagen før, blev en dag ekstra i Bruxelles for at deltage i et mere uformelt format, hvor diverse emner blev diskuteret i mindre lukkede formater. Emnerne var: "European Arctic Environment and Climate Workshop", "Diversifying European Arctic Economies Workshop" og "Utilising European Arctic Resources Workshop". De forskellige workshops gav gode muligheder for at diskutere adskillige emner med repræsentanter fra diverse lande og med embedsmænd fra Europa-Kommissionen. Samtidig gav det mulighed for eventuelt at følge op på oplæg fra dagen før under Arctic Future Symposium. Grønland er ikke en naturlig del af det europæiske Arktis, men var sammen med

repræsentanter fra Canada inkluderet som geografisk område for diskussionerne. Diskussionerne mundede ud i en rapport: "Report: Output of the European Arctic Dialogue Seminar Workshops".

Alle fra Grønland som deltog til Arctic Future Symposium deltog også til European Arctic Dialogue Seminar og bidrog således med grønlandske perspektiver til diskussionerne.

### 6.16 Øvrige besøg og møder

Grønlands Repræsentation i Bruxelles har bl.a. til opgave at bistå Naalakkersuisut, Inatsisartut og andre relevante enheder ved evt. besøg i Bruxelles. Formålet med møderne er, at både de grønlandske og europæiske interessenter får indsigt i eksisterende og mulige samarbejdsområder og bliver opdateret på vigtige sagsområder. Grønlands Repræsentationen modtog således en række besøg i perioden, hvoraf nogle var politiske delegationer.

Udover de allerede nævnte besøg af Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst Karl-Kristian Kruse i november 2017, og Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug Suka K. Frederiksen's besøg i februar 2018, samt Europa-Kommissær Mimica's besøg i Grønland i juni 2017, har Repræsentationen haft andre besøg fra Grønland i Bruxelles.

Inatsisartuts Finans- og Skatteudvalg besøgte Bruxelles fra den 30. januar til og med den 1. februar 2018. Besøgsprogrammet havde særligt fokus på Brexit, processen for EU's kommende budgetperiode (forventeligt 2021-2028), Grønlands aftaleforhold og berøringsflader med EU, OLT-samarbejdet, EU's liste over ikke-samarbejdende tredjelandes skattejurisdiktioner, besøg i Europa-Parlamentet, hvor de mødte Medlem af Europa-Parlamentet Christel Schaldemose (S), osv.

Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg havde også et planlagt besøg i marts måned, men dette blev aflyst som følge af udskrivelsen af valg til Inatsisartut.

Vestnordisk Råds Præsidium var i Bruxelles juni 2017 for at mødes med relevante udvalg og Europa-Parlamentarikere i Europa-Parlamentet. Sammen med formændene fra Islands Parlament, Altinget, Færøernes Parlament, Lagtinget, var Formanden for Inatsisartut Lars-Emil Johansen til stede for at deltage i debat og gensidig orientering af forholdene hos de respektive parter.

Gennem 2017 til UPR-redaktionens slutning i 2018, har der ud over de i det tidligere nævnte møder og besøg, været embedsmænd fra Råstofdepartementet, Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Energi og Handel, Departementet for Fiskeri og Fangst og Departementet for Udenrigsanliggender i Bruxelles for at deltage ved diverse møder.

## 7. Samarbejde med USA og Canada

Som en del af det nordamerikanske kontinent er et forhold mellem Grønland og USA og Canada naturligt. Forholdet til USA har i tidernes løb primært været i form af amerikanernes militære tilstedeværelse i Grønland. Forsvarsaftalen af 1951 erstattede således aftalen mellem Danmark og USA fra 9. april 1941 omkring samme.

Forsvarsaftalen af 1951 blev senest revideret i 2004 med Igaliku-aftalen og Grønland blev med revisionen inddraget i forholdet mellem USA og Rigsfællesskabet, hvor samarbejdet i dag udmøntes via den dansk-grønlandsk-amerikanske Joint Committee. Igaliku-aftalen består af tre aftaler:

1. En aftale om modernisering af forsvarsaftalen af 1951
2. En fælles erklæring om samarbejde vedrørende miljøforhold på Pituffik
3. En aftale om teknisk-økonomisk samarbejde (Joint Committee-samarbejdet)

Grønlands Repræsentation i Washington, D.C. skal bidrage til at udvikle og skabe væsentlige politiske og handelsmæssige forbindelser til USA og Canada.

## 7.1 Samarbejdet med USA

Der er sket meget siden Igaliku-aftalen blev indgået i 2004. Grønland og omverdenen har set markante ændringer og udviklinger, som i sidste ende har en betydelig indflydelse på Grønlands forhold til USA. Selvstyret er blevet indført i 2009, og efterfølgende er ansvaret for råstofområdet blevet hjemtaget. Dertil er der de sidste 10 år produceret enorme mængder af viden omkring klimaændringerne, som har fanget den globale opmærksomhed omkring Arktis og dermed også Grønland. Med isens smeltning er der skabt øget aktivitet i forhold til skibstrafik, turisme, og ikke mindst interesse for efterforskning af mineraler, ligesom der løbende indgås substantielle aftaler mellem de Arktiske stater om fiskeri, Search and Rescue og olieefterforskning. I løbet af meget få år er overlap mellem de grønlandske og amerikanske interessefelter steget markant.

Dertil deler USA og Grønland mange grundlæggende elementer såsom: samme kontinent, en fælles Inuit-identitet i Alaska og Grønland, de samme vestlige værdier som politisk demokrati med videre.

Det tætte og direkte samarbejde med USA, som kan skabes via en repræsentations arbejde, er særligt relevant for områder der er fuldt hjemtaget, som f.eks. råstofområdet. I en fremtid hvor der brydes og eksporteres uran og sjældne jordarter er det afgørende af indlysende grunde, at dialogen ikke foregår via Danmark, men sammen med Danmark.

Sikkerhed og tillid er en væsentlig faktor i at tiltrække nordamerikanske investorer inden for råstofverdenen. Investorer skal have sikkerhed for at få afkast på deres investeringer. Dertil skal investorer have tillid til regeringen samt den politiske stabilitet i det land de opererer i. Det er i den sammenhæng, vigtigt at Grønland kan promovere sig som et velfungerende og stabilt demokrati med en sund økonomi. En forudsætning for at mulige investorer kan få nem og hurtig bekræftelse på dette er, at der er direkte forbindelse mellem de to lande.

På sigt, er det også et håb, at der kan skabes et samarbejde med USA i fremtiden som er ligeså bredt og økonomisk betydningsfuldt for Grønland, som med EU i dag.

I lyset af den geografiske placering af Grønland, Grønlands bidrag til forsvaret af det Nordamerikanske kontinent, og placeringen af den amerikanske luftbase Thule, betragtes det som besynderligt at det økonomiske forhold ikke er bedre udviklet. Amerikanske investeringer i infrastruktur og øget samarbejde omkring beredskab er områder som kan imødeses.

Departementet for Udenrigsanliggender vil i de kommende år sammen med Grønlands Repræsentation i Washington D.C. have særligt fokus på udvikling af følgende områder:

- Udbrede vidensniveauet omkring Grønland og muligheder for samarbejde blandt politikere, virksomheder, såvel som den almene befolkning her særligt ift. turisme.
- Etablering af fast netværk mellem erhvervsinteresser (à la Norddanmarks EU-kontor)
- Repræsentationen vil skulle fungere som et servicecenter for grønlandske virksomheder, offentlige og private, der vil ind i USA med projekter, idéer og forretninger
- Etablering af flere aftaler omkring studiepladser og forskningsaftaler
- Forhandling af udvekslingsaftaler mellem uddannelsesinstitutioner i Grønland og USA
- Etablering af særskilte uddannelsesprogramaftaler såsom "Washington Semester Program"
- Etablering af praktikpladsordninger med specifikke og relevante virksomheder i USA
- Genetablering af samarbejdsaftale med USA's National Science Foundation



### Joint Committee

Joint Committee som er aftalt i Igaliku-aftalen af 2004 har til opgave at styrke samarbejdet mellem Grønland og USA således, at Grønland opnår en merværdi ved amerikanernes tilstedeværelse i landet. Dette skal sikre at relationerne mellem Grønland og USA ikke alene er baseret på den militære tilstedeværelse.

Det sidste møde i Joint Committee blev afholdt den. 7. oktober 2014 i Washington, D.C. Årsmødet i Joint Committee skulle normalt være blevet afholdt i efteråret 2015 i Danmark, men der har ikke været indkaldt til møde i Joint Committee siden oktober 2014 på grund af de tidligere verserende retssager og forhandlinger om Thule Air Base servicekontraktudbuddet.

Genoptagelse af møder i Joint Committee vurderes løbende og afhænger bl.a. af en tilfredsstillende løsning på hvad der fremadrettet kommer til at ske med servicekontrakten.

### Permanent Committee

Efter beslutning herom mellem Grønland, Danmark og USA, blev Permanent Committee afholdt for første gang siden oktober 2014, den 29. januar 2018 i Washington, D.C. På mødet drøftedes en række aktuelle sager omhandlende amerikanernes tilstedeværelse i Thule. Drøftelser omkring Thule Air Base foregår i de forhandlingsspor som er nedsat af Danmark/Grønland/USA i marts 2015, med henblik på at finde en for Grønland tilfredsstillende løsning.

Der har dog været et politisk ønske om at genaktivere møderne i Permanent Committee og det blev i efteråret 2017 besluttet at genoptage Permanent Committee, sideløbende med de pågående forhandlinger om servicekontrakten på Pituffik, med dét forbehold at alle parter er enige om at mandatet ift. de nuværende forhandlinger og hvad der rent faktisk kan drøftes i Permanent Committee møder, det vil sige klare afgrænsninger på de forskellige forhandlingsemner, og at man fra Kongerigets side ikke anser en evt. genaktivering for en "normalisering" af forholdet, for så vidt angår sikring af Grønlands samfundsmæssige gevinster af Base Maintenance kontrakten, og at dette fortsat bliver prioriteret separat i forhandlingerne.

### Pituffik/Thule Air Base

Den 31. oktober 2014 meddelte USA, at servicekontrakten på Thule Air Base var tildelt firmaet Exelis. Dette firma var efter dansk/grønlandsk opfattelse et skuffeselskab, der ikke opfyldte udbudsbetingelserne. På højt politisk og diplomatisk niveau er dette blevet fremført overfor USA, og der er blevet indledt et arbejde på højt diplomatisk niveau med henblik på at sikre at Grønland ikke stilles ringere end tidligere.

De dansk/grønlandske firmaer, herunder Greenland Contractors I/S, rejste en administrativ klagesag og efterfølgende en retssag i USA. Afgørelsen i februar 2015 i klagesagen gik firmaerne imod, men de fik medhold i dommen fra retssagen i maj 2015. Efterfølgende er dommen blevet appelleret, og klagesagen ved appeldomstolens endelige afgørelse er ligeledes gået firmaerne imod. I mellemtiden er der fortsat – siden marts 2015 – forhandlinger imellem Grønland/Danmark og USA om en løsning på situationen, således at Grønland igen sikres størst muligt afkast af amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland. Senest mødtes forhandlingsgruppen i januar 2018 i Washington, D.C.

### Grønland på kortet i den Amerikanske hovedstad

Med henblik på at synliggøre Grønland overfor beslutningstagere i Washington, D.C., gav daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, på et møde med Direktør for tænketanken The Woodrow Wilson Centers Polarinitiativ, Mike Sfraga i januar 2018 hendes støtte til et samarbejde omkring en række arrangementer til afholdelse i Washington, D.C. under overskriften "Greenland Dialogues", med nærmere indhold defineret efter Grønlands ønske. Arrangementerne har til hensigt at give større indsigt og forståelse for Selvstyrets beføjelser, selvstændighedsprocessen og de



muligheder der er for samarbejde med - og investeringer i - Grønland. Formatet, der vil variere mellem lukkede rundbordsmøder og offentlige seminarer afhængigt af emne og formål, forventes opstartet i efteråret 2018.



*Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug og Direktør for tænketanken The Woodrow Wilson Centers Polarinitiativ, Mike Sfraga*

## 7.2 Samarbejde med Canada

Grønland har et tæt samarbejde med Canada, særligt i Arktisk Råd og i regi af de Arktiske kyststater.

Herudover, har Grønland også gode relationer med nære samarbejdspartnere i Canada, som Nunavut Tunngavik Incorporated, ICC Canada, Makivik Corporation og Nunavuts regering.

I februar 2018 besøgte daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, Canada, hvor hun talte til den canadiske Northern Lights konference i Ottawa. Northern Lights konferencen har til formål at profilere de canadiske arktiske regioner Nunavut, Nunavik og Labrador/Nunatsiavut og deres virksomheder, industri, historie og kultur. Grønland var, som det eneste ikke-canadiske territorie, inviteret til at præsentere samarbejdspotentialer set med Grønlands øjne.

Daværende Naalakkersuisoq benyttede lejligheden til at informere om Naalakkersuisuts prioriteter og en række projekter under udvikling, herunder infrastrukturinvesteringerne, lufthavns-udbygningerne, turismesektoren, mineralsektoren samt vandkraftsprojekter. Hertil gjorde daværende Naalakkersuisoq opmærksom på at Grønland er åben for forretning med - og investeringer fra - vores nordamerikanske naboer. Særligt reformerne indenfor infrastrukturen, hvad enten der tænkes på Royal Arctic Line's fremtidige rutesamarbejde med Eimskip, Sikuki Nuuk Harbour samt de tre lufthavnsprojekter, vil medføre langt bedre muligheder for samarbejde med Nordamerika.

Ift. de canadiske arktiske selvstyrende regioner, ser særligt Nunavut mod Grønland som inspirationskilde til hvorledes man kan udvikle sig politisk, uddannelsesmæssigt såvel som økonomisk. Disse forhold ønsker man fortsat at udvikle samarbejdet om og under konferencen i Ottawa mødtes daværende Naalakkersuisoq også med Nunavuts Premier Paul Quassa. Her diskuterede Quassa og Frederiksen potentialet for styrket samarbejde indenfor en række områder, særlig uddannelse, sprog og kultur, men også infrastruktur og muligheden for at genetablere flyforbindelsen mellem de to lande. Paul Quassa udtrykte interesse for et besøg til Grønland senere i 2018.

Daværende Naalakkersuisoq fik videre lejlighed til at møde lederen af Nunatsiavut, Johannes Lampe, som repræsenterer inuitsamfundet i Labrador. Der var således lejlighed til at høre om Nunatsiavuts erfaringer med nikkelminen Voisey's Bay, som i dag er en meget vigtig indtægtskilde for inuitsamfundet i Labrador.



Foto: Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug med Nunavuts daværende Premier Paul Quassa.

### North American Arctic Leaders' samarbejdet

Grønland ønsker at styrke relationerne til USA og Canada og udvikle og skabe mere samarbejde med vores nordamerikanske naboer. Som opfølgning på et møde holdt i marts 2017 i Washington, D.C., deltog daværende Naalakkersuisoq under Northern Lights konferencen i Ottawa endvidere i en paneldebat

sammen med Nunavut Premier Paul Quassa, Northwest Territories' Premier Bob McLeod, Yukons Premier Sandy Silver og Alaskas Viceguvernør Byron Mallot. Her diskuteredes potentialet i udviklingen af nord-nord samarbejdet på tværs af regionen, med territoriernes økonomiske udviklingsmuligheder for øje. Samtlige regeringer er interesseret i et mere konkret samarbejde og et evt. opfølgende møde for at diskutere yderligere søges kalenderlagt.



*Billede: Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, Suka K. Frederiksen med Nunavut Premier Paul Quassa, Northwest Territories' Premier Bob McLeod, Yukons Premier Sandy Silver og Alaskas Viceguvernør Byron Mallot.*

## 8. Samarbejde med Asiatiske og andre lande

### 8.1 Samarbejdet med asiatiske og andre lande

Der henvises her også til kap. 9 om udenrigshandelspolitik, samt kap. 18 (Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi)

### 8.2 Samarbejdet med Rusland

Grønland samarbejder primært med Rusland i Arktisk Råd regi, men også i samarbejdet blandt de fem Arktiske kyststater, herunder højsøfiskeri, og i forhandlinger på fiskeriområdet.

### 8.3 Samarbejdet med Sydkorea

Udenrigsafdelingen deltog på vegne af Grønland sammen med Kongeriget Danmark for anden gang til bilaterale arktiske konsultationer med Sydkorea d. 5.-6. marts 2018, som denne gang fandt sted i Seoul.

Sydkorea blev i 2013 permanent observatør i Arktisk Råd og har fået optaget den sydkoreanske rederiforening som det første medlem af Arctic Economic Council fra en ikke-arktisk stat. Konsultationerne berørte aktuelle emner på den internationale arktiske dagsorden, men havde især fokus på de bilaterale samarbejds muligheder inden for prioriterede sydkoreanske indsatsområder som forskning, shipping og økonomisk udvikling i Arktis.

Grønland har foreslået at være vært for de næste arktiske konsultationer med Sydkorea i 2019.

### 8.4 Samarbejdet med Japan

Japan er fortsat et meget vigtigt eksportmarked for grønlandske fiskeriprodukter. Japan er tilmed en permanent observatørstat i Arktisk Råd. Departementet for Udenrigsanliggender planlægger deltagelse på højt niveau i de kommende arktiske konsultationer med Japan i Tokyo senere i 2018, i samarbejde med Færøerne og Danmark.

### 8.5 Samarbejdet med Kina

Naalakkersuisut vurderer Kina til at være et nøgleland for fremtidige udviklingsmuligheder for fiskerierhvervet, turismeområdet, forskningsområdet, mineområdet samt i udviklingen af infrastrukturen i Grønland. Dette skal ses i lyset af, at det kinesiske marked er af stigende betydning for grønlandsk fiskeriekseportvirksomheder, både som slutmarked og som forarbejdning marked for videreeksport til bl.a. Japan.

Kina er det største marked i verden for fiskeriprodukter og den grønlandske eksport til det kinesiske marked er steget til nye højder. De grønlandske fiskeriproducenter oplyser, at der nu sælges for ca. 1,3 mia. kr. om året til det kinesiske marked.

Derudover har Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke underskrevet en MoU (Memorandum of Understanding – hensigtserklæring) med den kinesiske havmyndighed State Oceanic Administration i 2016 og en dialog om en ny MoU på råstofområdet pågår med det kinesiske Ministry of Land and Resources (MLR).

Formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen, daværende Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi Hans Enoksen, daværende Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst, daværende fungerende Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender Karl Kristian Kruse og daværende Naalakkersuisoq Múte B. Egede

deltog i dagene 29. oktober til 4. november 2017 i et erhvervsfremstød i Kina. Temaet for møderne i Kina var råstoffer, fiskeri, turisme, arktisk forskning, sælskin og design, klimaforandringer, minedrift og infrastrukturprojekter. Desuden blev der afholdt et grønlandsk erhvervs, mine- og turismefremstød (Greenland Day) på ambassaden i Beijing.

Som opfølgning på erhvervsfremstødet i Beijing besøgte daværende Naalakkersuisoq Suka K. Frederiksen den kinesiske ambassadør til Kongeriget Danmark Deng Ying d. 9. januar 2018. Ambassadøren udtrykte sin store interesse for Grønland, og værdsatte samarbejdet, som har udviklet sig mellem Grønland og Kina. Fra kinesisk og grønlandsk side blev det markeret at man ser meget frem til at udvikle samarbejdet og vil blandt andet gennemføre en kinesisk kultur-, og filmfestival i Grønland i løbet af 2018.

## 9. Det globale samarbejde FN

### 9.1 FN's Menneskerettighedsråd

FN's Menneskerettighedsråd blev oprettet 15. marts 2006 og har til opgave at fremme og beskytte menneskerettigheder og friheder for alle og adressere og undersøge krænkelse af rettighederne. Rådet har også ansvar for at fremme menneskerettighedsuddannelser, yde rådgivning og teknisk bistand og hjælpe med kapacitetsopbygning. Rådet bidrager også med anbefalinger til FN's Generalforsamling for at udvikle folkeretten og fremme den fulde gennemførelse af staternes menneskerettighedsforpligtelser.

Det er også Menneskerettighedsrådet, der etablerer mandater for de FN-rapportører, arbejdsgrupper og eksperter, der overvåger og behandler menneskerettigheds-situationer verden over.

Endelig er det i Menneskerettighedsrådet, at alle FN's medlemslande, herunder Grønland som en del af Kongeriget Danmark, hvert 4.-5. år fra de øvrige medlemslande modtager anbefalinger vedrørende egen efterlevelse af menneskerettighederne under den såkaldte universelle periodiske bedømmelse (UPR). Den sidste bedømmelse af Kongeriget fandt sted i 2016.

### 9.2 Ekspertmekanisme for oprindelige folks Rettigheder

Formålet med Ekspertmekanismen (EMRIP) er, at etablere en platform hvor regeringer og repræsentanter for oprindelige folk verden over kan arbejde sammen om at udvikle og implementere tiltag til sikring af menneskerettighederne for verdens oprindelige folk. Ekspertmekanismen er placeret direkte under Menneskerettighedsrådet i Genève og er dermed på samme niveau i FN-systemet som det Permanente Forum for Oprindelige Folks Rettigheder (UNPFII).

FN's Menneskerettighedsråd nåede den 30. september 2016 i mål med, hvad der har været en flerårig proces frem mod revision af mandatet for EMRIP. Tilbage står et styrket mandat. EMRIP er blevet mere uafhængigt, mere repræsentativt og vil have flere værktøjer til at yde den nødvendige tekniske rådgivning til stater i beskyttelsen af oprindelige folks rettigheder. Bl.a. blev repræsentationen i EMRIP udvidet til at indbefatte eksperter fra hver af de syv sociokulturelle regioner herunder en ekspert fra Arktis.

Ekspertmekanismen for Oprindelige Folks Rettigheder afholdte den 10. samling i Genève den 10.-14. juli 2017, hvor Grønland deltog.

### 9.3 Opfølgning på FN's Verdenskonference om oprindelige folk 2014

Den 22.-23. september 2014 deltog daværende Formand for Naalakkersuisut Aleqa Hammond sammen med daværende udenrigsminister Martin Lidegaard i Verdenskonferencen om oprindelige folks rettigheder i New York. Konferencen resulterede i vedtagelsen af et handlingsorienteret slutdokument, som udgør en ramme for det videre arbejde med at styrke implementeringen af oprindelige folks rettigheder med udgangspunkt i FN's Erklæring om Oprindelige Folks Rettigheder. Grønland bidrager løbende sammen med Danmark i opfølgingsarbejdet med særligt fokus på ændring af mandatet for EMRIP samt udvikling af nye regler, der skal give oprindelige folks regeringer og repræsentanter en mere passende status i FN og give dem fuld og permanent deltagelse i FN processer og aktiviteter.

### 9.4 Eksamination i borgerlige og politiske rettigheder

Grønlands Selvstyre ved Departementet for Udenrigsanliggender deltog den 20. og 21. juni 2016 i FN's menneskerettighedskomité's eksamination af Kongeriget Danmark i Genève, Schweiz som led i Kongerigets delegation. Eksaminationen tog udgangspunkt i Kongeriget Danmarks 6. rapport til menneskerettighedskomitéen, som Grønland havde bidraget til i form af et særligt afsnit om Grønland.



Grønland afgav en kort åbningsudtalelse med orientering om implementeringen af selvstyreordningen, bl.a. ved overtagelsen af råstofområdet, oprettelsen af Grønlands Råd for Menneskerettigheder og samarbejdet med Dansk Institut for Menneskerettigheder. Derefter blev etableringen af den centrale rådgivningsenhed, der skal understøtte kommunerne på området for udsatte børn og unge og styrke beskyttelsen af børn og unge i fremhævet. Til slut blev der orienteret om arbejdet for at fremme ligestillingen i Grønland, herunder udnævnelsen af en ligestillingsminister, kvinders repræsentation i politik og erhverv og vedtagelsen af ligestillingsloven i Grønland.

I forbindelse med Danmarks UPR-eksamination i FN (den universelle periodiske bedømmelse) blev det tilkendegivet, at Danmark ville aflevere en UPR-midtvejsrapport. Fristen for aflevering til FN's Menneskerettighedsråd er juli 2018.

## 10. Udenrigshandelspolitik

Den vigtigste opgave for Naalakkersuisuts udenrigspolitik er at sikre, at omverdenens interesse for Grønland og Arktis skal omsættes til konkrete økonomiske muligheder for Grønland.

Rammerne for handelspolitikken fastsættes af Naalakkersuisut. Inden for disse rammer er Departementet for Udenrigsanliggender ansvarlig for at varetage landets bi- og multilaterale interesser for handelspolitikken.

### 10.1 Grønland og Den internationale handelsudvikling

Fiskeriet er Grønlands største og vigtigste eksporterhverv. Grønlandske fiskeriprodukter har toldfri adgang til EU's markeder under fiskeriaftalen – specifikt udmeldelsestraktaten, mens andre produkter har toldfri adgang til markedet under vores status som Oversøisk Land og Territorie (OLT). Denne toldfrie adgang er vigtig for Grønland, da EU er Grønlands største eksportmarked og aftager af grønlandske produkter, herunder fiskeriprodukter.

Grønlands seafoodindustri oplever imidlertid en svækkelse af konkurrenceevnen. Dette skyldes, at den globale handelspolitik følger et markedsliberaliserende spor med indgåelse af et støt stigende antal bilaterale og regionale frihandelsaftaler. Især EU's stigende antal frihandelsaftaler påvirker grønlandske eksportvirksomheders konkurrenceevne herunder evnen til at afsætte produkter.

### 10.2 BREXIT

Storbritannien er et af de største markeder i verden for kogte og pillede rejer og ligeledes blandt de største på torsk. Den britiske efterspørgsel på fisk er på nuværende tidspunkt af stor betydning for de grønlandske fiskerivirksomheder og dermed den grønlandske økonomi. Grønlandske produkter har toldfri adgang til EU's indre marked herunder til UK.

Når Storbritannien ikke længere er et EU medlemsland, og såfremt Storbritannien også forlader EU's indre marked, kan den fremtidige grønlandske fiskeriekспорт til UK blive mødt af importtold og veteri nærkontrol. Departementet for Udenrigsanliggender og repræsentationen i Bruxelles følger således BREXIT-forhandlingerne tæt. Der henvises i øvrigt til afsnit 6.6 vedrørende Brexit.

### 10.3 CETA

Frihandelsaftalen mellem EU og Canada Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) er et eksempel på en frihandelsaftale der sandsynligvis kan få negative konsekvenser for grønlandske fiskerivirksomheders konkurrenceevne i EU.

Status for CETA er at EU landene og Canada underskrev aftalen i oktober 2016, efter syv års lange forhandlinger. Den 21. september 2017 trådte aftalen midlertidigt i kraft, før EU-landenes parlamenter endeligt kan vedtage aftalen. CETA-aftalen forringer værdien af den grønlandske toldfrihed til EU, da tolden på canadiske produkter i implementeringen af CETA-aftalen gradvist vil blive nedsat.

### 10.4 Forbedring af toldadgangen for grønlandske fiskeriprodukter til asiatiske markeder

Naalakkersuisuts prioritering af arbejdet med handelsfremme har i det forgangne år udmøntet sig i konkrete resultater af værdi for eksportindustrien. Departementet for Udenrigsanliggender har ifm. udarbejdelse af en større handelspolitisk analyse, kortlagt toldsatsadgangen for Grønlands fiskeriekспортprodukter til prioriterede markeder.

Ifm. kortlægning af toldsatsadgangene har det vist sig, at produkter af grønlandsk oprindelse indtil nu har haft "generel" toldadgang til Sydkorea, Taiwan og Vietnam. Grønland er omfattet af Kongeriget Danmarks medlemskab af WTO og er derfor berettiget til Most-Favoured-Nation (MFN) baserede toldsatser, dvs. lempeligere toldsatser for produkter af grønlandsk oprindelse til andre WTO medlemmer.

På ovenstående baggrund og på foranledning af Departementet for Udenrigsanliggender, har det danske Udenrigsministerium indgået i dialog med de respektive myndigheder i hhv. Taiwan, Sydkorea og Vietnam i de forgangne år. Arbejdet har hidtil resulteret i at Grønland har fået tildelt vores retmæssige MFN-behandling i Taiwan i 2016 og Sydkorea i 2017. Dette betyder helt konkret at f.eks. hele hellefisk fra Grønland nu i Taiwan får tildelt toldsats på 12,5% fremfor 15%, og 5,4% fremfor 10% i Sydkorea.

Vietnam er for hellefisk, et vigtigt indgangsmarked for grønlandsk eksport til bl.a. Kina og Taiwan. Departementet for Udenrigsanliggender samarbejder med Udenrigsministeriet og den danske Ambassade i Hanoi på, at grønlandsk eksport til Vietnam får sin retmæssige MFN-behandling via kontakt til den relevante vietnamesiske myndighed. Departementet for Udenrigsanliggender håber at dialogen med Vietnam vil resultere i en MFN-behandling af grønlandske produkter i løbet af 2018.

I forhold til grønlands største eksportmarkeder i Asien, Japan og Kina, får Grønland allerede sin retmæssige MFN-behandling.

### 10.5 Multilaterale Aftaler – World Trade Organization (WTO)

I forbindelse med Danmarks ratificering af WTO-aftalen i december 1994 meddelte både Færøerne og Grønland de danske myndigheder, at man ønskede at være omfattet af Danmarks ratifikation. Ved Danmarks tiltrædelse af WTO blev der derfor ikke taget forbehold for Færøerne og Grønland. Det fremgår således af bekendtgørelse nr. 71 fra 8. juni 1995 om Danmarks ratifikation af overenskomsten af 15. april 1994 om oprettelse af WTO, at Danmarks ratifikation også omfatter Færøerne og Grønland. Ifølge beslutningen herom af det daværende landsstyre i 1995, som blev bekræftet i 2005, er det pålagt Departementet for Udenrigsanliggender at arbejde for, at dels Grønlands lovgivning bringes i overensstemmelse med WTO-reglerne og dels at notificere det grønlandske handelsregime overfor WTO (ifølge dennes regler).

For at oppebære retten til løbende at notificere sit handelsregime, skal et land notificere landets forbehold mht. efterlevelse af WTO-reglerne, iht. art XXVIII, 5 i GATT 1994. Det handler med andre ord om retten til at ændre 'schedules' (told og andre forpligtelser, der følger af WTO-medlemskabet). Seneste notifikation skete d. 1. januar 2018.

---

*DEL II: Naalakkersuisuts*  
*Internationale*  
*Ressortarbejde*

---

## 11. Formandens Departement

### Den årlige nytårsreception på repræsentationen i København

Formanden for Naalakkersuisuts årlige Nytårsreception i januar på Grønlands Selvstyres Repræsentation i København er en todelt reception, hvor den første del har international karakter. Her inviteres særligt det internationale diplomatiske korps i København. Indledende introduktioner og uformelle samtaler med forskellige landes ambassadører og andre udenlandske aktører sker her. Ved receptionen får Formanden for Naalakkersuisut og medlemmerne af Naalakkersuisut mulighed for at hilse på adskillige ambassadører, repræsentanter fra diverse organisationer og internationale virksomheder og andre.

## 12. Departementet for Sundhed

### 12.1 Samarbejde mellem sundhedsvæsenet i Island og Grønland

I forlængelse af Det Vestnordiske Sundhedsministermøde i 2014 blev der indgået en overordnet aftale mellem det Grønlandske Sundhedsvæsen og det islandske Landspítalið. Samarbejdsaftalen har til formål at styrke og udbygge samarbejdet omkring behandlingen af grønlandske patienter i Island. Aftalen giver mulighed for underaftaler for specifikke patientgrupper fremadrettet.

I 2018 vil der blive drøftet behovet for samarbejdet, samt om der bør indgås en aftale mellem den islandske og den grønlandske sundhedsminister. Formålet med en samarbejdsaftale vil være at drage nytte af hinandens erfaringer og viden indenfor det sundhedsfaglige område, herunder indenfor lovgivning og juridiske problemstillinger.

Behovet for dette samarbejde forventes drøftet yderligere med Island ved det kommende Vestnordiske sundhedsministermøde ultimo august 2018 i Island.

### 12.2 Arjeplog-aftalen

Arjeplog-aftalen har bl.a. til formål at styrke patientsikkerheden. Grønland deltager for øjeblikket i en opdatering af aftalen. Aftalen regulerer både gensidig anerkendelse af autoriserede sundhedspersoner i de nordiske lande og udveksling af tilsynsoplysninger mellem disse lande. Der er behov for at ændre Arjeplog-aftalen for at sikre, at færøsk og grønlandsk uddannede sygeplejersker og sundhedsassistenter kan få adgang til at arbejde i de nordiske lande på samme vilkår som EU-borgere, ligesom sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter uddannet i de andre nordiske lande i dag kan få adgang til at arbejde i Grønland og på Færøerne.

Samtidig betyder en implementering af EU's reviderede anerkendelsesdirektiv i de nordiske lande, at et nyt varslingsystem IMI til gensidig udveksling af tilsynsoplysninger træder i kraft. I løbet af 2016 har en arbejdsgruppe arbejdet videre med formuleringen af et retsgrundlag, der fremover skal regulere udvekslingen af oplysninger mellem de nordiske lande. Formålet er dels at sikre, at det nordiske samarbejde gavner patientsikkerheden ved at udveksle væsentlige tilsynsoplysninger, dels at sikre at der ikke opstår unødigt bureaukrati i processen ved bl.a. at have to parallelle systemer i mellem de nordiske lande og EU. Et udkast til formulering, udarbejdet under ledelse af Danmark, vil blive drøftet på EK-S møde i Ystad den 14.-15. juni og forventes forelagt for social- og helseministrene senere på året til endelig godkendelse.

### 12.3 Mærkning af lægemidler i de nordiske lande

De nordiske sundhedsministre har på Nordisk Ministerrådsmøde i januar 2017 drøftet EU's nye initiativ om mærkning af lægemidler.

Det nordiske Grænsehindringsråd arbejder blandt andet med at bortskaffe hindringer der kan påvirke prisen på medicin i samhandelen mellem de nordiske lande. De nordiske lande stiller krav om at medicin skal være mærket på nationalsproget og at der skal vedlægges vejledninger til brugeren på nationalsproget. Det grønlandske sundhedsvæsen kan med de nye regler risikere, at det fremover får nogle mærkningsregler for medicin som enten gør det vanskeligere eller dyrere at indkøbe den medicin som vores borgere har brug for. Naalakkersuisoq for Sundhed har, sammen med kollegerne fra Færøerne og Island, fulgt dette arbejde, for i fællesskab med de øvrige nordiske Sundhedsministre, at arbejde for i fremtiden at have regler, der ikke er for dyre og vanskelige at administrere.



På initiativ af Ministerrådets Generalsekretær, blev sagen lagt for De Nordiske Medicinaldirektørers møde i Finland i februar 2018. Medicinaldirektørerne kom til den konklusion, at sagen lå udenfor deres beslutningskompetence, hvorved sagen igen forventes behandlet i EK-S i Ystad den 14.-15 juni 2018.

#### 12.4 Rising-Sun

Grønland har sammen med Canada været co-lead på SDWG-projektet (Sustainable Development Working Group) under det amerikanske formandskab, der gik under betegnelsen RISING-SUN. Formålet var at byggede videre på et initiativ under det canadiske formandskab, hvor omfanget af selvmord samt forskellige former for selvmordsforebyggelse på tværs af de arktiske regioner blev kortlagt og publiceret som en SDWG-rapport i 2015.

RISING-SUN havde som mål at fremkomme med et sæt passende kriterier for evaluering af selvmordsforebyggende interventioner. Målet var at udvikle et fælles redskab til at evaluere indsatser på tværs af de arktiske regioner, således at det bliver nemmere at lære af hinandens gode erfaringer. Evidensgrundlaget for redskabet er en såkaldt DELPHI-undersøgelse, hvor relevante fagpersoner og interessenter bliver bedt om at udpege de væsentligste succeskriterier for en indsats.

Det første møde blev afholdt i Anchorage, Alaska i september 2015. Andet møde blev afholdt i Tromsø i maj 2016. De sidste workshops blev afholdt i Iqaluit, Nunavut, bl.a med deltagelse af ICC Canada. Resultatet blev nogle indstillinger, samt at fortsætte arbejdet.

Departementet for Sundhed har været repræsenteret i styre gruppen ved forsker Christina Viskum Lytken Larsen fra Center for Sundhedsforskning i Grønland, Statens Institut for Folkesundhed (SDU). Desuden udpegede Grønland Professor Peter Bjerregaard samt forsker Jack Hicks til at repræsentere Grønland i den videnskabelige følgegruppe, betegnet the 'Scientific Advisory Board'.

## 13. Landslægeembedet

### 13.1 NORDCAN

Grønland blev i 2014 medlem af Nordcan, som er et nordisk samarbejde om overvågning og registrering af kræftsygdomme. Dette har muliggjort, at data om forekomst af kræft i Grønland kan sammenlignes med de øvrige nordiske lande. Landslægeembedet har i 2017 bidraget med data og deltaget i et planlægningsmøde.

### 13.2 WHO

På baggrund af en tuberkulose (TB) mission til Tasiilaq og Nuuk udarbejdede World Health Organization (WHO) udarbejdede organisationen en rapport med input til den nye TB strategi 2017-2021 for Grønland. Rapporten er at finde på <http://www.euro.who.int/en/health-topics/communicable-diseases/tuberculosis/publications/2017/tuberculosis-prevention,-control-and-care-in-greenland.-report-of-a-review-mission-2016>

I øvrigt har der i det forgangne år været arbejdet på at få Grønland særskilt repræsenteret i WHO's statistikker og publikationer om tuberkulose.

### 13.3 Nordisk gruppe for helsepersonale

Nordisk Ministerråd for Social- og Helsepolitik har i samarbejde med Landslægeembedet og Departementet for Sundhed udarbejdet et forslag til ændring af aftalen om fælles nordisk arbejdsmarked for visse personalegrupper inden for sundhedsvæsenet og veterinærvæsenet (Arjeplog-aftalen). Det fremgår af forslaget, at de nordiske lande samt Grønland, Færøerne og Åland fortsat skal have ret til anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer i enhver af de øvrige nordiske stater efter de betingelser som er fastsat i EU direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer. Det betyder bl.a., at sygeplejersker, der er uddannet i Grønland, fortsat kan godkendes i de øvrige nordiske lande inklusiv Færøerne og Åland.

### 13.4 Øvrige aktiviteter

Nordisk medicinalstatistisk Komité (NOMESCO) ligger under Nordisk Ministerråd. Opgaven er at arbejde for at sundheds- og socialstatistik i de nordiske lande er sammenlignelig mellem landene, at indsamle statistik på området, samt at præsentere denne statistik og stille den bredt til rådighed. Landslægeembedet har i 2017 bidraget med data og deltaget i plenarmøde samt redaktionsmøder. Desuden har Landslægeembedet bidraget til et 50 års jubilæumsskrift, som er under udarbejdelse.

## 14. Departementet for Kommuner, Bygder, Yderdistrikter, Infrastruktur og Boliger

I april 2016 blev en arbejdsgruppe etableret af daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug, og den Islandske minister for Udenrigsanliggender for at fremme samarbejdet mellem Grønland og Island på luftfartsområdet. Arbejdsgruppen består af en Islandsk og en Grønlandsk delegation, med repræsentanter fra både udenrigsområdet og infrastruktur, som er ressortansvarlig på luftfartsområdet.

Arbejdet har udmøntet sig igennem en møderække, og forventes at kulminere i 2018, med en rapport som skal give anbefalinger på fire kerneområder, hvor det forventes at en øget indsats vil gavne det internationale samarbejde mellem Grønland og Island.

De fire kerneområder er følgende:

1. En ny luftfartsaftale mellem Grønland og Island:  
I dag er situationen således, at alle operatører skal have tilladelse til beflyvning i Grønland. Der gives en trafikpolitisk godkendelse fra Grønlands Selvstyre, samt en operationel godkendelse fra Trafik- og Byggestyrelsen til en given operation på grønlandsk territorium. Ydermere gives der ekspeditionstilladelse af Departementet for Selvstændighed, Natur, Miljø og Landbrug, såfremt beflyvning ønskes i et fredet område så som Nationalparken eller Melvillebugten.  
Der er givet mandat fra Naalakkersuisut til en påbegyndelse af dette arbejde i mere konkret forstand.
2. Samarbejde mellem Mittarfeqarfiit og ISAVIA:  
Der er i forvejen et udbytterigt samarbejde mellem de to aktører. De to aktører er begge involverede i arbejdsgruppen og det forventes at arbejdet vil føre til yderligere fokus på vidensdeling og samarbejde til gavn for luftfarten i både Grønland og Island.
3. Takst- og Betaling:  
Et af de virkemidler der kan øge det internationale samarbejde omhandler takststrukturen i Grønland. Arbejdsgruppen udarbejder anbefalinger til det politiske system i Grønland og Island, som kan hjælpe til at nedbryde eventuelle barrierer for øget samhandel og turisme.
4. Samarbejde vedr. toldkontrol:  
Punktet henhører ressortmæssigt under Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter og er kun berørt perifært af arbejdsgruppen.

## 15. Departementet for Finanser og Skatter

### 15.1 Ny topografisk kortlægning

Det 3-årige pilotprojekt (2014-2017) *Ny topografisk kortlægning i Grønland* er afsluttet og der er udarbejdet en effektmålingsrapport, der viser brugernes tilfredshed med resultatet. Pilotprojektet har været finansieret med økonomisk støtte på 15 millioner kr. fra Fonden 'A.P. Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal'. Gode kort er en grundsten i et moderne samfund og en rammebetingelse for ny vækst og udvikling inden for en lang række forskellige samfundsaktiviteter, det være sig planlægning af byudvikling, råstofeftersøgning eller udvinding, beredskab, udbygning af nye infrastruktur-, forsynings eller energiproduktionsanlæg, klimatilpasningstiltag, miljø- og naturforvaltning, friluftsliv, turisme mv.

Grønland er i hård konkurrence med andre om at tiltrække udenlandske investeringer til eftersøgning og udvinding af råstoffer og olie. Aktuelle og detaljerede kort er en vigtig konkurrenceparameter i den sammenhæng. Kortene er et grundvilkår for, at investorerne kan estimere omkostninger, planlægge operationer og etablere den ofte omfattende lokale infrastruktur, som er nødvendig for, at f.eks. en mine kan fungere. Kort er samtidig en forudsætning for, at Selvstyret kan udvikle sin råstofforvaltning og foretage en nøjagtig registrering af koncessionsområder og rettigheder, sådan at virksomhederne kan beskytte sine investeringer.

Pilotprojektets erfaringer med at anvende ny moderne satellitbaseret billedteknologi til at kortlægge det åbne land i Grønland videreføres. Der arbejdes på at få de økonomiske rammer på plads for et hovedprojekt som en del af en større satsning med det formål, at tilvejebringe et nyt moderne topografisk kortværk over *hele* det isfrie areal i Grønland.

### 15.2 FN's 17 globale udviklingsmål

FN's generalforsamling vedtog den 25. september 2015, 17 nye verdensmål for en bæredygtig udvikling - Sustainable Development Goals (SDG). Hele verden har fået nogle nye fælles bæredygtigheds mål at forholde sig til - de 17 udviklingsmål er globale og vil gælde for alle lande. Det er forventningen, at landene formulerer nationale mål og delmål på grundlag af de globale mål og vejledt af det globale ambitionsniveau.

Målene i den nye 2030 dagsorden er i sig selv meget brede og overordnede, men giver alligevel nogle ret klare pejlemærker for de indsats og prioriteringer verdenssamfundet ønsker sat på dagsordenen. Det handler om ligestilling, børns rettigheder, uddannelse til alle, fredelige samfund og retssikkerhed, vand, energi, miljø og klima, gældsudvikling, bæredygtig inklusiv vækst, bæredygtig ressourceudnyttelse, kulturel mangfoldighed og social sammenhængskraft ved større reformer og store forandringer i erhvervsstrukturen – alt sammen af stor relevans for dagens Grønland.

Den nationale opfølgning og implementering af SDG 2030 dagsordenen vil i første omgang fokusere på en systematisk kortlægning af allerede eksisterende initiativer og strategier i Selvstyret. Der er endvidere afholdt et nordisk seminar i februar 2018 med fokus på SDG 2030 agendaen set i et nordisk perspektiv. Som en del af den samlede kortlægning har de enkelte ressortmyndigheder i Selvstyret i foråret 2018 forholdt sig til hvilke 17 udviklingsmål- og delmål, samt indikatorer som de hver især er ansvarlige for. Ansvar for en yderligere implementering af bæredygtighedsmålene vil under alle omstændigheder skulle placeres hos de relevante ressortmyndigheder. Dette vil fremadrettet ske som led i arbejdet med nationale sektorplaner.

FN's 17 globale udviklingsmål er en oplagt mulighed for at sikre en større grad af transparens og sammenhæng mellem kortsigtede og langsigtede initiativer og indsats i Selvstyrets enkelte fagdepartementer, så at bæredygtig udvikling er udgangspunktet og indgår som en integreret del af

strategierne på deres områder. Den overordnede centrale koordinering af bæredygtig udvikling forestås i Grønland i Departementet for Finanser og Skatter (Afdelingen for Landsplanlægning) i et tæt samarbejde med Departementet for Udenrigsanliggender for at sikre en helhed og sammenhæng i den udenrigs- og indenrigspolitiske indsats.

## 16. Departementet for Råstoffer (AIN)

En af de vigtigste opgaver for Departementet for Råstoffer og den underliggende myndighed Råstofstyrelsen er, at promovere råstofpotentialet i Grønland, i forsøget på at tiltrække udenlandske investorer til landet, og på den måde bidrage til udviklingen af en bæredygtig mineral- og kulbrinteindustri. Denne opgave varetages igennem forvaltning af lovgivningen på området, oplysningsaktiviteter, geovidenskabelige projekter og markedsføring, der skaber rammerne for et attraktivt investeringsmiljø for mineralselskaber og olieselskaber. Lovgivningen på råstofområdet forvaltes i bestræbelserne på at fremme råstofrelaterede aktiviteter, men samtidig sikre at vores unikke arktiske miljø ikke lider unødigt overlast.

### Udvikling på råstofområdet

True North Gems Greenland A/S fik i 2014 en udnyttelsestilladelse til udvinding af rubin og lyserød safir ved Fiskeræsset i Sydvestgrønland. Tilladelsen blev i 2016 overtaget af LNS Greenland Gems A/S, der efterfølgende har skiftet navn til Greenland Ruby A/S. Greenland Ruby A/S færdiggjorde anlægsfasen og påbegyndte brydning af rubin og lyserød safir i 2017.

Hudson Greenland A/S fik i 2015 en udnyttelsestilladelse til udvinding af anorthosit nær Kangerlussuaq i Vestgrønland. I 2017 har selskabet påbegyndt opførsel af bygninger samt havneanlæg i tilladelsesområdet. Det forventes at produktionen vil starte i løbet af 2018.

Ironbark A/S fik en udnyttelsestilladelse til udvinding af zink og bly ved Citronen Fjord i Nordgrønland i 2016, og selskabet har i 2017 indsendt en ansøgning om godkendelse af udnyttelses- og nedlukningsplaner.

Nalunaq A/S gennemfører efterforskning på sin udnyttelsestilladelse til udvinding af guld i Sydvestgrønland. London Mining Greenland A/S og Black Angel Mining A/S gennemfører aktuelt ikke aktiviteter på udnyttelsestilladelserne til henholdsvis udvinding af jernmalm samt bly og zink i Vestgrønland.

Mineralpriserne har generelt set været stigende, siden bunden i 2015 og 2016. De højere mineralpriser forventes at resultere i stigende efterforskningsaktiviteterne på verdensplan og i Grønland. Antallet af efterforskningsstilladelser udgør 62 stk. i april 2018.

De årlige kapitalinvesteringer i olie- og gasefterforskning i Grønland har været faldende siden toppen i 2011, men der er løbende blevet gennemført seismiske undersøgelser, senest ud for Nordøstgrønland i 2016 og selskaberne fortsætter studierne af oliepotentialet i de respektive tilladelsesområder. Olieprisen faldt kraftigt i 2014 og antallet af eneretstilladelser til efterforskning og udnyttelse i Grønland er tilsvarende faldet siden toppen i 2013.

Der er dog fortsat interesse for oliepotentialet i Grønland, og i 2017 modtog Råstofstyrelsen en ansøgning til efterforskning og udnyttelse af kulbrinter offshore Sydvest Grønland (Åben-Dør området). Denne ansøgning er fortsat under behandling.

### Markedsføring og Data

Grønland deltager hvert år i en række internationale markedsføringsevents med informationsstande og møder med selskaber. I 2017 har Grønland været repræsenteret ved PDAC i Toronto, Mines & Money i London og Fennoscandian Exploration and Mining i Levi, Finland. Departementet for Råstoffer deltog også ved Naalakkersuisuts markedsføringstur til Kina. Yderligere har Grønlands olie- og gaspotentiale været markedsført ved AAPG konferencen i London og over for potentielle investorer ved en Grønlandsdag i London. Naalakkersuisoq for Råstoffer deltog ved mineralmessen PDAC i Toronto og den dertilhørende Grønlandsdag. I løbet af messen afholdt daværende Naalakkersuisoq møder med en række selskaber.

Ligeledes på markedsføringsfronten har Departementet for Råstoffers Afdeling for Geologi startet en bogserie af geologiske guides, for at øge interessen for geologi og råstoffer. Guideerne er henvendt til alle, som har en interesse i naturen og kan med fordel anvendes som led i geoturisme og i undervisning af børn og unge.

Afdelingen for Geologi fortsatte sine geologiske kortlægningsaktiviteter i Maniitsoq-området i 2017. Årets feltsæson er projektets anden sæson, som har bidraget til en øget forståelse af områdets geologi og råstofpotentiale. Den første videnskabelige artikel på grundlag af foreløbige resultater er på nuværende tidspunkt under bedømmelse i en fagfællebedømt videnskabelig tidskrift. Det nye geologiske kort over området vil blive frit tilgængelig som en digital datapakke i løbet af 2019.

Afdelingen for Geologi har igangsat et nyt geologisk digitalt kortlægningsprojekt med målestok på 1:100.000 i Nordøstgrønland i 2018. Projektet vil tilvejebringe øget viden om områdets olie- og mineralpotentiale og formålet er at tiltrække nye efterforskningsaktiviteter i regionen. Projektet vil udføres i perioden 2018-2020 i samarbejde med GEUS og Asiaq.

Afdelingen for Geologi fortsætter sin støtte til adskillige GEUS-lejede geovidenskabelige projekter som fremover skal tiltrække investeringer i efterforskning i Grønland. Disse omfatter en større geologisk kortlægning i Vestgrønland som vil producere nye 1:100.000 geologiske kort og ny viden om områdets mineralpotentiale; et 1:50.000 geologisk kort over Disko og Nuussuaq med betydning for forståelsen af områdets kulbrintepotentiale; et projekt som karakteriserer de grønlandske rubiners særtræk og kendetegn og et mineral ressource vurderings projekt, som i 2017 vurderede potentialet for hidtil ukendte grafit-forekomster i Grønland. Desuden har afdelingen også i samarbejde med GEUS startet arbejdet med at etablere en stratigrafisk database for Grønland, som vil give forskere og efterforskere en mulighed for at undersøge Grønlands geologi fra deres skrivebord i langt mere detaljeret grad end det er muligt idag. Den første udgivelse af databasens indhold vil ske i slutningen af 2018. I 2017 indgik Afdelingen for Geologi også en aftale med GEUS vedrørende en opdatering af olie/gas potentialet i Nordøst Grønland baseret på den store mængde nyere geofysiske data der er indsamlet i de senere år. Projektet skal blandt andet munde ud i et GIS produkt som kan tilgås af offentligheden. Resultaterne skal også bruges til markedsføring af regionen.

En vigtig del af afdelingens og dermed også Departementets er markedsføringsaktiviteter og strategi for at vedligeholde, forbedre, opdatere og udvide Grønlandsportalen, greenmin.gl. Dataportalen indeholder en stor mængde efterforskningsrelevante data, såsom geologiske kort, geokemiske data, selskabs, og undersøgelsesrapporter og data fra geofysiske undersøgelser. Det meste af tilgængelig data kan hentes frit. I 2017 er databasens indhold markant forøget med selskabs- og undersøgelsesrapporter samt geofysiske undersøgelser. En ny version af geokronologi-databasen er også blevet udgivet i 2018 sammen med to nye datapakker om zinkforekomster. I 2017 er Grønlandsportalens brugerflade blevet opdateret for at gøre den mere brugervenlig med udvidede søgemuligheder tilføjet i starten af 2018.

Departementet for Råstoffer under Grønlands Selvstyre har udarbejdet en database over potentielle smykkesten, der er blevet beskrevet i diverse ældre publikationer. Databasen indeholder blandt andet oplysninger om navn af mineral, beskrivelse af mineral, lokalitet og farve, hvis disse er blevet oplyst. Oplysningerne inkluderer blandt andet mineraler som diamant, rubin og safir, spinel, opal, tourmalin, beryl, chalcedon, agat og amazonit. Smykkestensdatabasen er blevet oversat til grønlandsk og vil efter korrektur blive offentligt tilgængelig på onlineportalen greenmin.gl. Det er hensigten, at en sammenstilling af disse oplysninger om mulige smykkestensforekomster på længere sigt ikke bare vil gavne og udvikle selve smykkestensbranchen i Grønland, men også være med til at finde nye forekomster af smykkesten med baggrund i forståelsen af de geologiske miljøer, disse smykkestenemner er blevet fundet i.

### Multilaterale aktiviteter

Råstofstyrelsen tager del i den vidensdeling og erfaringsudveksling, der finder sted inden for rammerne af Arktisk Råd, herunder i arbejdsgrupperne PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) og EPPR (Emergency Prevention, Preparedness and Response). Gennem deltagelse i multilaterale samarbejder opnås viden om andre landes regler og praksis, som kan bidrage til et vedvarende tjek af, om Grønland lever op til bedste internationale praksis. Vidensdelingen går dog også den anden vej, idet vi søger at



bidrage til at udvikle og højne standarderne for olie- og gasaktiviteter i Arktis. Hermed søger vi at sikre, at alle lande i Arktis har samme høje standarder for sikkerhed, sundhed og miljø, hvilket også vil medføre, at Grønland kan bevare sin konkurrencedygtighed på råstofområdet uden at gå på kompromis med disse essentielle hensyn.

Departementet for Råstoffer deltager desuden i Arctic Offshore Regulators Forum (AORF). AORF er et samarbejdsforum med medlemmer fra offshore myndighederne i USA, Canada, Rusland, Island, Grønland, Finland, Sverige og Norge. Forummets fagområde dækker udfordringer og muligheder knyttet til sikkerhed inden for offshore aktiviteter i Arktis. I forummet udveksles erfaringer og viden på tværs af myndighederne om emner relateret til dette fagområde.

#### Bilaterale aktiviteter

Der er indgået bilaterale aftaler på forvaltningsniveau med Norge (Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet), Canada (National Energy Board) samt USA (US Geological Survey).

## 17. Departementet for Fiskeri og Fangst

### 17.1 North Atlantic Fisheries Ministers Conference – NAFMC

Daværende Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst, Karl-Kristian Kruse deltog i den årlige Nordatlantiske Fiskeriministerkonference (NAFMC) som blev beværtet af Canada og afholdt i Shediac, New Brunswick fra d. 28. til 30. august 2017.

Til konferencen deltog fiskeriministre fra Grønland, Island, Færøerne, Rusland, Canada samt EU's fiskerikommissær. Norge var repræsenteret på seniorembedsmandsniveau.



*De Nordatlantiske Fiskeriministre fra venstre Rusland, Grønland, EU(kommissær), Canada, Island, Færøerne, Norge (seniorembedsmand)*

Det overordnede tema ved årets konference var globale mål for havbeskyttelse.

Der er stort internationalt fokus på beskyttelse af den marine biodiversitet, både globalt og regionalt. Canada havde som vært for konferencen foreslået temaet om globale mål om havbeskyttelse for årets drøftelser mellem de Nordatlantiske fiskeriministre og EU's fiskerikommissær.

Ministrene drøftede udfordringer og tiltag i fiskeriforvaltningerne. Fælles træk var bl.a. erfaringer med klimaforandrings indvirkning på marine ressourcer, særligt havpattedyr. Også udfordringer med ulovligt fiskeri på globalt plan og effekten af dette på økosystemer, blev drøftet.

Ministrene bekræftede, at beskyttelse af havet er en vigtig forpligtelse for alle de nordatlantiske lande og understregede, at beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af marine ressourcer går hånd i hånd. Fiskeriforvaltningen har lang erfaring med beskyttelse af havområder gennem eksempelvis områder lukket for fiskeri i længere perioder.

Der var enighed om, at beslutninger om havbeskyttelse skal være en gennemsigtelig proces i samarbejde med fiskerierhvervet, organisationer og med oprindelige folk.

Ministrene var enige om, at beslutninger om havbeskyttelses tiltag skal være baseret på videnskabelige data og forholde sig til lokal og traditionel viden og oprindelige folks rettigheder.

Daværende Naalakkersuisoq Karl-Kristian Kruse informerede sine kollegaer om gældende havbeskyttelse i Grønland, hvor Departement for Natur & Miljø er det ressortansvarlige departement.

Daværende Naalakkersuisoq fortalte om Grønlands beskyttede landområder, hvoraf en del af dem indeholder vådområder med regulering af fiskeri, fangst, sejllads, lufttrafik m.m. Daværende Naalakkersuisoq gav eksempler fra naturreservat Melville Bugt, hvor det kystnære havområde har været beskyttet siden 1989.

I sin tale informerede daværende Naalakkersuisoq om den ny havmiljølov som Inatsisartut vedtog i maj 2017, med fokus på at undgå forurening af marine økosystemer, sikre en forsigtigheds- og økosystembaseret tilgang, men samtidig sikre, at social udvikling kan ske på bæredygtig vis.

Daværende Naalakkersuisoq understregede, at Naalakkeruisuts overordnede fokus ligger i at sikre den socioøkonomiske bæredygtighedsudvikling. Fiskeri og fangst er vigtigt for Grønland og fiskeriet er Grønlands vigtigste eksport. Det er derfor essentielt, at politikken om havet understøtter en bæredygtig udnyttelse af de marine ressourcer og samtidig beskytter marine økosystemer.

Daværende Naalakkersuisoq fremhævede Pikialasorsuaq området mellem Grønland og Canada som et vigtigt biodiversitetsområde som Grønland har særlig fokus på. Den canadiske fiskeri- og havminister Mr. LeBlanc bekræftede, at interessen for Pikialasorsuaq deles af Canada.

Færøerne er vært for NAFMC 2018, som afholdes i Thorshavn d. 28. – 30. august.



*Delegater til NAFMC i Shediac, Canada, august 2017*

## 17.2 Nordisk Ministerråd

Daværende Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst Karl Kristian Kruse samt Daværende Naalakkersuisoq for Selvstændighed, Indenrigsanliggender og Landbrug Suka Frederiksen var begge forhindret i at deltage på Nordisk Ministerråds ministermøde MR-FJLS (fiskeri, jordbrug, levnedsmidler og skovbrug) i Ålesund, Norge d. 28. juni 2017. Grønland var repræsenteret på embedsmandsniveau fra Departement for Fiskeri og Fangst.

Der henvises til Nordisk Redegørelse 2018 for nærmere informationer om fælles ministerbeslutninger i Nordisk Ministerråd.

## 17.3 International fiskeriaftale i den arktiske højsø

Ti store fiskerinationer; de arktiske kyststater Canada, USA, Rusland, Norge og Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland er sammen med Island, EU, Sydkorea, Japan og Kina blevet enige om en international aftale, der skal forhindre ureguleret fiskeri i det centrale arktiske ocean. Aftalen blev forhandlet endeligt på plads i Washington DC, fra d. 28. november til d. 30. november 2017.



*Delegater til Arktisk højsø fiskeriaftaleforhandlinger i Washington DC., november 2017*

Aftalen regulerer fiskeri i den internationale højsø i det centrale arktiske hav, et område på størrelse med Alaska, der indbefatter Nordpolen og er omgivet af kyststaternes eksklusive økonomiske zoner, herunder Grønlands eksklusive økonomiske zone. Ifølge international lov er højsøområder åben for fiskeri for alle. I mangel af en aftale ville fiskeri ikke være ulovligt, men det ville være ureguleret, med risiko for overudnyttelse og uoprettelig skade på de bestande, der måtte indfinde sig efter isens tilbagetrækning.

Aftalen er en trinvis proces hen imod oprettelse af en regional fiskeriforvaltningsorganisation, der regulerer kommercielt fiskeri i området.

I aftalen forpligter parterne sig til ikke at fiske i højsøområdet, før der er enighed om oprette en regional fiskeriforvaltningsorganisation, der fastsætter videnskabsbaserede fiskekvoter og regler for fiskeriet. Aftalen gælder i mindst 16 år fra ikrafttrædelsen, hvorefter aftalen fornyes automatisk hvert 5. år, med mindre en part modsætter sig forlængelsen. Aftalen vil give forskere tid til at forstå regionens marine økologi og potentielle virkninger af klimaændringer, inden fiskeri bliver udbredt. Aftalen indeholder således opstart af et internationalt videnskabeligt samarbejde.

Hidtil har is og utilstrækkelige fiskebestande holdt kommercielle fiskerfartøjer ude af det centrale arktiske ocean, men regionen bliver stadig mere tilgængelig på grund af isens tilbagetrækning. I de seneste somre har så meget som 40 % af det centrale arktiske ocean været åbent vand. Aftalen er historisk, fordi det internationale samfund her har besluttet at have videnskab som baggrund, før fiskeri påbegyndes. Det er aldrig set i et højsøområde før. Samarbejdet har i den henseende virkelig formået at antage et forsigtighedsprincip i tilgangen til ressourcer i et nyt havområde.

Aftalen anerkender arktiske oprindelige folks særlige viden om de marine økosystemer.

Aftalen indeholder en konsensusbeslutningsproces. Det betyder, at alle skal være enige om alle beslutninger. Det er reelt en veto til alle lande, hvilket medfører, at ingen beslutning kan tages uden, at alle kyststaterne er enige i den beslutning.

Aftalen indeholder desuden en klar reference til kyststaternes særlige interesser i området. Ligeledes er der en klar reference til arktiske folks og oprindelige folks interesser, hvor vigtigheden af inddragelse og deltagelse er understreget.

Aftalen træder i kraft, når alle 10 parter har ratificeret den. Dermed er det sikret, at aftalen ikke kan indgåes uden, at alle fem kyststater er med.

Det forventes at aftalen kan underskrives på ministerniveau i 2018. Grønland har inviteret til, at underskrivelsesceremonien afholdes i Grønland. Dato er ikke fastsat endnu.



*Kongeriget Danmark for så vidt angår Færøerne og Grønland delegation til Arktisk højsø fiskeriaftaleforhandlinger i Washington DC., november 2017*

Grønland var forhandlingsleder for Kongerigets delegation ved Departementet for Fiskeri og Fangst. Kongerigets delegation omfattede repræsentanter fra ICC Grønland, det danske Udenrigsministerium og Landsstyret på Færøerne.

#### 17.4 NAFO (Northwest Atlantic Fisheries Organization)

NAFO er en mellemstatslig regional fiskeriforvaltningsorganisation, som består af 12 medlemmer – eller såkaldt kontraherende parter. Disse er: Canada, Cuba, Danmark på vegne af Færøerne og Grønland (DFG), EU, Frankrig på vegne af St. Pierre og Miquelon, Island, Japan, Norge, Rusland, Sydkorea, Ukraine og USA.

Organisationens konventionsområde omfatter det Nordvestlige Atlanterhav, herunder havområdet mellem Grønland og Canada. NAFO's reguleringsområde omfatter farvandene uden for kyststaternes 200 sømylegrænser ved Grønlands sydvestkyst, Canadas østkyst og USA's nordøstkyst. NAFO's forvaltningskompetence omfatter alle fiske- og skaldyrarter indenfor NAFO-reguleringsområdet med enkelte undtagelser som eksempelvis laksen, der er reguleret af NASCO. NAFO skal ifølge konventionen medvirke til at sikre bevarelse og optimal udnyttelse af fiskeressourcerne. Desuden yder NAFO biologisk rådgivning til hele konventionsområdet, herunder til de grønlandske fiske- og skaldyrbestande i Vestgrønland. Der afholdes årsmøde hvert år i september. I 2017 fandt årsmødet sted i Montréal i delstaten Québec, Canada, hvor departementet (APN) og GFLK deltog.

I 2017 trådte den ændrede konvention i kraft. Baggrunden herfor var, at der tilbage i 2007 var blevet vedtaget en række ændringer til den eksisterende konvention. 2017 var året, hvor disse ændringer trådte i kraft, og hermed kunne den ændrede konvention afløse den hidtidige konvention, som etablerede NAFO tilbage i 1979. Årsagen til at der skulle gå ti år, før de vedtagne ændringer kunne træde i kraft, var, at mindst ni af de tolv medlemmer (trefjerdedele af medlemmerne) skulle ratificere ændringerne, før den ændrede konvention kunne afløse den gamle, og ændringerne ville blive juridisk bindende.

Baggrunden for beslutningen om at ændre konventionen skal findes i den fiskeripolitisk udvikling siden 1979 (året for etableringen af NAFO), hvor der har været stigende internationale krav om bæredygtigt fiskeri. Formålet med den ændrede konvention har været at modernisere NAFO ved at inkorporere en økosystembaseret tilgang til fiskeriforvaltning. Hermed vil fiskeriforvaltningen i NAFO fremover have fokus på at tage vare på havmiljøet gennem konservering af biodiversiteten og minimering af risikoen for fiskeriets langsigtede påvirkning af økosystemet. De væsentligste ændringer vedrører en slankning af organisationen, der skal sikre en mere strømlinet og effektiv beslutningsproces. Dette skal blandt andet ske gennem en opdatering af konventionens formåls- og kompetenceartikler samt en ny tvistbilæggelsesprocedure.

For Grønland er navnlig en ændring værd at nævne. Den ændrede konventions ikrafttræden betyder, at der bliver lagt et loft over, hvor meget medlemmer med indbyggertal under 300.000 indbyggere må betale i kontingent. Fremover må et medlem af Grønlands størrelse målt på indbyggertal maksimalt betale, hvad der svarer til 12 % af det samlede budget for NAFO i kontingentbidrag. Dette må forventes at komme Grønland til gode med et lavere årligt kontingentbidrag, da Grønland hidtil har været det medlem, der har betalt næstmest efter Canada. Det skyldes, at udregningen af kontingentbidragene overvejende baseres på omfanget af medlemmernes fiskeri i konventionsområdet. Samtidig deles kyststaterne til konventionsområdet om at betale 30 % af NAFO's budget. Her er Canada, Grønland og USA både kyststater og de medlemmer, der fisker mest i konventionsområdet.

Med den ændrede konventions ikrafttræden in mente og dens fokus på at tage vare om biodiversiteten og fiskeriets indvirkning herpå bør Grønland fortsat være opmærksomme på og engagere sig i drøftelser om fredning af områder af hensyn til beskyttelse af sårbare maritime økosystemer. Der er nogle forskellige vegetationer, der benyttes som indikatorer for områder, hvor særlige hensyn eller en egentlig fredning bør overvejes. Disse vegetationer omfatter blandt andet de såkaldte søfjer. Endnu er der ikke fredet nogen

områder, som har fiskerimæssig betydning for Grønland. Men det er vigtigt, at Grønland er opmærksom på udviklingen. Dette er et tilbagevendende emne, der bliver brugt tid på til årsmøderne, og som fylder mere og mere.

I begyndelsen af 2017 meddelte Canada Grønland, at man ophævede havnelukningen for grønlandske og færøske fartøjer, som har stået på i en længere årrække. Årsagen til lukningen skyldtes en længerevarende strid om rejefiskeri i NAFO's reguleringsområde 3L ved Grand Banks ud for Newfoundland, hvor Færøerne har fastholdt at have ret til en større andel af rejekvoten, end de er blevet tildelt gennem NAFO. Færøerne har baseret deres krav på deres historiske fiskeri i området. På den baggrund har Færøerne fastsat en autonom kvote og reelt draget Grønland ind i en tvist med de øvrige medlemmer, da Grønland gennem årene har valgt at være solidarisk og støtte Færøerne, da Grønland og Færøerne sidder i delegation sammen. Grønland har til gengæld fået del i Færøernes autonome kvote. Det har betydet, at Grønland i en årrække har deltaget og haft et rentabelt fiskeri i området. Imidlertid har fiskeriet gennem de senere år været stærkt vigende pga. nedgang i bestanden. Fra og med 2015 har der været lukket for fiskeriet, og dette er blevet fastholdt på årsmøderne siden da.

Ud over reguleringsområde 3L har Grønland ligeledes adgang til rejefiskeri i område 3M ved Flemish Cap. Her er der imidlertid ligesom i 3L lukket for fiskeri grundet bestandens tilstand. Reelt har Grønland således for nuværende kun teoretiske fiskemuligheder i NAFO reguleringsområder. Det er dog vigtigt, at Grønland fastholder disse fiskerirettigheder af hensyn til Grønlands fremtidige position, og såfremt fiskeriet genåbner engang i fremtiden.

## 17.5 NEAFC

North East Atlantic Fisheries Commission (NEAFC) er en mellemstatslig regional fiskeriforvaltningsorganisation, som kan betragtes som en søsterorganisation til NAFO. Hvor NAFO dækker det nordvestlige Nordatlanten, dækker NEAFC det nordøstlige Nordatlanten.

Grønland har traditionelt haft størst interesse i fordeling og forvaltning af pelagisk rødfisk i Irmingerhavet. Grønland er en af de tre største aktører i fiskeriet i Nordøst Atlanten efter denne art, og er sammen med Færøerne og Island kyststat til bestanden. Herudover deltager de øvrige NEAFC-parter Norge, EU og Rusland ligeledes i fiskeriet. Der er for 2018 lavet en ét-årig forvaltningsplan, som alle de nævnte lande støtter med undtagelse af Rusland.

Grønland fisker også på andre fælles bestande, nemlig makrel, sild og blåhvilling, hvor Grønland har voksende interesser. Grønland opnåede status som kyststat til makrel i efteråret 2016. Dette vil sige, at Grønland på lige fod med de øvrige kyststater EU, Norge, Færøerne og Island vil deltage i forvaltningen af makrelbestanden. Der er på nuværende tidspunkt en kyststatsaftale om makrel, der kun omfatter EU, Norge og Færøerne. Forhandlinger om en ny kyststatsaftale forventes at starte snart, hvor også Grønland kommer til at indgå i forhandlingerne.

Grønland fremsatte krav om at opnå status af kyststat for så vidt angår sild i 2016 og igen i 2017, men kravet blev ikke efterkommet af nogle af de øvrige kyststater til sild (kyststaterne til sild er EU, Norge, Færøerne, Island og Rusland). Departementet for Fiskeri Fangst og Landbrug kommer til at arbejde videre på en anerkendelse af Grønland som kyststat til sild i løbet af 2018.

Grønland deltager som observatør til kyststatsforhandlinger om blåhvilling.

## 17.6 NASCO

NASCO er en international fiskeriorganisation med seks medlemmer (Canada, Danmark på vegne af Færøerne og Grønland, EU, Norge, Rusland og USA). Konventionen omfatter laksebestandene i det nordlige Atlanterhav. NASCO består af Rådet og herunder tre regionale kommissioner: Den Nordøstatlantiske Kommission (EU, Danmark på vegne af Færøerne, Norge og Rusland), den Nordamerikanske Kommission



(Canada og USA) og den Vestgrønlandske Kommission (Canada, EU, USA og Danmark på vegne af Grønland).

Formålet med NASCO er at fremme bevaring, genopbygning og forøgelse af laksebestandene samt at fremme videnskabelig analyse af og information om bestandene. Grønland arbejder i NASCO for at bevare Grønlands historiske rettigheder til laksefiskeri.

De stadigt forværrede tilstande i laksenes hjemfloder i Nordamerika og Europa har medført, at der i de senere år ikke har været noget bestandsgrundlag, der har kunnet udnyttes til et kommercielt fiskeri i Grønland. Det har betydet, at den årlige laksekvote til indhandling i Grønland i perioden 2002-2011 blev fastsat til 0 tons. I 2012 brød Naalakkersuisut imidlertid med dette og fastsatte en kvote på 35 tons til indhandling til fabriksanlæg i Grønland. Denne indhandling måtte dog ikke gå til eksport. Igen i 2013 fastsatte Naalakkersuisut en kvote på 35 tons med samme vilkår som året før. I 2014 blev kvoten reduceret til 30 tons pga. enormt pres fra de andre NASCO-medlemmer samt det faktum, at kvoten ikke havde været fuldt udnyttet i to år. Der har således udelukkende været tale om fiskeri efter laks til forsyning af det grønlandske hjemmemarked.

I den videnskabelige rådgivning for 2017 lød anbefalingen fortsat, at der ikke skulle fiskes på bestandene i Vestgrønland. Der var intet, der viste tegn på forbedring i laksebestandene. Tilbage i 2015 på årsmødet opnåede Grønland imidlertid en tre-årig aftale, der har tilladt, og principielt legitimeret over for omverdenen, et begrænset fiskeri efter laks i Grønland på trods af en rådgivning, der anbefalede intet fiskeri. Således har Grønland for hvert af årene 2015, 2016 og 2017 forbeholdt sig retten til at fastsætte en kvote på 45 tons. Grønland har med aftalen dog samtidig forpligtet sig til at øge kontrollen med fiskeriet betragteligt. Grundet et overfiskeri i 2015 på godt 13 tons, valgte Naalakkersuisut at trække en tilsvarende mængde fra kvoten i 2016, der således endte på 32 tons. Denne kvote blev ikke overskredet i 2016, og i 2017 blev kvoten derfor igen fastsat til 45 tons.

### 17.7 EU-Fiskeriprotokol

Grønland og EU underskrev den 2. juni 2006 en Fiskeripartnerskabsaftale med tilhørende protokol. I 2012 blev denne aftale fornyet og den tilhørende protokol genforhandlet. Den genforhandlede protokol var gældende i perioden 1. januar 2013 til 31. december 2015. 2016 var første år under den nye protokol, som blev forhandlet på plads i 2015, og som er gældende for 2016-2020.

Fiskeripartnerskabsaftalen regulerer EU's fiskeri i grønlandsk farvand samt EU's betaling herfor. Betalingen er delt op i en fiskeribetaling, en rederbetaling og sektorstøtte til den grønlandske fiskerisektor fra EU, mod at Grønland stiller de aftalte fiskemængder til rådighed. Derudover findes der i aftalen en finansiel pulje til brug for eventuelt forøgede fiskerimængder, hvis der er mulighed for at stille yderligere kvoter til rådighed for EU end de mængder, der er aftalt i protokollen.

Samarbejdet med EU i 2016 inden for rammerne af Fiskeripartnerskabsaftalen har været koncentreret om afrapportering i henhold til ordningen om sektorstøtte i regi af Joint Committee. I den sammenhæng fyldte navnlig afslutningen af den gamle protokol på forårsmødet i april 2017, hvor der skulle afrapporteres for 2015 samt afrapporteres samlet for hele protokolperioden. Samtidig blev linjerne for den fremtidige afrapportering under den nye protokol drøftet.

Efterårets Joint Committee-møde fandt sted sidst i november 2017 i Bruxelles. Her blev man enige om fastsættelsen af de endelige fiskerikvoter, der skal allokere til EU for 2018, ligesom man blev enige om at fortsætte det hidtidige arbejde med sektorstøtten. Man afholdt 2. runde forhandlinger med bilaterale partnere back-to-back med dette møde.



### 17.8 Fiskeriaftale samt gennemførelse af Protokol for 2018 mellem Grønland og Rusland

Grønland og Rusland har siden 1992 haft en fiskeriaftale om gensidig adgang til hinandens fiskerizoner samt samarbejde om fiskeri og forskning. Aftalen har skabt gensidige fiskerimuligheder for de to lande. Aftalen mellem Grønland og Rusland skal desuden ses i sammenhæng med aftalen mellem Norge og Grønland.

Grønland og Rusland gennemførte forhandlinger i dagene 4-5. december 2017 i København om en fiskeriprotokol for 2018 i overensstemmelse med Fiskeriaftalen mellem Danmark/Grønland og Rusland af den 7. marts 1992. Den opnåede aftale med Rusland for 2018 vurderes som tilfredsstillende for Grønland. For mere information, se redegørelse til Inatsisartut om fastsættelse af TAC og kvoter for 2018.

### 17.9 Fiskeriaftale samt gennemførelse af protokol for 2017 mellem Grønland og Norge

Grønland og Norge har siden 1992 haft en fiskeriaftale om gensidig adgang til hinandens fiskerizoner samt samarbejde om fiskeri og forskning. Aftalen skal ses i sammenhæng med aftalen mellem Grønland og Rusland.

Grønland og Norge har gennemført forhandlinger fra den 12-13. december 2017 om en fiskeriprotokol for 2018 i København. Aftalen med Norge vurderes som tilfredsstillende for det grønlandske fiskerierhverv. For mere information, se redegørelse til Inatsisartut om fastsættelse af TAC og kvoter for 2018.

### 17.10 Fiskeriaftale samt gennemførelse af protokol for 2017 mellem Grønland og Færøerne

Grønland og Færøerne har siden 1997 haft en fiskeriaftale om gensidig adgang til hinandens fiskerizoner samt samarbejde om fiskeri. Aftalen opererer med relativt beskedne gensidige kvoter, men anses for vigtig på baggrund af de øvrige fiskerimæssige relationer Grønland har med Færøerne, først og fremmest i de store organisationer NAFO og NEAFC. Som i alle bilaterale aftaler, er målsætningen i forbindelse med indgåelse af årlige aftaler, at der opnås det bedst mulige resultat med hensyn til fiskerimuligheder for grønlandske fartøjer.

Grønland og Færøerne har gennemført forhandlinger fra den 14-15. december 2017 om en fiskeriprotokol for 2018 i København. Aftalen har til tider været anvendt til at justere eventuelle uoverensstemmelser i andre sammenhænge. Aftalen vurderes som meget tilfredsstillende for det grønlandske fiskerierhverv. For mere information, se redegørelse til Inatsisartut om fastsættelse af TAC og kvoter for 2018.

### 17.11 Fælles Islandsk-Grønlandsk Fiskerikommission

Grønland og Island indgik i januar 2013 en aftale, der oprettede den fælles islandsk-grønlandske fiskerikommission. Island og Grønland deler adskillige bestande, eksempelvis hellefisk, lodde og dybhavs-rødfisk, og Fiskerikommissionen er oprettet for at kunne opnå et tættere samarbejde og en mere bæredygtig forvaltning af disse bestande. Derudover drøftes andre sager af fælles interesse, såsom samarbejde i NAFO, NEAFC og andre fora, landingsmuligheder, og i øvrigt muligheder for tættere samarbejde, i begge parters interesse. I regi af den Fælles Fiskerikommission har Island og Grønland lavet fælles forvaltningsaftaler for to fælles bestande, hellefisk (2013) og rødfisk (2015).

Der blev afholdt møde i den fælles Islandsk-grønlandske fiskerikommission i Nuuk i marts 2018, hvor man diskuterede tilstanden for de fælles bestande, fælles indsats på fiskeriforskningsområdet og landingsmuligheder.

### 17.12 North Atlantic Marine Mammal Commission - NAMMCO

Grønland er sammen med Norge, Island og Færøerne medlem af Den Nordatlantiske Havpattedyrskommission (NAMMCO). NAMMCO blev etableret i 1992 og arbejder for bevarelse, rationel

forvaltning og studier af havpattedyr regionalt i Nordatlanten. Andre lande som Canada, Danmark, Rusland og Japan deltager som observatører i NAMMCO.

Det 26. årsmøde fandt sted i Tromsø i marts 2018 med Sekretariatet som vært. NAMMCO er som regional fiskeriorganisation ved at undergå et Performance Review. Dette vil blive præsenteret ved årsmødet i 2019.

Makivik Corporation er i 2018 kommet på listen over godkendte Observers til NAMMCO, hvilket bringer listen op på i alt 24 NGO's og 21 IGO's.

Grønland har efter dette årsmøde, formandskab i NAMMCO Rådet og i Komiteen om forvaltning af hvaler.

I NAMMCO arbejder Naalakkersuisut for en bæredygtig udnyttelse af alle havpattedyr, som Grønland enten udnytter alene eller deler med nabolandene. Derudover er det Naalakkersuisuts ønske at sikre den bedst tilgængelige biologiske rådgivning, udover brugerviden fra fangeerhvervet, i forbindelse med forvaltningen af de marine ressourcer.

I 2017 arbejdede Naalakkersuisut på linje med de foregående år, hen imod implementering af tidligere NAMMCO-rådgivning, samt styrkelse af arbejdet for bæredygtig udnyttelse, der hvor der måtte være problemer. I den sammenhæng var der aktiv deltagelse og bidrag fra fangerehvervet således at grundlaget for samarbejdet blev øget.

Retten til fangst og udnyttelse af havpattedyr har altid været et af de bærende principper i NAMMCO. Heri indgår også at denne ret medfører en forpligtelse til, at fangsten foregår bæredygtigt og på en sådan måde, at den minimerer dyrenes lidelser, samtidig med at de anvendte metoder og udstyr ikke udsætter fangerne for fare. Fangstmetoder og mulige forbedringer af disse, har derfor også haft en central placering i NAMMCO's hidtidige arbejde.

Næste årsmøde vil finde sted i april 2019 på Færøerne.

### 17.13 Den Internationale Hvalfangstkommission - IWC

Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC) er en international organisation, der i 2017 tæller 87 medlemslande fra hele verden, som skal sørge for den rette forvaltning af verdens storhvalbestande, og herved muliggøre den fortsatte udvikling af hvalindustrien. Der har siden 1986 været et globalt moratorium, der forbyder kommerciel udnyttelse af hvalprodukter. Grønland er medlem under Rigsfællesskabet.

Det er Kongeriget Danmark, der har underskrevet den konventionsaftale, som IWC baseres på. Dermed deltager Grønland som en del af den danske delegation i IWC møderne. Samarbejdet er formaliseret i Rigets IWC-gruppe, hvor også Færøernes Landsstyre er repræsenteret.

Naalakkersuisut støtter princippet om bæredygtig udnyttelse og arbejder for, at der på kort og langt sigt fortsat er mulighed for hvalfangst i Grønland. Naalakkersuisut frygter, at en fortsat underminering af princippet om bæredygtig udnyttelse, med tiden vil kunne ødelægge Grønlands muligheder for at drive hvalfangst.

#### Forventninger til næste periodes indsats

IWC har som bekendt altid været skueplads for stærkt polariserede synspunkter vedrørende hvalfangst. Samtidig har der dog i organisationen de facto været enighed om, at oprindelige folk (Aboriginal Subsistence Whaling (ASW)) i Alaska, Rusland, Grønland samt St. Vincent and the Grenadines, skulle have lov til at drive en begrænset hvalfangst, hvis dette kunne ske på betrykkende vis, dvs. med respekt for, hvad den videnskabelige komité skønnede, at der kan fanges af de relevante bestande og ud fra dokumenterede behov for hvalkød.

På årsmødet i 2014 førte en intensiv dialog mellem Rigsfællesskabet og andre IWC medlemmer, for at sikre en forståelse af det grønlandske kvotebehov til, at et flertal stemte ja til en grønlandsk kvote for kvoteblokken 2015-2018. Næste kvoteforhandlinger sker i 2018.

Der er afholdt en ekspertworkshop i efteråret 2015 i Maniitsoq, om IWC kvoter under kategorien oprindelige folks hvalfangst (ASW), hvor Rigsfællesskabet arbejdede for at fjerne den øgede tendens til at politisere kvotetildelingen til ASW lande. Fokus for ekspertmødet var oprindelige folks rettigheder, med inviterede internationale eksperter indenfor dette område. Dette blev præsenteret på årsmødet i 2016, og vil forhåbentlig udgøre grundlaget for dette videre arbejde i organisationen. En ny ekspertworkshop under samme emne vil finde sted i Barrow i april 2018.

Kommissionen mangler fortsat en grundlæggende forståelse for oprindelige folks rettigheder og de godkendte internationale instrumenter, som flere medlemslande har tilsluttet sig, men ikke følger i IWC regi. Næste kommissionsmøde er i september 2018.

### 17.14 Convention on International Trade in Endangered Species

CITES liste I indeholder følgende kvoterede arter: Finhval, grønlandshval, kaskelot og sildepisker/vågehval (Østgrønlandsk). Af fuglearter kan nævnes grønlandsk havørn, vandrefalk og jagtfalk.

CITES liste II indeholder følgende kvoterede arter: Hvidhval, narhval, sildepisker/vågehval (Vestgrønlandsk) og isbjørn samt marsvin, grind, spækhugger, hvidnæse og hvidskævring, der ikke er kvoteret.

CITES liste III indeholder følgende kvoterede art: Hvalros.

Hvert år afholdes der møder i Animals Committee og Plants Committee, og Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug deltager når en art der findes i Grønland er sat på dagsorden. Når en art er sat på dagsorden er det som regel at op- eller nedliste arten. I sådanne tilfælde udarbejdes der dokument som beskriver den biologiske og forvaltningsmæssige status som anvendes til vurdering af bestandssituationen og om arten er reguleret forsvarligt.

### 17.15 Isbjørne i CITES COP17

USA besluttede at de ikke ville genfremsætte forslag om opstilling af isbjørn i CITES til COP17.

EU fremsatte derimod forslag om stramning af reglerne for trofæjagt, hvor isbjørn nævnes. Grønland har siden 2008 indført frivilligt og midlertidigt eksportstop for isbjørnereprodukter. Grønland tillader p.t. ikke trofæjagt på isbjørne.

### 17.16 The International Union for Conservation of Nature - IUCN

The International Union for Conservation of Nature (IUCN) er verdens ældste og største naturbeskyttelsesorganisation, med det formål at bevare økologisk mangfoldighed og bæredygtig udnyttelse af naturen. Organisationens medlemmer udgøres af stater, statslige myndigheder samt interesseorganisationer (NGO'er). Grønland er medlem via Rigsfællesskabet.

IUCN har udviklet Røddlistesystemet og udgiver de internationale Røddlister, der er en fortegnelse over truede plante- og dyrearter. At "Røddliste vurdere" vil sige at foretage en vurdering af plante- og dyrearternes risiko for at uddø, ved at henføre den pågældende art til en kategori ved opfyldelse af et eller flere kvalitative og kvantitative kriterier.

Grønland deltog ikke i unionens sidste generalforsamling i 2016, da der ikke var forslag der direkte berørte arter fra Grønland.

### 17.17 Joint Commission on Narwhal and Beluga - JCNB

Fælleskommissionen om hvid- og narhvaler (JCNB) mellem Canada og Grønland fra 1989 hviler på en samarbejdsaftale (MoU) med Canada/Nunavut og Grønland som medlemmer, og NAMMCO som observatør. JCNB afgiver biologisk og forvaltningsmæssig rådgivning omkring fællesbestande af hvid- og narhvaler i Baffin Bugt, medens NAMMCO kan give forvaltningsmæssig rådgivning ift. bestande i Davis Strædet og Østgrønland, som ikke deles med Canada, samt forskning af hvid- og narhvaler i Grønlandsk farvand.

Sidste Kommissionsmøde blev afholdt i Nuuk, i oktober 2015. På mødet var et af de store fokusområder den nye rådgivning om narhvalkvoter for fællesbestandene mellem Canada og den grønlandske vestkyst. Rådgivningen var baseret på en ny kvoteallokeringsmodel, der tager højde for hvilke bestande der bidrager til fangsterne i de forskellige fangstområder i Canada og Grønland. Næste møde afholdes i Canada i 2018, datoerne er endnu ikke fastlagte.

JCNB's og NAMMCO's Fælles Videnskabelige Arbejdsgruppe foretog en ny tælling og mærkning af narhvaler i august 2016 i Østgrønland, og den nye rådgivning blev modtaget i 2017, som skal behandles i NAMMCO's Videnskabelige Komité i 2018 og i SWG i efteråret 2019. Formålet var at skaffe nye tal for antallet af narhvaler i området mellem Kap Tobin (inkl. Scoresby Sund fjorden) og Umiivik fjorden i Østgrønland. Tallene skal bruges som rådgivning på narhvalkvoter. Kommissionen anerkender fortsat værdien og vigtigheden af den øgede anvendelse af brugernes viden gennem samarbejdet med lokale fangere.

Naalakkersuisut vil fortsætte arbejdet med henblik på implementering af tidligere rådgivning, samt opnå en bæredygtig udnyttelse. I den sammenhæng forventes der aktiv deltagelse og bidrag fra fangererhvervet, således at grundlaget for samarbejdet kan øges.

### 17.18 Oslo-Konventionen om isbjørne

Danmark har på vegne af Grønland tiltrådt den såkaldte Oslo-Konvention, "The International Agreement on the Conservation of Polar Bears and their Habitat" fra 1973, hvis primære formål er, at der skal samarbejdes mellem staterne, der har fællesbestande af isbjørne, om forskning og beskyttelse af isbjørne. I 1985, overtog Grønland det fulde ansvar for beskyttelse og forvaltning af isbjørnebestande ved Grønland, inklusive det internationale, regionale og bilaterale samarbejde med andre isbjørne kyststater. Dette samarbejde foregår i dag primært gennem IUCN's isbjørnespecialistgruppe (PBSG) og dialogmøder for isbjørnelandene (kyststater). På grund af stigende pres om beskyttelse og fredning af isbjørne, er opgaverne i PBSG og i Kyststatsregi også stigende. Derfor har PBSG besluttet at afholde møder hvert andet år. PBSG er ved at konsolidere sig som rådgivende organ for kyststaterne, som genoptog dialogmøderne i 2007. Det seneste møde i PBSG blev afholdt i juni 2016.

Grønland deltager aktivt i kyststatsmøderne og samarbejder via sine repræsentanter dels i arbejdsgrupper og i selve kyststatsmøderne. I traktaten opfordres der til indgåelse af samarbejdsaftaler mellem lande, som har fælles isbjørnebestande. Formålet er, at lande med isbjørnebestande samarbejder om forskning og beskyttelse af isbjørne. Der arbejdes på at etablere et sekretariat. Traktatens forpligtelser gennemføres nationalt og koordineres mellem de lande, hvor der er fælles isbjørnebestande.

Isbjørnestaterne afholdte det sidste fællesmøde i henhold til konventionen, i februar 2018 i Fairbanks, Alaska, USA. Næste Kyststatsmøde sker i 2020 i Norge.

### 17.19 Joint Commission on Polar Bear - JCPB

I oktober 2009 indgik Grønland, Canada/Nunavut en samarbejdsaftale (MoU) om en fremtidig fælles forvaltning og forskning vedr. fællesbestande af isbjørne i Kane Basin og Baffin Bugten. Bestanden i Davis

Strædet er indtil videre udeladt fra dette samarbejde, da bestandssammensætningen ikke kendes 100 %, og da den forvaltes af en anden regional forvaltningsenhed i Nunavik.

Der er blevet afholdt 3 kommissionsmøder, senest i 2017. Ultimo juli 2016 blev den nye rådgivning for isbjørne i Kane Basin og Baffin Bugt præsenteret. Fælleskommissionen modtog i juni 2017 en fangstrisiko analyse, der tager hensyn til det aktuelle fangstniveau, og medregner betydningen af klimaforandringer (mindre hav is/habitat). Analysens resultat dannede grundlaget for fælleskommissionens kvotefordelingsmøde i Canada, oktober 2017. Fælleskommissionen opnåede enighed om forslag til fordeling af kvoten for Baffin Bugt bestanden af isbjørne. Der er fortsat samarbejde i fælleskommissionen angående fordelingen af kvoten for Kane Basin bestanden af isbjørne. Det videre arbejde i Fælleskommissionen er at opdatere og revidere Fælleskommissionens aftalememorandum, og dertil hørende dokumenter.

## 18. Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi

### 18.1 Rammebetingelser

For også fremadrettet at sikre velfærd i Grønland, blandt andet gennem nytænkning og en kontinuerlig erhvervsmæssig udvikling og vækst, arbejdes der løbende for en forbedring af rammerne for et dynamisk erhvervsliv. Målet er at skabe økonomisk aktivitet, der genererer flere arbejdspladser og indtægter til samfundet.

En afgørende faktor for at tiltrække udenlandske investeringer er bl.a. en løbende modernisering af rammebetingelserne, hvor lovgivningen blandt andet tilpasses internationale standarder.

Det seneste bidrag hertil er ”Strategien for eksport af is og vand”. I denne er der 21 anbefalinger, som skal bidrage til vækst, og til at grønlandsk is og vand kommer på det konkurrenceprægede internationale is- og vandmarked.

Derudover har Naalakkersuisut lanceret en ny sektorplan for energi- og vandforsyning. Formålet med denne er at øge produktion og eksport på dette område.

Naalakkersuisut har desuden i en årrække arbejdet på at forbedre adgangen til finansieringsmuligheder for virksomheder i Grønland. Der er løbende skabt mulighed for at søge finansiel støtte og økonomiske garantier eksternt – både for små lokale iværksættere og større selskaber med et mere internationalt sigte.

Følgende aktører har inden for de seneste år øget deres fokus i forhold til investeringer i Grønland.

- Vækstfonden
- Den Nordiske Investeringsbank
- Den Europæiske Investeringsbank

### 18.2 Markedsføring og handelsfremstød

I arbejdet med at fremme Grønlands eksport og promovere Grønland i forskellige sammenhænge har fokus i årets løb været på følgende områder:

- Grønland som turistdestination
- Eksport af is og vand
- Modernisering af rammebetingelserne på erhvervsområdet
- Eksport- og handelsfremstød af fisk/skalddyr og sælskindsprodukter
- Promovering af energiområdet internationalt, herunder vandkraftspotentialet
- Infrastrukturinvesteringer i Grønland, herunder de kommende lufthavnsprojekter

*Vestnorden Travel Mart er et væsentligt forum til markedsføring af Grønland som turistdestination.*

Arrangementet gennemførtes i samarbejde mellem Grønland, Island og Færøerne med det formål at styrke udviklingen af turismen i hele regionen. Det er en såkaldt business-to-business handelsmesse, som tiltrækker indkøbere fra hele verden.

I den nationale sektorplan for turisme 2016-2020 ”*Turisme i Grønland – Hvad skal der til?*” fremgår det, at et centralt element for udvikling af turisme er etablering af visitorcentre.

Visitorcentrene vil således indgå som en central del af markedsføringen af Grønland som turismdestination i årene frem.

Længst fremme er arbejdet med visitorcenteret i Ilulissat. Der skal anlægges et isfjordscenter ved den UNESCO-fredede Isfjord ved Ilulissat, som med de store isbjerge hvert år tiltrækker tusindvis af turister. Isfjordscenteret skal for fremtiden formidle Isfjordens unikke fortælling.

Anlægsarbejdet af det nye besøgscenter skal starte i løbet af 2018 med forventet åbning i 2020. Nordea-fonden har ultimo 2017 besluttet at bidrage til Isfjordscentret. Det er desuden finansieret af Realdania, Grønlands Selvstyre og daværende Qaasuitsup Kommunia.

I efteråret 2017 deltog Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi Hans Enoksen i et erhvervsfremstød i Kina sammen med formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen, Naalakkersuisoq for Fiskeri og Fangst Karl Kristian Kruse og Naalakkersuisoq for Råstoffer Múte B. Egede.

Besøget havde fokus på markedsføring af Grønlands turismepotentiale samt promovning af sælskinsprodukter, eksport af is og vand samt de grønlandske vandkraftspotentialer. Derudover blev der afholdt en række møder med kinesiske virksomheder for at præsentere de kommende lufthavnsplaner i Grønland.

Turen inkluderede også et besøg på en fiskerimesse i byen Qingdao, hvor også Royal Greenland og Polar Seafood deltog.

### 18.3 Energi

Sektorplan for energi- og vandforsyning blev godkendt af november 2017. Sektorplanen har tre hovedlinjer for Naalakkersuisuts arbejde og prioriteringer for den offentlige forsyning af energi og vand frem til 2030:

1. Lavere priser på el og vand
2. Grøn energi over alt, hvor det er muligt
3. Modernisering af energisystemet

Naalakkersuisut lancerede i den forbindelse en gennemgribende reform af prisstrukturen for el og vand. Reformen er baseret på solidaritet og retfærdighed, idet der indføres ens priser i hele landet for el og vand.

De fleste bosteder betalte før reformen 3,25 pr. kWh for el, med enkelte undtagelser f.eks. i Nuuk og Ilulissat hvor priserne var hhv. 1,63 kr. pr. kWh og 2,50 kr. pr. kWh. – med den nye reform er ensprisen 1,60 kr. pr. kWh for alle.

Før reformen betalte de fleste 33,40 kr. pr. m<sup>3</sup> vand, med enkelte undtagelser f.eks. i Nuuk og Ilulissat hvor priserne var hhv. 25,55 kr. pr. m<sup>3</sup> og 19,12 kr. pr. m<sup>3</sup> – med den nye reform er ensprisen 19 kr. pr. m<sup>3</sup>.

Det har været af højeste prioritet, at vilkårene lettes for alle, men de største besparelser tilkommer befolkningen i de mindre byer og bygder. Også fiskeindustrien vil få glæde af den nye prisreform med endnu lavere priser på el og vand.

Naalakkersuisut ønsker, at Grønland bliver selvforsynende med grøn energi. Dette fremgår bl.a. i sektorplan for energi- og vandforsyning, hvor et af hovedtemaerne er grøn energi over alt, hvor det er muligt, således at den offentlige energiforsyning i videst mulige omfang skal komme fra vedvarende energikilder. Der skal bl.a. udvikles og etableres vedvarende energikilder til mindre lokationer i Grønland. Det skal tillige sikres, at der er den fornødne "perspektivering" i forhold til at kunne forsyne en kommende mineindustri og øvrige industrier med vedvarende energi – i det omfang dette er samfundsøkonomisk muligt.

I forbindelse med implementeringen af sektorplanen er Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi ved at udvikle et større markedsføringsmateriale, der kan fremme Grønlands position som en attraktiv placering for energiintensive erhverv herunder bl.a. datacentre.

### Nukissiorfiit

Nukissiorfiit er Grønlands energi- og vandforsyningsselskab og spiller en vigtig rolle for at opnå målsætningen om at anvende vedvarende energi i hele Grønland.



Nukissiorfiit leverer i dag fjernvarme 16 steder i landet, mens Mittarfeqarfiit leverer fjernvarme i Kangerlussuaq og Narsarsuaq.

Allerede i dag udgør de fossile brændsler kun 25 %, hvorimod vedvarende energikilder samt restvarme og affaldsforbrænding udgør 75 %.

Det er oplagt, at Grønland finder inspiration hos og samarbejder med andre lande på energiområdet. Derfor vil Nukissiorfiit fremadrettet øge samarbejdet – særligt med de områder, der deler vores klima- og forsyningsmæssige udfordringer.

Nukissiorfiit deltog ligeledes i erhvervsfremstødet i Kina i efteråret 2017, hvor der blev afholdt møder med en række kinesiske energiaktører med henblik på udveksling af erfaringer og netværksdannelse m.v.

## 18.4 Multilaterale aktiviteter

### Uran

Danmark og Grønland underskrev i januar 2016 en aftale vedrørende de særlige forhold om udenrigs- og forsvarspolitik og sikkerhedspolitikken i relation til fremtidig minedrift og eksport af uran fra Grønland.

Aftalen danner også grundlag for den danske lovgivning for Grønland om sikkerhedsforanstaltninger og eksportkontrol, herunder eksport af nukleart materiale fra Grønland underlagt nukleare samarbejdsaftaler. Formålet er at sikre, at eksporten er korrekt beskyttet og brugt til fredelige formål.

Lov nr. 616 om eksportkontrol for Grønland og lov nr. 621 om sikkerhedsforanstaltninger for Grønland blev vedtaget den 8. juni 2016. Detaljerede bestemmelser for lov nr. 616 om eksportkontrol og lov nr. 621 om sikkerhedsforanstaltninger i 2017 er under forberedelse.

Danmark er ansvarlig for ikke-spredningsspørgsmål i Kongeriget Danmark, herunder sikkerhedsforanstaltninger samt sikkerhed og eksport af produkter med dobbelt anvendelse (dual-use), etablerer aftalen en ramme for en fælles tilgang til at sikre overholdelse af Kongeriget Danmarks internationale forpligtelser til ikke-spredning.

Som en del af aftalen om de særlige udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske spørgsmål i forbindelse med den mulige fremtidige minedrift og eksport af uran fra Grønland er territoriale forbehold for Grønland vedrørende seks konventioner ved at blive ophævet, herunder forbeholdet for fælles konventionen om sikker håndtering af brugt brændsel og om radioaktivt affaldshåndtering ("Fælleskonventionen").

I 2017 blev der i forbindelse med udarbejdelse af den nationale rapport, som er betingelse i "Fælleskonventionen" for første gang rapporteret for Grønland. Den grønlandske del er udarbejdet af Grønland Selvstyres uafhængige og videnskabelige rådgiver, "DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi ved Aarhus Universitet" med blandt andet bidrag fra Miljøstyrelsen for Råstofområdet, Departementet for Sundhed, Departementet for Råstoffer samt Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi. Som følge af førnævnte rapportering forventes der afholdt et "review-møde" i Det Internationale Atomenergisagenturs (IAEA) hovedkontor i Wien i maj 2018.

Derudover fortsætter det dansk-grønlandske arbejde med hensyn til ophævelse af de territoriale forbehold for ILO-konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdstagere mod ioniserende stråling. Inatsisartut har tidligere vedtaget at tiltræde ILO-konvention nr. 115 om beskyttelse af arbejdstagere mod ioniserende stråling. Naalakkersuisut arbejder således på en række bekendtgørelser på området, således at konventionen efterfølgende kan træde i kraft.

Endelig var Formanden for Naalakkersuisut i maj 2017 vært for generaldirektøren for Det Internationale Atomenergiagentur, Yukiya Amano. Generaldirektøren besøgte Grønland i 3 dage, hvor han blandt andet besigtigede Kvanefjeldet, mødtes med borgmesteren og øvrige medlemmer af kommunalbestyrelsen i Kommune Kujalleq.

### ILO-Konventioner

Offentlig administration og service udgør 40 % af arbejdsstyrken. Fiskeri og rejefiskeri er Grønlands primære industri med 16 % af arbejdsstyrken. Der satses på udvikling indenfor minedrift og råstofsudvinding samt turisme.

Antallet af arbejdssøgende faldt fra 3.360 arbejdssøgende i 2014 til 2.249 i 2017 (opgjort for juli måned).

Beskæftigelsespolitikken retter sig bl.a. mod opkvalificering af især ufaglærte. I 2015 var 84 % af arbejdsstyrken ufaglærte, 13 % erhvervsuddannede og 1 % videreuddannede.

Unge er overrepræsenterede i ledigheds-statistikken. Det er derfor nødvendigt sætte tidligt ind med tilbud om vejledning, afklaring, mv. og tilbud og tilskyndelse til uddannelse.

ILO er et trepartsagentur under FN med deltagelse af regeringer, arbejdsgivere og arbejdstagerrepræsentanter. ILO fastsætter arbejdsnormer, udvikler politikker og udformer programmer til fremme af anstændige arbejdsforhold for alle kvinder og mænd.

Grønland vil i tråd med tidligere år deltage i ILO's Arbejdskonference 2018 i Geneve sammen med Danmark.

Inatsisartut besluttede på FM 2015, at Grønland skal tiltræde de 5 ILO-kernekonventioner, som ikke finder anvendelse i Grønland.

Kernekonventionerne indeholder universelle menneskerettigheder og grundlæggende arbejdstagerrettigheder om organisationsfrihed og om retten til at føre kollektive overenskomstforhandlinger; afskaffelse af alle former for tvangsarbejde; reel afskaffelse af børnearbejde; og afskaffelse af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Der er iværksat en proces med henblik på, at Grønland i løbet af perioden 2017 til 2020 bliver omfattet af de 5 sidste kernekonventioner, som mangler at være gældende i Grønland:

- nr. 98 om organisationsretten og den kollektive forhandlingsret,
- nr. 100 om ligestilling,
- nr. 111 om forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv,
- nr. 138 om mindstealder for beskæftigelse og
- nr. 182 om afskaffelse af de værste former for børnearbejde.

ILO Konvention nr. 98 blev dermed tiltrådt i 2017 i henhold til ovenstående plan.

### Extractive industries transparency initiative (EITI)

EITI er en organisation, som arbejder for åbenhed i råstofudnyttende lande i forhold til bl.a. skatteindtægter/royalty, ejerskabsstruktur og transparente processer i forvaltningen af råstoffer.

Det har været et politisk ønske i Grønland at få afdækket fordele og ulemper ved en eventuel nærmere tilknytning til EITI. På baggrund heraf er der blevet set på juridiske og ressourcemæssige problemstillinger ved en eventuel nærmere tilknytning til EITI.

Arbejdet med EITI har hidtil udmøntet sig i en anbefaling i "Rapporten om fremme af kommercielt erhvervsamarbejde mellem Grønland og Danmark". Heraf fremgik det, at det for at sikre gennemsigtighed

og højere standarder for udvindingsindustrien i Grønland anbefales, at rammerne for en grønlandsk associeringsaftale med "Extractive Industries Transparency Initiative" (EITI) afdækkes nærmere.

Der arbejdes på færdiggørelse af en EITI-redegørelse, som ser nærmere på disse problemstillinger og i tillæg fremkommer med anbefalinger om det eventuelle videre arbejde i forhold til Grønland og EITI.

## 18.5 Nordisk Samarbejde

### Ministerråd for bæredygtig vækst (MR-VÆKST)

De nordiske landes samarbejde inden for områderne erhverv, energi og regionalpolitik skal sikre regionens fortsatte vækst. Samarbejdet ledes af de nordiske ministre for erhvervs-, energi-, og regionalpolitik.

På ministerrådsmødet for næring (erhverv) i Bergen i maj måned 2017 deltog departementet på vegne af daværende Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi. Her blev der nedsat en turismearbejdsgruppe, som bl.a. skal se på turismesamarbejde i Norden, herunder fælles markedsføring på de asiatiske fjernmarkeder.

Initiativet er i god tråd med den internationale markedsføring, som departementet i øvrigt laver på turismeområdet i bl.a. Kina.

### Ministerråd for Arbejdsliv (MR-A)

De nordiske regeringers samarbejde inden for beskæftigelses- og arbejdsmarkedsområdet og arbejdsmiljø og -ret ledes af de nordiske arbejds- og beskæftigelsesministre MR-A. MR-A mødes én gang årligt for at drøfte aktuelle overordnede fælles udfordringer og fremme nordiske indsatser inden for arbejdslivsområdet, hvor fælles handling og politik kan supplere landenes egne indsatser, og som skal bidrage til at sikre et bæredygtigt grundlag for et velfungerende nordisk arbejdsmarked i et konkurrencedygtigt Norden.

Grønland har på lige fod med Færøerne og Åland taleret, ikke stemmeret.

MR-A blev afholdt i Oslo den 28. november 2017. Daværende Naalakkersuisoq for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi havde ikke mulighed for at deltage.

## 19. Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen

### 19.1 FNs konvention om rettigheder for personer med handicap (CRPD)

Danmark ratificerede FNs konvention om Rettigheder for Personer med Handicap med ikrafttræden den 24. august 2009 uden forbehold for Grønland. Inatsisartut har på efterårssamlingen i 2012 tiltrådt konventionen.

Grønland bidrog til den første danske periodiske afrapportering til FNs handicapkomite og deltog i den danske delegation til eksamination hos komiteen i 2014.

FNs handicapkomite afleverede som afslutning på afrapporteringen og eksaminationen en række afsluttende observationer samt anbefalinger. Disse havde fokus på udfordringer i forhold til blandt andet: Manglende handicappolitiske handlingsplaner, manglende inddragelse af civilsamfundet, manglende inkorporering af handicapkonvention i lovgivning og manglende kvantitative data.

Opfølgning på disse anbefalinger pågår. Følgende kan nævnes:

Naalakkersuisut besluttede i 2015, at FNs handicapkonventions artikel 33 omkring inddragelse af civilsamfundet og organisationer for personer med handicap gennemføres gennem et trekantssamarbejde mellem Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Dansk Institut for Menneskerettigheder og Departement for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen.

I foråret 2017 vedtog Naalakkersuisut en lov om handicaptalsmand og der er oprettet en talsmandsinstitution for personer med handicap. Med udgangspunkt i FNs Handicapkonvention skal handicaptalsmanden være et centralt omdrejningspunkt og en aktiv fortaler for alle personer med handicap.

Under efterårssamlingen 2017 fremlagde Naalakkersuisut et forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. Det nye lovforslag har fokus på at styrke rettighederne for personer med handicap.

Danmark, herunder Grønland og Færøerne skal næste gang afrapportere til FNs handicapkomite i 2019.

### FNs Børnekonvention: Afrapportering, opfølgning og eksamination (september 2017)

FNs Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen) fastsætter en række bestemmelser om, at lande, der tiltræder konventionen, respekterer børn som selvstændige individer med politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Landene forpligter sig til at opretholde børns rettigheder i deres lovgivning, administration mv.

Grønland tiltrådte FNs Børnekonvention i 1993.

I overensstemmelse med Børnekonventionens artikel 44, stk. 1, har Grønland i 2015 afleveret bidrag til Danmarks 5. periodiske rapport til FNs Komité om Barnets Rettigheder (Børnekomiteen).

Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen har forestået koordineringen af det grønlandske afsnit, der er udarbejdet med bidrag fra relevante departementer.

Det er et led i Grønlands forpligtelser efter konventionen, at der hvert 5. år afgives en beretning (rapport) til Børnekomiteen om fremskridt og foranstaltninger, der er truffet i forhold til de rettigheder, der er anerkendt i konventionen.

Danmark skal efterfølgende til eksamination i efterlevelsen af Børnekonventionen, blandt andet på baggrund af rapport og opfølgning på anbefalinger fra sidste eksamination.

Danmark, herunder Grønland og Færøerne har senest været til eksamination ved Børnekomiteen i september 2017. Eksaminationen tog afsæt i Danmarks 5. periodiske rapport samt en række opfølgende spørgsmål ("list of issues") mv., stillet af Børnekomiteen.

På baggrund af eksaminationen kom Børnekomiteen efterfølgende med en række anbefalinger og konkluderende bemærkninger til, hvorledes Danmark, herunder Grønland, i højere grad kan efterleve Børnekonventionens indhold.

På Naalakkersuisut's hjemmeside under Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen fremgår FNs Børnekonvention, Danmarks 5. periodiske rapport samt en række andre dokumenter, blandt andet fra sidste eksamination, anbefalinger, konkluderende bemærkninger mv. på grønlandsk, dansk og engelsk.

### [CEDAW \(FNs konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder\)](#)

FNs Konvention om Afskaffelse af alle Former for Diskrimination mod Kvinder (CEDAW) giver kvinder en række grundlæggende politiske, sociale, kulturelle og økonomiske rettigheder.

Grønland tiltrådte FNs Konvention om Afskaffelse af Former for Diskrimination mod Kvinder i 1983.

Den 24. februar 2015 var Danmark til eksamination i FNs Konvention om Afskaffelse af alle Former for Diskrimination mod Kvinder (CEDAW). Eksaminationen tog udgangspunkt i Danmarks 8. periodiske rapport til komiteen samt en række opfølgende spørgsmål "list of issues", CEDAW-komiteen har stillet.

Komiteen fremkom efterfølgende med en række anbefalinger og konkluderende bemærkninger til, hvorledes Danmark, herunder Grønland, i højere grad kan efterleve konventionens indhold. Komiteens anbefalinger til Grønland omhandler bl.a. en styrkelse af indsatser mod vold mod kvinder, nedbringelse af aborter, flere kvinder i politik mv.

Opfølgning på anbefalingerne pågår, herunder en handlingsplan, der omhandler, hvordan anbefalingerne kan efterleves, samt angivelse af ressortansvarlige departementer mv. for opfølgning på anbefalingerne.

Danmark afleverede i 2017 en Midtvejsrapportering til komiteen, der bl.a. omhandler, hvorledes Grønland har imødekommet komiteens anbefaling om, at Grønland yderligere skal styrke kvaliteten og tilgængeligheden af beskyttende tiltag, herunder tilhold for kvinder, som er ofre for vold, med vedtagelsen af, at den danske Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning fra 2012 også gælder i Grønland (ved kongelig anordning), dog tilpasset grønlandske forhold.

Danmark, inkl. Grønland og Færøerne skal indsende 9. periodiske rapport i marts 2019.

Man kan læse FNs Konvention om Afskaffelse af alle Former for Diskrimination mod Kvinder (CEDAW), Danmarks 8. periodiske rapport samt en række andre dokumenter, bl.a. fra sidste eksamination, konkluderende bemærkninger og anbefalinger mv. på departementets hjemmeside på grønlandsk og dansk.

### [19.2 Indgåelse af vestnordisk socialministeraftale på socialområdet](#)

Den færøske, islandske og grønlandske socialminister har ønsket at indgå et tættere samarbejde i Vestnorden på socialområdet, fordi de vestnordiske lande har meget til fælles på bl.a. socialområdet.

Et styrket samarbejde mellem de vestnordiske socialministre skal tage udgangspunkt i en række punkter, som de vestnordiske socialministre finder vigtige og relevante at samarbejde om, f. eks. indsatser mod vold, social udsathed, ulighed, handicap mv.

Aftalen lægger op til at fremme samarbejdet gennem årlige møder, netværk, dialog samt nedsætte arbejdsgrupper m.v. Samarbejdsaftalen lægger bl.a. op til et årligt møde, der afholdes på skift i de vestnordiske lande.

Departementet udarbejdede et udkast til samarbejdsaftale på socialområdet mellem de vestnordiske socialministre.

I f. m. MR-JÄM mødet den 8. - 9. maj mødtes de vestnordiske ligestillingsministre, der også er socialministre, og fik underskrevet en aftale om samarbejde mellem socialministrene i Vestnorden. Sara Olsvig inviterede sine ministerkolleger til Grønland (Sisimiut) i oktober 2017 med handicap som tema, eftersom der er et særligt fokus på handicapområdet i 2017 med etablering af handicaptalsmandsinstitution, landsdækkende handicapcenter og fremsættelse af forslag til en ny lov om støtte til personer med handicap, på Inatsisartuts efterårssamling.

Udskrivelse af valg på Island medførte imidlertid, at mødet blev udskudt til et senere tidspunkt.

### 19.3 Deltagelse i møde med den stående komité af arktiske parlamentarikere den 15. maj 2017 i Kangerlussuaq

Daværende Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen Sara Olsvig deltog som Viceformand for Naalakkersuisut i et møde med den stående komité af arktiske parlamentarikere (SCPAR) den 15. maj 2017 i Kangerlussuaq.

På mødet gav Sara Olsvig en introduktion til den politiske situation i Grønland og redegjorde for vigtigheden af det arktiske samarbejde.

Landene i Arktis har helt forskellige forhold, men alligevel en lang række fælles udfordringer, som f.eks. klimaændringer, infrastruktur, sociale- og sundhedsforhold, turisme og erhvervsudvikling, som det er godt løbende at drøfte med andre arktiske landes parlamentarikere.

Den arktiske parlamentariskomite har medlemmer fra de otte arktiske staters parlamenter, mens blandt andre Vestnordisk Råd og Nordisk Råd deltager som observatører. Ved komiteens møde i Kangerlussuaq deltog parlamentarikere fra Rusland, Canada, Finland, Sverige, Island, Færøerne og Danmark.

### 19.4 Deltagelse i Barbershop-konference om ligestilling, 12. oktober 2017 i FN-Byen, København

Departementet deltog på embedsmandsplan i den nordiske og internationale ligestillingskonference "Barbershop Conference: Equality at Home and at Work Mobilizing Men and Boys for Gender Equality" den 12. oktober 2017 i FN-Byen, København.

Konferencen var arrangeret af det islandske udenrigsministerium med støtte fra Nordisk Ministerråd og UN Women og bestod af en række oplæg, paneldebat samt gruppearbejde.

Naalakkersuisoq Sara Olsvig skulle have deltaget i en ministerpaneldebat med den danske og færøske ligestillingsminister, men blev desværre forhindret i at deltage.

"Barbershop"-konference konceptet er tænkt som et forum, hvor mænd taler med mænd om deres holdninger, udfordringer, følelser, roller mv. som mænd. Der deltog både mænd og kvinder på konferencen, hvis fokus var, hvordan der kan opnås mere ligestilling på arbejdsmarkedet såvel som i hjemmet. Mænd skal deltage og give deres besyv med i diskussionen om ligestilling. Statistik og en række undersøgelser viser, at mænd på mange måder sakker bagud sammenlignet med kvinder. Mænds gennemsnitlige middellevetid stiger mindre, ligesom mænd er mere tilbøjelige til at være barnløse, lever alene, får livstilsygdomme, færre får uddannelse mv. Det er derfor vigtigt at have et særligt fokus på mænd i bl.a. sundheds-, social- og uddannelsessektoren.

Praksiserfaringer, bl.a. baseret på lovgivning og politikker i såvel det offentlige som det private, og udfordringer for, hvorledes man kan fremme ligestilling på arbejdsmarkedet, blev præsenteret af en række forskere, politikere, diplomater og repræsentanter fra det private erhvervsliv mv.

Konferencens primære budskab var, at det er en "win-win" situation for alle, når der er større mangfoldighed på arbejdsmarkedet.

#### 19.5 Deltagelse i konferencen "The SDGs in the Arctic – Local and Global Perspectives" den 1. december 2017 i Udenrigsministeriet, København

Daværende Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen Sara Olsvig deltog i den internationale højniveau konference "The SDGs in the Arctic – Local and Global Perspectives" den 1. december 2017 i Udenrigsministeriet, København.

Konferencen, som Grønland var medvært for, satte fokus på FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling (SDG) i Arktis.

Daværende Naalakkersuisoq Sara Olsvig understregede i et indlæg bl.a. vigtigheden af at bruge FN's Verdensmål for Bæredygtig Udvikling (SDG) i Arktis strategisk, herunder som ramme og værktøjer for samarbejde samt bæredygtig økonomisk og social udvikling i Arktis.



## 20. Departementet for Natur og Miljø

Miljøstyrelsen for Råstofområdet vil gøre opmærksom på, at Miljøstyrelsen gennem Grønlands Naturinstitut er co-lead i arbejdsgruppen Arctic EIA i SDWG under Arktisk Råd.

Derudover vil Miljøstyrelsen for Råstofområdet gøre opmærksom på, at IAEA affaldskonventionen ressortmæssigt er beskrevet i kapitel 18 under Departementet for Erhverv (ISNNN) i UPR 2017, hvorfor Miljøstyrelsen for Råstofområdet formoder, at den også vil blive opdateret dér i UPR 2018.

### 20.1 Arktisk Råd

#### Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF)

Grønland deltager i Arktisk Råds arbejdsgruppe Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF), som beskæftiger sig med beskyttelse af biodiversitet og økosystemer og bidrager til at sikre implementering af Konventionen om Biologisk Mangfoldighed (CBD). Grønland ved Departementet for Natur og Miljø varetager som ansvarlig koordinerende enhed i Selvstyret Rigsfællesskabets interesser som Head of Delegation i arbejdsgruppen.

Grønland (Kongeriget) har fortsat haft fokus på at sikre, at aktiviteter i regi af monitoringsprogrammet "Circumpolar Biodiversity Monitoring Programme" (CBMP) er tæt forbundet til den igangværende opfølgning af anbefalinger fra Arctic Biodiversity Assessment (ABA). Grønland/Danmark har fortsat co-lead rollen på programmet.

En lang række indsatser under CAFF har relevans for Grønland. I 2017 udgav Arktisk Råd således rapporten State of Arctic Marine Biodiversity. Denne rapport giver en status for den arktiske marine biodiversitet og igangværende monitoringsindsatser samt udpeger områder hvor der mangler viden. Derudover er der igangværende aktiviteter i relation til invasive arter.

#### Arctic Monitoring Assessment Programme (AMAP)

Grønland deltager i Arktisk Råds arbejdsgruppe Arctic Monitoring Assessment Programme (AMAP), som har fokus på klimaforandringer og andre miljømæssige problemstillinger såsom miljøgiftes betydning for sundheden i Arktis – både hos dyr og mennesker.

I april 2017 offentliggjorde AMAP rapporten "Snow, Water, Ice, Permafrost in the Arctic" om klimaforandringer og ændringer i sne-, is- og vandforhold i Arktis. Ydermere vil AMAP i løbet af 2018 offentliggøre rapporten "Adaptation Actions for a Changing Arctic". Rapporten beskriver de udfordringer og muligheder, klimaforandringerne giver for en række sektorer i Vestgrønland og Nunavut-området i Canada.

Foruden disse to rapporter har AMAP de seneste par år udgivet videnskabelige rapporter om udledning af sod og metan, radioaktivitet, sundhed og forsuring m.fl.

#### Protection of the Arctic Marine Environment (PAME)

Grønland deltager i Arktisk Råds arbejdsgruppe-PAME, som arbejder for beskyttelse af det arktiske havmiljø. PAME beskæftiger sig med land- og havbaseret forurening af det arktiske havmiljø ved hjælp af langsigtede politiske målsætninger.

PAME arbejder for at styrke vidensopbygningen på havmiljøområdet i Arktis ved at etablere og varetage en række forskelligartede projekter som kan udmunde i policy anbefalinger, rapporter, vejledninger osv. Projekterne omhandler særligt emner som marint beskyttede områder, invasive arter, marint affald, HFO og shipping.

I PAME's arbejdsprogram for 2017-2019 er der fokus på at styrke samarbejdet på tværs af grænser. PAME samarbejder med en række internationale organisationer, observatørstater og andre arbejdsgrupper i

Arktisk Råd. I 2018 vil PAME eksempelvis fortsætte samarbejdet med arbejdsgruppen Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF) om invasive arter i Arktis.

Grønlands Selvstyre ved Departementet for Natur og Miljø deltager i Rigsfællesskabets delegation på PAME-møderne.

#### [Task Force of Arctic Marine Cooperation](#) i regi af Arktisk Råd (TFAMC)

Arktisk Råd nedsatte i 2015, "Task Force of Arctic Marine Cooperation" (TFAMC). Gruppen fik til opdrag at drøfte og vurdere fremtidige behov for et styrket samarbejde omkring det arktiske havområde herunder behov for et specifikt samarbejdsforum f.eks. via en regional konvention eller en mekanisme for udpegning af marint beskyttede områder i Arktis. Det lykkedes dog ikke at opnå enighed. Der blev på Arktisk Råds ministermøde i 2017 givet et nyt mandat til gruppen som i perioden 2017-2019 viderefører drøftelserne. Grønland har indgået aktivt i dette arbejde, med Departementet for Natur og Miljø som ansvarlig koordinerende enhed i Selvstyret

## 20.2 International biodiversitet

#### [Konventionen om Biologisk Mangfoldighed \(CBD\)](#)

Biodiversitetskonventionen omhandler gener, arter og økosystemer. Departementet for Natur og Miljø varetager denne konvention og indgår aktivt i forhandlinger under konventionen. Konventionen fastsætter at udnyttelsen af de levende ressourcer skal ske på et bæredygtigt grundlag og at man skal anvende forsigtighedsprincippet i forvaltningen af de levende ressourcer.

Særlige fokusområder for Grønland har i de seneste år været drøftelser om beskyttelse af marine områder og procedure for identificering af marine økologisk og biologisk signifikante områder (Ecologically or Biologically Significant Marine Areas EBSA). Endvidere indgår Grønland i drøftelser om frivillige vejledninger til processer vedr. vidensdeling med oprindelige folk med fokus på at sikre principper under FN's Erklæring om Oprindelige Folk (UNDRIP).

#### [FN vedr. Beskyttelse og Bæredygtig Udnyttelse af Biodiversitet udenfor National Jurisdiktion \(BBNJ – Biodiversity Beyond Areas of National Jurisdiction\)](#)

Da der endnu ikke er en global aftale om beskyttelse af verdens marine biodiversitet er det besluttet under FN, at der skal arbejdes for at formulere en tillægskonvention til den nuværende FN havretskonvention (UNCLOS – United Nations Convention on the Law of the Sea).

I perioden 2015 – 2017 har der været drøftelser om indhold af en sådan aftale. Disse drøftelser mandede ud i at det med FN's Generalforsamlings resolution 72/249 af 24. december 2017 blev besluttet at igangsætte en regeringskonference i regi af FN. Der afholdtes et kort møde i april 2018 i FN. Herefter afholdes der løbende forhandlingsmøder i FN i perioden 2018-2020 med målet om at indgå en aftale.

Forhandlingerne vil adressere delemner vedrørende marine genetiske ressourcer, inklusiv spørgsmål om deling af goder herfra, områdebaserede forvaltningsredskaber, herunder marine beskyttede områder, miljøkonsekvensvurderinger, kapacitetsopbygning og overførsel af marineteknologi samt tværgående emner.

Departementet for Natur og Miljø varetager koordineringen af Grønlands positioner og indgår i Kongerigets delegation med henblik på at varetage Grønlands interesser.

### 20.3 OSLO-PARIS Konventionen (OSPAR)

Oslo-Paris Konventionens formål er at forebygge og bekæmpe forurening af det marine miljø. OSPAR-konventionen er underskrevet og ratificeret af 15 lande, som samarbejder om at beskytte det marine miljø og den marine biodiversitet i Nordøst-Atlanten. Der arbejdes herunder med problemstillinger for arter der findes i Grønland, biodiversitet, marine beskyttede områder samt problemstillinger relateret til råstofområdet.

OSPAR består af fire geografiske regioner, hvoraf Region 1 består af havområderne ved Grønland, Island og Norge. I de sidste år har der i OSPAR været særligt fokus på Region 1. Der var i 2016 drøftelser i OSPAR vedrørende etableringen af et marint beskyttet område uden for national jurisdiktion nordøst for Grønland. Departementet for Natur og Miljø deltog sammen med Departementet for Udenrigsanliggender på embedsmandsniveau som en del af rigsfuldmægtighedsdelegationen. Resultatet blev en beslutning om, at forslaget ikke skulle behandles yderligere i OSPAR regi, som ønsket af Grønland. På mødet afgav Kongeriget Danmark sammen med Norge og Island en fælles erklæring, som fremhævede argumenterne imod forslaget. Herunder primært, at der ikke var et akut behov for beskyttelse af det foreslåede område, samt at spørgsmål vedrørende marint beskyttede områder i Arktis ønskes drøftet i regi af Arktisk Råd. Marint beskyttede områder er stadig et yderst aktuelt emne i OSPAR.

### 20.4 Nordisk Ministerråd

Grønland har deltaget på embedsmandsniveau i de to årlige møder i Nordisk Ministerråd for Miljø i 2017.

De væsentligste drøftelser i Ministerrådet har omhandlet plastaffald i havene, vedtagelse af Oslo-deklarationen (en nordisk opfølgning på Paris-aftalen og opfordring til fortsat at sætte klimaspørgsmålet højt på dagsorden), gennemlysning af Nordisk Ministerråds arbejde i miljø- og klimasektoren samt det kommende samarbejdsprogram for sektoren for 2019-2024.

Grønland har givet input til såvel gennemlysningen som det kommende samarbejdsprogram. De vigtigste grønlandske prioriteringer i de kommende års arbejde er vidensopbygning ang. biodiversitet og økosystemer. Derudover er det vigtigt at Nordisk Ministerråds aktiviteter sker i tæt kobling til Arktisk Råds arbejde.

Fra 2018 ændrer Nordisk Ministerråd for Miljø navn til Nordisk Ministerråd for Miljø og Klima for at afspejle, at klimaområdet udgør en væsentlig del af Ministerrådets sagsområder.

Departementet for Natur og Miljø har deltaget i arbejdet i embedsmandsarbejdsgrupperne: Havgruppen (HAV), Nordisk Affaldsgruppe (NAG) og Småsamfundsgruppen (undergruppe til Arbejdsgruppen for Bæredygtigt Konsum og Produktion) og har noteret sig arbejdet i Terrestriske Økosystemer (TEG).

## 21. Departementet for Selvstændighed, Udenrigsanliggender og Landbrug

Tidligere Naalakkersuisoq for Selvstændighed har ikke haft udenrigs aktiviteter specifikt om Selvstændighed, dog har Naalakkersuisoq drøftet Selvstændighed ved møder hun har deltaget ved i udlandet i sin tidligere rolle som Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender.

## 22. Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke

### 22.1 Uddannelse

Reykjavik-deklarationen, som er en Nordisk deklaration om anerkendelse af beviser vedrørende videregående uddannelser, er blevet revideret i 2016. Den reviderede version fra 2016 vil føre til et endnu tættere samarbejde mellem de relevante institutioner, og vil fungere som afsæt for tilpasning til ændrede behov og vil fremme en fælles opfølgning på udviklingen inden for videregående uddannelser både på nordisk og europæisk niveau. Den reviderede aftale er underskrevet af de nordiske landes ministre, heriblandt daværende Naalakkersuisoq for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke.

Endvidere har Departementet udarbejdet et Kommissorium for ekspertgruppen vedrørende styrkelse af sprogtilegnelse. Dette initiativ er en opfølgning på resultaterne af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) foretagne evaluering af folkeskolen. Ekspertgruppen skal arbejde målrettet med, at lærernes undervisning i sprog bliver mere effektiv og at elevernes læring af sprog styrkes.

### 22.2 Partnerskabsaftalen mellem den Europæiske Union og Grønland

Grønland har med rådsbeslutning af den 12. marts 2014 om relationerne mellem EU og Grønland sikret en forholdsvis konstant indtægt fra EU i en 7-årig periode, på op imod 1,6 mia. DKK, mod at skulle afrapportere for og nå de opstillede mål i programmeringsdokumentet.

Programmeringsdokumentet blev godkendt af Europa-Kommissionen i september 2014 efter omfattende høringer mellem Europa-Kommissionen samt Grønlands og Danmarks regeringer.

Uddannelse er blevet valgt som fokusområde for samarbejdet, hvormed man fortsætter med samme fokusområde som programmeringen i 2007-2013. Vi har frihed i Partnerskabsaftalen med EU til at forme vores uddannelser, så de afspejler de værdier Grønland repræsenterer. Men samtidig giver Partnerskabsaftalen os et ansvar for at sikre, at vi hæver vores uddannelsesniveau, at dette gøres effektivt og at indsatsen løbende evalueres.

Implementering og dermed arbejdet omkring Partnerskabsaftalen vil fortsat blive varetaget primært af Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke i samarbejde med Departementet for Finanser og Skatter samt både Grønlands som Danmarks faste Repræsentation ved den Europæiske Union.

#### Policy dialogue-møder om uddannelsesområdet

I starten af marts 2018 blev det ene af de to årlige policy dialogue-møder afholdt mellem Grønlands Selvstyre og EU kommissionen i Bruxelles, hvor blandt andet planer og fremdrift på uddannelses- og finansområdet blev drøftet.

Ud over repræsentanter fra Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke, Departementet for Finanser og Skatter, og Grønlands Repræsentation i Bruxelles, deltog også Kommune Kujalleq og Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked, Handel og Energi fra grønlandsk side. Kommunal deltagelse har været en tradition siden 2017, og er med til at give Europa-Kommissionen et mere nuanceret og håndgribeligt indtryk af de grønlandske forhold i relation til folkeskolen. Næste policy dialogue -møde forventes gennemført i Qaqortoq i slutningen af august 2018.

#### Midtvejsevaluering og forhandling af ny aftale

Europa-Kommissionen har foretaget en midtvejsevaluering af EU's 8 eksterne finansieringsinstrumenter for 2014-2020, herunder Grønlandsinstrumentet. Midtvejsevalueringerne af EU's Eksterne Finansieringsinstrumenter, herunder Grønlandsinstrumentet, skal indgå som beslutningsgrundlag for EU's kommende overordnede budget.

Grønlandsinstrumentet (Rådets afgørelse 2014/137/EU), som er det instrument, der regulerer forholdet mellem Grønland, Danmark og EU, er unik. Dens fundament er en politisk aftale mellem Grønland, Danmark og EU, som er stadfæstet gennem afgørelse i Rådet for Den Europæiske Union. Formålet er at bevare de nære og varige bånd mellem parterne efter Grønland forlod Det Europæiske Fællesskab og blev forbundet med EU gennem status som Oversøisk land og territorier (OLT) i 1985.

Den endelige rapport fra Europa-Kommissionen blev udarbejdet med behørig hensyntagen til input og kommentarer fra alle relevante høringsparter, inkl. Grønlands Selvstyre. Rapporten vil bl.a. blive anvendt under forhandlingerne af ny aftale, der skal gælde fra 2020. Forhandlingerne af den nye aftale forventes, at starte i 2018.

### 22.3 GUX

Departementet uddeler hvert år 2 scholarships til gymnasieelever, der tager på United World Colleges, på internationale skoler i Canada og Norge.

Traditionen tro arrangerer Joint Science Education Project (JSEP) som afholdes over tre uger i juni og juli i Kangerlussuaq og på Indlandsisen. Deltagerne er 20 gymnasieelever fra USA, Danmark og Grønland samt tre studerende fra Ilinniarfissuaq. JSEP arrangeres som et samarbejde mellem NSF/Dartmouth University og Selvstyret og udspringer af Joint Committee aftalen mellem Danmark, USA og Grønland.

JSEP består af to dele. To uger med Kangerlussuaq Science Field School (KSFS) og en uge med Science Education Week (SciEd). KSFS ledes af Grønland og SciEd af USA. På KSFS besøges forskere i området omkring Kangerlussuaq og på SciEd går turen med fly til en af forskningsstationerne på Indlandsisen. Indholdsmæssigt fokuseres på at møde forskere i felten, at lære om grønlandsk naturvidenskabelig forskning, at øge interessen for naturvidenskab, at motivere videregående uddannelse, at skabe et internationalt netværk og sidst men ikke mindst at styrke de unges engelsk-kundskaber.

### 22.4 Kultur

Daværende Naalakkersuisoq for Kultur, Doris J. Jensen, ydede støtte til kunst og kulturs muligheder for at komme til Europa, Norden og andre lande. Her blev kunstnere og kulturudøvere fra Grønland støttet i forbindelse med en fælles nordisk kultursatsning i London. Arrangementerne blev afviklet i Southbank Centres forskellige festivaler. Naalakkersuisoq for Kultur gav således støtte til Julie Edel Hardenberg, mandekoret Qissiat og polkadanserne NAIP for deres deltagelse i 3 forskellige aktiviteter.

På vegne af Naalakkersuisoq for Kultur deltog departementet til åbningen af Vigdís Finnbogadóttir Instituttet for Fremmedsprog i april 2017 i Island. Instituttet er et forskningscenter ved Islands Universitet.

Ansøgning til UNESCO's Verdensarvsliste fra Qeqqata Kommunia blev i januar 2017 underskrevet af daværende Naalakkersuisoq for Kultur, Doris J. Jensen. Området er ansøgt som "Aasivissuit – Nipisat, Inuit jagtområde mellem Indlandsis og Hav", et enestående kulturlandskab fra Indlandsisen via de store rensdyrjagtområder i indlandet til fjordene og ud til og med øerne med de mange forhistoriske bopladser.

Ansøgning til UNESCO's Verdensarvsliste fra Kommune Kujalleq med titlen "Kujataa Greenland: Norse and Inuit Farming at the Edge of the Ice Cap" blev optaget den 9. juli 2017 til stor glæde for Naalakkersuisut, og ikke mindst for Kommune Kujalleq.

Nuuk Nordisk Kulturfestival blev i oktober 2017 afviklet hvor kunstnere og kulturaktører fra flere lande, primært de nordiske lande, kom til Nuuk. Arrangementet blev delvis støttet af daværende Naalakkersuisoq for Kultur.

### Nordisk Ministerråd for Kultur

På vegne af daværende Naalakkersuisoq for Kultur deltog Departementet i Kulturministerrådsmøde (MR-K 1/17) i Svalbard i april 2017. I tilknytning til mødet blev der afholdt et seminar om idræt. I oktober/november 2017 deltog daværende Naalakkersuisoq for Kultur i Kulturministerrådsmødet (MR-K 2/17). I tilknytning til mødet blev der afholdt et seminar med temaet "Kulturforum", hvor departementet deltog.

### 22.5 Forskning

Deltagelse i arktiske, europæiske og i øvrigt internationale forskningsnetværk er af overordentlig stor betydning for Grønland, de som de fleste andre lande har begrænsede forskningsressourcer til rådighed. De forskningspolitiske søges opnået dels gennem grønlandske forskningsinstitutioner, dels gennem samme danske og udenlandske forskningsinstitutioner til at gennemføre forskningsaktiviteter i og om Grønland.

På Arktisk Råds ministermøde i maj 2017 underskrev udenrigsministrene, herunder ministrene fra Grønland og Færøerne, en juridisk bindende aftale om forskningssamarbejde i Arktis. Aftalen har fokus på forsknings, uddannelse, udveksling af data, adgang til forskningsfaciliteter og adgang til arktiske områder.

Danmark er depositar for aftalen, hvilket blandt andet betyder, at Danmark har det formelle ansvar for at sikre ratifikationsprocessen. Desuden har Danmark ansvaret for at iværksætte en proces for opfølgningen på aftalen, og senest et år efter aftalens ikrafttrædelse skal der afholdes møde med aftalens parter for at vurdere aftalens effekt og implementering. I skrivende stund har alle parter bortset fra Canada ratificeret aftalen.

### Arctic Science Summit Week 2018 (ASSW)

ASSW er den største paraplyorganisation indenfor Arktisk forskning, som afholder et årligt møde forskellige steder i verden. I år skal det afholdes i Davos i Schweiz. Det er en begivenhed, som forskere, administratorer og beslutningstagere gerne deltager i, for at blive opdateret af forskningsresultater og i det hele taget for at følge med i hvilken retning forskningen skal foregå i Arktis.

### 22.6 Digitaliseringsstyrelsen

#### Kgl. Anordning af persondatalov

Anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger trådte i kraft den 1. december 2016. Hermed er der fastsat regler for, hvordan personoplysninger kan overføres til udlandet. I samkvæm med Danmark og de øvrige EU-lande skal Grønland opfylde EU's bestemmelser om overførsel af personoplysninger. Da EU ikke på nuværende tidspunkt anerkender Grønland som et sikkert tredjeland, skal enhver aftale, der indebærer overførsel af personoplysninger til eller fra Grønland indeholde både en databehandlaftale og en af EU's tre standard dataoverførselsaftaler. Kravene hertil skærpes den 25. maj 2018, når EU's databeskyttelsesforordningen træder i kraft i Danmark og resten af EU.

### Grunddataprogrammet

Grunddata er betegnelsen for en række grundlæggende oplysninger om personer, virksomheder, ejendomme, adresser mv. Registreringen af disse data sker i dag i flere enkeltstående registre og skyggeregistre. Denne løsning sikrer ikke sammenhæng og dermed genbrug af data. Derfor er Grunddataprogrammet blevet etableret. Ambitionen for Grunddataprogrammet er at sikre korrekte grunddata, der opdateres ét sted og anvendes vederlagsfrit af alle. Grunddata skal let og sikkert kunne anvendes af myndigheder, virksomheder og borgere. Grunddataprogrammet skal dermed bidrage til effektivisering, modernisering og bedre forvaltning i den offentlige sektor samt øget vækst og produktivitet i den private sektor.